

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

10 Haziran 2014 Salı

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

10 Haziran 2014 Salı

---0---

K O N U

Sayfa

Komisyon üyelerinin Soma ziyareti (Devam)

1:71

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:21

Taner YILDIRIM (SOMA Kömür İşletmelerinde emekçi)	2:3, 7, 9:10, 13:14, 17, 18:19, 20:21
Selahattin ŞEN (ELİ Madeni yeraltı çalışanı)	3, 5:6, 6, 10, 11:12, 12:13, 14:15, 17:18, 19, 20, 21
Hayrettin İRKİ (SOMA Kömür İşletmeleri Eynez Maden Ocağı çalışanı)	3:4, 7:8, 10, 16, 19:20
Mustafa ŞALA (Ege Linyitleri İşletmesi Maden Teknikeri)	4:5, 7, 15, 16
Muzaffer YURTTAŞ (Manisa)	5
Fatoş GÜRKAN (Adana)	6
Ayşe TÜRKMENÖĞLU (Konya)	6:7
Faysal SARIYILDIZ (Şirnak)	8:9
Vural KAVUNCU (Kütahya)	9
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	10:11, 15:16
Yılmaz TUNÇ (Bartın)	12
Erkan AKÇAY (Manisa)	13:14
Özgür ÖZEL (Manisa)	16:17, 17:18
Necati ÖZENSOY (Bursa)	18
Sakine ÖZ (Manisa)	19:20
Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)	20
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)	21

İKİNCİ OTURUM

22:47

Faysal SARIYILDIZ	(Şırnak)	22, 41
Galip ÇOBAN (SOMA Kömürleri İşletmesi – Hidrolik Birim – Hidro Tamir-Bakım Ustabaşı)		22:23, 46:47,
Ersan AYDEMİR (Eynez Panosunda Görevli)		23:24, 37, 39, 44:46
Erhan AYDEMİR (Atabacası'nda Tahlisiyeci)		24:26, 37, 39, 41
Murat YOKUŞ (Yeraltında Kepçe Operatörü)		26:28, 34:35
Yusuf KOÇHAN (Tarama Görevlisi)		28:30, 40
Tevrat ÇÜN (Kurtarma ve İlk Yardım Ekibinde Tahlisiyeci)		30:31, 37, 38:39, 40, 43
Mehmet ÇOLAK (SOMA Kömürleri Atabacası bölümünde Madenci)		31:32, 36:37, 43:44
Sefa KÖKEN (Eynez'de Emniyetçi)		33, 33:34, 36
Kamil ÇELİKER (Mekanize ayakta 1. Sınıf Şilt Ustası)		33, 40
Özgür ÖZEL	(Manisa)	34, 35:36
Nesrin ULEMA	(İzmir)	36
Erkan AKÇAY	(Manisa)	38
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	39
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	40:41
Necati ÖZENSOY	(Bursa)	41:43
Canan CANDEMİR ÇELİK	(Bursa)	43
Ayşe TÜRKMENÖĞLU	(Konya)	43

ÜÇÜNCÜ OTURUM 48:71

Elvan KANDEMİR (Madenci eşi)		48
Ali KANDEMİR (Azyak'ta dinamit patlatmasında 2 gözünü kaybeden Madenci)		48:49
Eren MALKOÇ (SOMA Kömürleri Aktif Çalışanı)		49:51, 61:62, 67
Vahap TOPEL (İmbat Madencilik Çalışanı)		51, 60:61
Tahir ÇETİN (İmbat Madencilik Çalışanı)		51:52, 64
Yavuz YILDIRAN (SOMA Kömür İşletmelerinde Ateşçi)		52:53
Onur UZUN ((İmbat Madencilik Çalışanı)		53, 67:68
Çetin ESMER (İmbat Madencilik Çalışanı)		53, 55
Hasan Hüseyin TABUR (SOMA Eynez Kömür İşletmeleri Çalışanı)		54
Ulaş KORKMAZ (SOMA Kömür İşletmeleri Çalışanı)		54:55, 67
Ahmet METAN (SOMA Kömür İşletmelerinde Dinamit Ambarında Depo Sorumlusu)		55:57, 58:59, 65
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	57:58
Özgür ÖZEL	(Manisa)	59:60
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	62:63
Sakine ÖZ	(Manisa)	63:64
Vural KAVUNCU	(Kütahya)	64:65
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	65
Faysal SARIYILDIZ	(Şırnak)	65:66
Erkan AKÇAY	(Manisa)	66
Zeynel BALKIZ (Manisa Baro Başkanı)		68:70

Açılma Saati: 09.22

Kapanma Saati: 17.40

BİRİNCİ OTURUM

10 Haziran 2014 Salı

Açılma Saati: 09.22

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, toplantımızı açıyorum.

Değerli basın mensupları, Somalı hemşehrilerimiz, özellikle bugün dinlemek için buraya çağırmış olduğumuz değerli işçi kardeşlerimiz; hepiniz hoş geldiniz.

Komisyonumuz kurulduktan sonra, aslında sekiz gün önce kurulduk. Bizden önce mutlaka buraya Cumhurbaşkanımız, Başbakanımız, bakanlarımız ve her partiden milletvekilllerimiz ve partilerimizin genel başkanları bir ziyarete geldiler ve hepimizin oy birliğiyle kurulmuş olan bir komisyon bu. Belki de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihinde bütün partilerin, bütün grupların oy birliğiyle kurduğu ender komisyonlardan biri çünkü acı hepimizin acısı, bu mesele hepimizin meselesi olarak gündeme geldi. Bu çerçevede de Komisyonumuz seçimini yaptıktan sonra ilk toplantısını Soma'da yapmak, Soma'da maden sahasını, kaza sahasını yerinde görmek, Soma'daki canlarını kaybeden şehitlerimizin ailelerini ziyaret etmek ve Soma'da bu kazaya maruz kalmış olan özellikle işçilerimizi dinlemek için buradayız. Tabii ki gönlümüz her aileyi tek tek ziyaret etmek isterdi ama sizler de takdir edersiniz ki ancak belli sayıda aileleri ziyaret edebildik. Yine, gönlümüz, kazaya maruz kalmış bütün kardeşlerimizi buraya oturtup tek tek onları dinlemek, onların söylediklerini kayıt altına almak isterdik ama imkânlarımız ve zamanımız nedeniyle belli sayıda arkadaşlarımızı dinleyeceğiz. Ama bu şu anlama gelmiyor: Bundan sonra dinlenilmesini isteyen işçi kardeşlerimiz varsa biz Soma'ya bundan sonra 2-3 kere daha bir ziyaret etmeyi planlıyoruz. O zaman da dinleyebiliriz veyahut da onları Türkiye Büyük Millet Meclisine çağırırız, orada da Komisyonumuzda dinleyebiliriz. Yani bu konularda her türlü önerilere açığız, bir kısıtlama getirmemek niyetindeyiz. Çünkü kurumları dinlemeden önce işçilerimizi dinlemek istedik, onların bize anlatacakları, onların yaşadıkları, onların tecrübeleri çok önemli. Allah gani gani rahmet eylesin, 301 tane insanımızın ölmesiyle ateş düştüğü yeri yakıyor. Hepimiz bu açları paylaşıyoruz ama hiçbir acı o ocağa düştüğü kadar bizlerin yüreğine düşmez. O yüzden, onların ailelerine sabır diliyorum, yetim kalan çocuklarına, eşlerine, annelerine, babalarına Allah sabır versin. Bu kolay bir şey değil.

Ve dün bu çerçevede maden sahasını yerinde, gittik, gördük. Madenin içerisine henüz giremiyoruz. Madenin iki tarafı da barajlama nedeniyle kapatılmış. Bir anlamda oksijen içeride tamamen hapsedilmiş. Oksijen ile kömürün reaksiyonu uzun bir sürede tamamlansın ve karbondioksit, karbonmonoksit oranları düşsün diye ocak kapatıldı. Şu an zaman zaman içeride ölçümler yapılıyor karbonmonoksit, karbondioksit değerleriyle. Ölçümlerde bir normalleşme olduğu görülmüş ama emin olmak için, stabil olmak için de iki aylık, üç aylık bir süre öngörüyorlar. Bu süre içerisinde de maden açıldıktan sonra, inşallah, Komisyon üyelerimizle birlikte kaza mahalline gideceğiz, yerinde görmek istiyoruz kazanın meydana geldiği yeri. Bilirkişi raporlarını inceleyeceğiz. Sanıyorum kaza açıldıktan sonra çok daha detaylı bir bilirkişi raporu ortaya çıkacak.

Bu çerçevede Soma'dayız. İlk adımı Soma'dan attık. Belki Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihinde 17 komisyon üyesinin 17'si de burada. Somalı kardeşlerimizle bir komisyon toplantısı yapıyor. Geçmişte bu tür toplantılarda dar çaplı ziyaretler olabilirdi ama şu an Türkiye Büyük Millet Meclisi fiilen Soma'da Komisyonuyla devam ediyor. Bütün konuştuklarımız Meclisin kayıtlarına geçecek. Yani normal bir basın açıklaması gibi değil. Bunu özellikle burada işçi kardeşlerimize söylemek istiyorum. Onların söyledikleri çok önemli.

Burada edindiğimiz bilgiler ve tecrübelerim şunu gösteriyor ki kömür ve yer altı kömür işletmeciliğinde Türkiye'nin apayrı bir safhaya geçmemiz gerektiğini gösteriyor. Maden Kanunu kapsamında kömürler 4/B gruplandırması içerisinde ele alınmış. Ama 1980 ile 2013 yılları arasındaki kömür ve linyit ocaklarında meydana gelen 4 ve üzeri ölümlü kazalarda 28 tane büyük kazaya maruz kalmışız. Burada bu en son kazayı, Soma'yı hariç tutuyorum, 2013'ü kast ediyorum. 28 kazada 739 can kaybımız, şehidimiz var. Kazaların oluş nedenine baktığımız zaman, mesela yer altı işletmesinde grizunun neden olduğu kaza sayısı 20 ve can kaybımız 650. Yine, yer altı işletmesi. Göçüğün neden olduğu kaza sayısı 3, can kaybımız 26. Yine, yer altı işletmesi. Yangının neden olduğu kaza sayısı 2, can kaybı 26 ki Soma'yı dâhil edersek 301 de orada var. Açık işletmede şev veya toprak kayması. Yani 28 büyük kazanın 27'si yer altı kömür işletmelerinde meydana gelmiş. Bu kazalarda 739 can kaybımız var. Bunun 728'i yer altı kömür işletmelerinde.

Diğer bir ifadeyle, 28 büyük kazada can kaybının yüzde 98,5'i yer altı kömür işletmelerinde meydana gelmiş. Toplu ölümler bunlar. Yani 1 kişi, 2 kişi gibi... Mesela, inşaattan düşme gibi genel bir kaza değil. 265 ölü, 301 ölü, 68 ölü, 31 ölü. Toplu ölümlerin meydana geldiği kazaların hemen hemen hepsi yer altı kömür kazaları. Dolayısıyla bu bilgileri nereden aldık? Bu bilgileri geçen hafta bizim Komisyonumuzu ziyaret eden Çalışma Bakanlığı iş müfettişlerinin bize sunmuş olduğu bilgilerin analizinden elde ettiğim sonuçlar. Bu şunu gösteriyor: Demek ki bir maden kazasında meydana gelen ölümler normal bir iş kazasında meydana gelen ölümlerin 15 ile 20 kat yer altında. Sorunun yüzde 98'i de yer altı kömür işletmeciliğinde olduğuna göre Türkiye'de artık Maden Kanunu'nda kömür ve yer altı kömür işletmeciliğine apayrı bir düzenleme yapmamız gerekiyor. İş sağlığından, iş güvenliğinden, üretim teknolojilerine kadar, eğitime kadar, sertifikalı denetimine kadar Komisyon üyelerimiz olarak kafamızda çok şeyler şekillendi.

Dün özel bir işletmeye girdik. Orada da konu hakkında uzman bir arkadaşımız bizi bilgilendirdi. Sahaya indik, işçilerimizle kısa süreli de olsa bir üretimde bulunduk onlarla birlikte. Çalışma şartları diğer şartlar gibi değil. Yani bir üretim hattında çalışsınız otomotiv fabrikasında ama her gittiğiniz yerde gittiğiniz yer bellidir. Burada her ayakta ilerlediğiniz ocakta, her indiğiniz 10 metre derinlikte şartlar değişiyor. Sürekli güncelleştirmeniz lazım. Bir de maden ocakları yaşayan mikroorganizmalar gibidir. Mesela bu açıdan baktığımız zaman maden ocağı sadece bir otomobil fabrikasının tozlanan raflarını silmek veya şey gibi değil, suyundan havasına, toprak kabarmasına, tavan göçmesine kadar hepsinin anlık, günlük takip edilmesi gerekiyor. Böyle bir ortamda biz Komisyon olarak bunun sorumluluğunu, sadece sorumluluğunu değil, işçilerimize de buradan söylüyorum, bunun vebalini üstlendik. Çünkü 301 insanımızı kaybettik, onlarca insanımız yaralı ve 400'ün üzerinde yetimimiz var, 250'nin üzerinde belki dul eş var ve yüzlerce anne-baba ve 77 milyon bu acıyı yüreğinde hissetmiş yaralı bir millet var.

Mesela bu açıdan baktık, bu açıdan bakıyoruz. Keşke böyle bir kaza olmasaydı, keşke tedbirler zamanında alınmış olsaydı, keşke bizim Komisyonumuza gerek olmasaydı, biz buraya Soma'ya farklı nedenlerle gelmiş olsaydık keşke. Ama bu tür kazalarda -bütün dünyada da böyle olmuş, bu da bir tecrübe- inşallah bundan sonra benzeri olmaması için yeni adımların atılmasına da neden olacak. Belki sizlerin de, bizlerin de çabası, gayreti bu yönde olacak. Bu yüzden, ben özellikle işçi kardeşlerimizi sabah ilk onları dinlemek istedik.

Şimdi, dinleyeceğimiz arkadaşlarımız arasında özellikle Taner Yıldırım, Selahattin Şen, Hayrettin İrki ve Mustafa Şala. 13 tane arkadaş belirledik. Biraz önce de söyledim, gönülümüz hepsini, izlemek, dinlemek ister ama inşallah onlardan gelmek isteyenler varsa Komisyonumuza gene çağıracağız.

Bu çerçevede ben ilk sözü Taner Bey'e vereceğim. Bizim onlardan ricamız madende yaşadıkları, gördükleri sorunlar... Kimseyi suçlamadan çünkü bizim burası bir araştırma komisyonu, özellikle kendilerinden rica ediyorum, soruşturma komisyonu değil, burası da mahkeme salonu değil. Bizim araştırmada bulduğumuz veriler soruşturmaya temel teşkil edebilecektir. Savcılığımız ayrı bir soruşturma yapıyor, idari soruşturmalar var, teknik soruşturmalar var. Biz Komisyon olarak önce sorunu bir inceleyelim. Sizin tecrübeleriniz çok önemli. O yüzden ilk sözü ben Taner Bey'e veriyorum.

Bu söylediğim çerçevede, bir de özellikle ricam, her konuşmacı önce ismini söyler, kendini tanıtırsa Medis kayıtlarımız için çok önemli.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan “kimseyi suçlamadan” ifadesi yanlış anlaşılır diye, “hiçbir şey gizli kalmadan, her şeyi açıkça” ifade ederek “Şahısları hedef almadan.” diyelim bence.

BAŞKAN – Peki, evet. Özgür Bey'in söylediği çerçevede yaklaşabilirsiniz meseleye.

Taner Bey, buyurun.

TANER YILDIRIM – Ben Taner Yıldırım, on iki yıldır Soma Kömür İşletmelerinde emekçi olarak çalışıyorum. Öncelikle sayın vekillerim hoş geldiniz. Şimdi anlatacağım, biz daha fazla arkadaşlarımızın ölmemesi, daha fazla sömürülmemesinden yanayız. İyi bir iş ortamı, iyi bir ücretle çalışmak istiyoruz ve öncelikle bir de şunu belirtmek istiyorum, ölen arkadaşlarımıza buradan rahmet diliyoruz, geride kalanlara Rabb'im metanet nasip etsin.

Şimdi, bizim buraya geliş amacımızdan bir tanesi taşeronlaşmaya karşıyız, biz sömürülmek istemiyoruz. Yıllardan beri, hep on iki yıldan bu yana sömürüldük. Biz 1.300 lira alırken taşeronlar 30, 40 milyar, 50 milyar civarında bir ücret aldılar. Buna biz özellikle karşıyız taşeronlaşma sistemine. Sendika seçimlerinde yapılan seçimlerde biz kimi seçtiğimizi, nasıl seçtiğimizi bilmiyoruz. TKİ denetlemesinde dediler bize: “Denetleme var.” Denetleme, nerede denetlendi, kim denetlendi, onu da görmedik, onu da bilmiyoruz. Nasıl denetlendi, onu da görmüyoruz yani. Çalışma alanlarımız yani -belki gösterirler, gireceksiniz- bizim çalışma sistemimiz yani ana galeride olduğu gibi değil, üretim alanları kapatılıyor, onlara baraj çekiliyor, denetleme ana galeriyi gezip, yollardan geri çıkıp gidiyor. Yani benim sormak istediğim bu: Neden üretilen yerlerde denetleme yapılmıyor? İş sağlığı, iş güvencesi neden buralarda yapılmıyor? Ben bunları

sormak istiyorum. Sendika seçimleri neden özgürce seçilmiyor? Bizim elimize zarf verip, kimi seçtiğimizi, nasıl seçtiğimizi neden bilmiyoruz? Ben bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Selahattin Şen...

SELAHATTİN ŞEN – Hepinize iyi günler.

Ben Selahattin Şen. 07/09/1978 yılında ELİ' de yer altında çalışmaya başladım. 1997 yılında emekli oldum, 14/12/2009 yılında bu facianın olduğu madene tekrar başladım. Ben şunu söylüyorum: Önce insandan başlayalım.

İnsanlar beşerî olarak yaratılan varlıkların düşünebilenleri, düşünebilen bir varlıktır. İnsanlar çalışanlar ve çalıştıranlar olarak ayrılır. Çalışan insanlar sabah evinden nasıl sağlam çıktıysa akşam da evine aynı şekilde sağlam dönmesi gerekir. Bunu çalıştıranların düzenlemesi gerekiyor. Eğer ki bu insanlarımız, 301 canımız akşam evlerine sağlam olarak dönmedilerse burada çalıştıranların ihmali vardır. Ha, bizim ocağımız güzel bir ocak, iyi bir ocak, devlet kontrolünde bir ocak ama burada küçük küçük ihmaller var. İşte, bu ihmallerin sonucu da 301 canımıza mal oldu. Yani bu ihmalleri de Araştırma Komisyonumuz buraları incelediğinde bunları görecektir.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Selahattin Bey.

Hayrettin İrki...

HAYRETTİN İRKİ – Hayrettin İrki, Soma Kömür İşletmeleri Eynez maden ocağında çalışıyorum. On dört yıllık bir maden tecrübem var. Öncelikle Sayın Komisyon üyeleri, hepiniz hoş geldiniz.

Ben bu 301 şehidimize öncelikle Allah'tan rahmet diliyorum, ailelerine sabır diliyorum. Bizim bu saatten sonra yapabileceğimiz işler geride kalan maden çalışanlarımız adına, en azından daha emniyetli, iş sağlığı ve iş güvenliğine uygun hâlde çalışabilecek ocaklar istiyoruz biz işçilerimiz için. Bununla ilgili kazanın oluş nedeninden ziyade bu ocakta kazaya maruz olan işçilerimizi bir an önce neden dışarıya sevk edilemediği, bu işçilerin böyle bir alarm durumunda nasıl çıkmadıkları, nasıl dışarı kendilerini atamadıkları benim kafamda bir soru işareti hâlen.

Aynı zamanda denetimle ilgili ben bir şey söylemek istiyorum: Denetim yapan mekanizmanın Ankara'dan, İstanbul'dan, İzmir'den değil de ocakların bulunduğu bölgede, ocaklara her gün inebilecek, ocakları her gün denetleyebilecek hâle getirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Aynı zamanda iş yeri bünyesinde çalışan denetim mekanizması, iş güvenliği uzmanlarını işverenden değil de devletten maaşını alarak işçi adına, oradaki iş sağlığı ve iş güvenliği kurallarını işverenin ihlal ettiği durumda duruma müdahale etmesi açısından bunun daha doğru olduğunu düşünüyorum.

Aynı zamanda işçi arkadaşlarıma ben buraya gelirken dile getirmemi gerektiği, onların da dile getirmemi gerektiği konularda bazı şeyler sordum. Özellikle ücret konusunda, yer altı emeklilik yaşının uzun olması konusunda, arkadaşlarımız 2008 yılı öncesindeki yasanın tekrar madenlerde uygulanmasını dile getirdiler.

İş bırakılma esnasında, diyelim on yıldan beri bir işletmede çalışıyorum, farklı bir işe gireceğim veya farklı bir madene daha düzgün bir ücretle gireceğim. Kendin işi bırakıyorsun diye tazminat verilmemesi yani şahıs orada on yıl hizmet vermiş ama kendisi bıraktığı için tazminatını alamıyor. Buna maruz kalan insanlardan bir tanesi de benim.

Madenlerde çalışan maden mühendislerimizin tecrübesiz olması yani "tecrübesiz olması" derken sonuçta bir şeyde tecrübeli olmadığınız için bir yerlerde çalışıp tecrübe kazanmanız gerekiyor fakat bu arkadaşlar, maden mühendislerimiz, maden teknikerlerimiz daha tecrübeyi almadan yetki verilmesi, onların böyle bir durumda yani işte bu olay olduğunda nasıl hareket edebileceklerini, o işçileri en hızlı bir şekilde dışarıya nasıl sevk edebileceklerini bana göre bilmediklerinden... Ha, yangın olabilir ocaklarda çünkü kömür ocaklarında oksijen ile kömür bulunduğu zaman ister istemez kısmi yangınlar oluyor, bunlara da müdahale ediliyor ama böyle büyük bir olay olduğunda o işçilerin hızlı bir şekilde dışarıya sevk edilmeleri gerekiyordu. Bana göre bu bir tecrübesizlikten meydana geliyor.

Aynı zamanda işçilere böyle bir olay karşısında nasıl hareket etmeleri gerektiğini, bunlara daha fazla eğitim vererek böyle bir olay karşısında kendilerini nasıl kurtarabileceklerini, sonuçta insan kendini kurtarır. Yani nasıl kurtulabileceklerini, nasıl hareket edebileceklerini, kendilerini nasıl bir an önce dışarı atmalarıyla ilgili daha açıklayıcı eğitimlerin verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Siz eğitim aldınız değil mi?

HAYRETTİN İRKİ – Evet. Ben hem tahlisiye eğitimi aldım hem ilk yardım eğitimi aldım. Ben on dört, on beş yıllık madenciyim. Aynı zamanda belli bir yerde biz de küçük çapta da olsa bir sorumluluk taşıyarak çalıştık. "Çavuş, başçavuş" şeklinde tanımları var yer altı madencilikinin ama çalışan arkadaşlarımızın yeterince eğitim aldığı da düşünmüyorum. Yani eğitime daha geniş

zaman tutulması lazım eğitimle ilgili. İşçi arkadaşların daha kapsamlı eğitim almaları lazım. Yani yangın durumu olsun, başka felaket durumlarında kendilerini kurtaracak... Yani her işçinin başına bir tane amir veremezsiniz veya mühendis veremezsiniz. İşçi kendini kurtarabilmeli böyle bir durumda yani ne yapabileceğini bilmeli.

Ben son olarak şunu söylemek istiyorum: Yani burada 17 tane Komisyon üyemiz var. Hangi siyasi partiden oldukları bizim için önemli değil. Bizim sizden isteğiimiz elinizi vicdanınıza koyup bu saatten sonra bizim için, madenci arkadaşlarımız için en iyi şartların oluşturulması adına bizlere bir şeyler, bir eser bırakmanızı istiyoruz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler, sağ olun.

Mustafa Şala...

MUSTAFA ŞALA – Mustafa Şala, Ege Linyitleri İşletmesinde maden teknikeri olarak çalışıyorum. 8'inci yılımdayım. Kaza olan şirkette çalışmadım, biraz dışarıdan olacak benim vereceğim bilgiler. Daha önce kısa bir süre yer altı deneyimim oldu. Aslında, tek tek sorunlara ve önerdiğimiz çözüm yöntemlerine baktığımızda çok da kapsayıcı, çok da bu sorunu çözücü noktalara gelemedik henüz. İşte, bir taşeronlaşma sorunu, bir özelleştirme sorunu Türkiye'nin otuz senedir yaşadığı süreçler, özelleştirmelerin nelere sebep olduğu çok da detaylı bir sohbetin konusu belki ama hep söylendi. Kamunun elindeyken buralarda ciddi kazalar yaşanmadı, daha ciddi denetimler oldu. Çalışma sistemi belliydi, çalışma saati belliydi. Aracılar yoktu, taşeronlar yoktu, işe zorlayan, "Hadi, hadi." diyen insanlar yoktu ama bir yerden sonra özel şirketin eline teslim edildi. Tabii ki kâr marjını artırmak için işçileri daha çok işe sürdü. İşçi bulabilmek için aracılar devreye soktu, 100 tane işçi biri getirdi, 200 tane işçi biri getirdi, daha büyük paralar kazandılar. Bu, bir sistem. Türkiye'de belki kadrolu çalışan işçiden daha çok taşeron işçi çalışır. Taşeronlaşmayla ilgili çıkan bir torba yasadaki bahsediliyor. Basına da yansıdı. Bunu incelediğimizde taşeronlaşma kavramını biraz daha genişleten, asıl işveren, alt işveren ayrımını ortadan kaldıran yani daha büyük bir belirsizliğe iten bir yasa gibi görünüyor. Yani bunun yeniden revize edilmesi, yeniden ele alınmasını istiyoruz.

İş güvenliğiyle ilgili, işte maskesinden kaçış odalarına, kaçış bacalarına kadar birçok konu yine tartışıldı, yine gündeme geldi. Hani bunlara yeniden belki değinmek gerekmiyor ama arkadaşımın söylediği gibi sürekli buraların her an denetlenebilir olması, her an denetçilerin istediği zaman ocağa girip "Ne oluyor, ne bitiyor, ne vaziyette?" diye denetleyip raporlar tutabilmesi sistemini oturtmamız gerekiyor.

Bir Çayırhan yer altı işletmeleri vardır. Yani çok uzaklarda aramaya gerek yok. Yer altı kaçış bacalarının nasıl olacağını, kaçış odalarının nasıl olacağını ta 90'lı yıllarda kamu elindeyken buraların nasıl çalıştığını araştırdığımızda bile aslında birçok çözüm yöntemi karşımıza çıkacaktır.

İş güvenliği konusu, evet, bizde en son ele aldığımız konulardan birisi durumunda maalesef. Yeni çıkan İş güvenliği yasası birçok düzenlemeyi içeriyor ama henüz yeni. Uygulamada belki yıllar geçmesi gerekiyor bunun oturabilmesi için ama mantalite önemli. Ben kamuda çalışıyorum. Açık ocaklarda 1985 model Komatsu kamyonlarla hâlen çalışır vaziyetteyse iş güvenliğiyle ilgili sorgulamayı kendimizden başlatmamız gerekiyor. Yani tamam, kamu denetlesin ama kamunun kendi ocaklarında otuz yıllık kamyonlar çalışır. Japonların belki on sene ömür biçtiği kamyonlar revize edile edile bugüne kadar getirilmiş. Ölümlü, ciddi kazalar yaşamıyoruz ama her gün birisinin hava hortumu patlıyor, her gün birinin yağ hortumu patlıyor. Ufak kazalarla geçiştirdiğimiz bir süreç var. Yer altına göre daha güvenli gözüküyor ama heyelan tehlikesi her an yanı başınızda, yangınlarla uğraşıyoruz sürekli. O yanan kömürün içerisine giriyor çıkıyor keppeler. Aslında bir o kadar yer üstü de yer altı kadar tehlikeli ve riskli. Buraların modernize edilmesiyle ilgili taleplerimiz oldu, sendikalar devreye girdi. Bu konuda yol alamadık. Biraz geçmişteki özelleştirme süreçlerine baktığımızda sanki ELİ'nin kalan ocakları da artık özelleştirme güzergâhına girmiş gibi gözüküyor, sanki buraları da birkaç yıl sonra gidecekmiş gibi gözüküyor.

Kamuculuk neden olmasın yani? Olmamasının bir sebebi var mı? Kamu eliyle buraların işletilmemesinin bir sebebi var mı? Evet, var, dünyada belki özelleştirmeler belki bu kadar yaygın ama daha iyi olacaksa, bizim için daha güvenli olacaksa, çalışma koşullarını daha iyi denetleyebileceksek kamu eliyle yönetilmelidir burası. Sokağa çıktığımızda yüzlerce, binlerce Somalı işçi hep bunu dile getirdi, ilk olarak kamulaştırmayı istedi, taşeronlaştırmaya karşı çıktı. İşte, Medisteki bütün partiler burada. O zaman bunları Mediste de ele alın, konuşun. Kamulaştırma neden olmasın Türkiye'de? "Olabilir mi?"yi tartışalım. Daha sağlıklı bir çalışma koşulu yaratmaya çalışalım.

Şimdi, dün İzmir'den geldim. Belediyede çalışan işçi arkadaşlarla konuşuyorum. 200 lira ağır iş tazminatı alıyor belediye işçisi ama buradaki 20 bin tane maden işçisinin bir liralık ağır iş tazminatı yok. İş güvenliği yasasına bakıyoruz, "çok tehlikeli iş kolu" diye tanımlanmış madencilik. Yani bunun bir karşılığı yok. İşte, aracı taşeron ne para verirse onu alacak işçi. Aldıkları ücretler, sosyal haklar, her şey ortada. Ben kamuda çalışıyorum. Arkadaşlara sorduğunuzda kamudaki işçinin durumu çok çok iyidir. Sekiz yıllık işçiyim, 2 bin

lira maaşım yok. Kamusu, özel sektörü, hem çalışma koşulları anlamında hem de bir parça iyi yaşayabilmek koşullarına sahip değil maalesef.

Toplu sözleşme dönemleri geçirdik. Bu konuların ele alınacağı söylendi. Ama her dört yılda bir yaşadığımız süreçlerde bunlarla ilgili hiçbir iyileşme yaşamadık.

İş güvenliğiyle ilgili sorunların yanında bütün bunlar da insanları motive eden, çalışmaya sevk eden ya da isteksizlik yaratan sebeplerdir. Bunların hepsini de tek tek ele almamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Mustafa.

Şimdi değerli görsel basından arkadaşlarımızı dışarı alabilirsek biz Komisyonumuzun daha sağlıklı çalışması için soru-cevap yöntemine gideceğiz. Yazılı basın kalabilir ama televizyonları, lütfen, rica edeyim dışarı alalım.

(Görsel basın mensupları toplantı salonundan ayrıldı)

BAŞKAN – Şimdi yazılı basından arkadaşlarımızdan bir ricamız var: Tabii, biz burada yerinde bir inceleme yaptığımız için bazen görüştükleri işçi arkadaşlarımızın, kardeşlerimizin doğrudan isimlerini vermişler. Biz özellikle bu hassasiyeti göstermelerini rica ediyoruz. Tabii, biz gittikten sonra işçilerimiz burada. O işverenle o iş sahasında çalışacaklar. İsimleri vermek yerine, isimleri kendilerinde saklı kalmak üzere “bir madenci” diye belirtirlerse, Komisyon üyesi arkadaşlarımız da o hassasiyeti dile getirdiler. Sanıyorum işçilerimiz de bu konuda bizimle mutabıktırlar. Yazılı basından bunu yazacak arkadaşlarımızdan böyle bir hassasiyet bekliyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon üyelerimizden söz almak isteyen ve 4 arkadaşımıza soru yönelmek isteyen varsa öncelikle onların isimlerini alayım ben.

(Soru soracak milletvekillerinin isimleri tespit edildi)

BAŞKAN – İlk sözü Muzaffer Yurttaş’a veriyorum.

Muzaffer Bey, buyurun.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, değerli madenci kardeşlerim, Somalı kardeşlerimiz, öncelikle toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Ben, Selahattin Bey’e soru sormak istiyorum çünkü diğer arkadaşlarımız da madende ama bizzat o vardiyada çalışan birisi Selahattin Bey.

“2009’dan beri bu madende çalışıyorum.” dediniz. Siz işe başlamadan önce ne kadar eğitim aldınız? Nasıl bir eğitim aldınız? Bahsedilen acil durumlarda ne yapacağınızla ilgili daha önce tatbikatlar yapılmış mıydı? Bir de o günkü yaşadığınız olayı özet şeklinde bize anlatabilir misiniz?

SELAHATTİN ŞEN – Teşekkür ediyorum.

Ben ELİ’de çalışırken Zonguldak’a madencilik okuluna gittik. Orada iki yıl madencilik eğitimi aldım. Bu konularda her türlü eğitimi aldık. Nasıl hareket edeceğimizi, neler yapacağımızı biliyorduk. Ama bu son girdiğim, 2009’da girdiğim bu şirketimizde bu tür eğitimler yok.

Ben olayı birebir yaşadım. Olayı kısaca anlatayım size: Saat 14.45 civarı bantlar durdu. Allah rahmet eylesin bir tane mühendisimiz vardı, İbrahim Çelik. O telefon ederken telefon elinde kaldı, dedi ki: “Telefon galiba bozuldu. Bir alta gidelim.” Bir alttaki telefona giderken bantçı arkadaşımız önümüze geldi. Bantçı arkadaşımıza dedi ki: “Bantlar neden duruyor?” Dedi ki: “Abi, bantlar kopmuş, yanıyor. Alev topu hâlinde aşağı doğru kayarak geliyor.” O zaman biz hemen oradaki işçileri toparlamaya başladık. Hemen herkese “Ayağın kaçamağına kaçın.” dedik. Hepsini oraya topladık. 2 tane arkadaşımızı görevlendirdik, “Gidin bandı sokulabildiğiniz yerden kesin.” dedik. Oraya kadar yansın, yangın daha aşağıya geçmesin. Çünkü bant bizim olduğumuz yere kadar yanarak gelecek. Bandı kestirdik. Oradan arkadaşlarımız geldiler. Biz de, o arada, o yoğun dumandan zarar görmeyelim diye kapılar açtık oradan, dumanı başka bir yere yönlendirdik. O dumanı arkadaşlarımız hiç görmediler, o dumandan hiç etkilenmediler. Daha sonra bizim karşı tarafımızda hazırlıklar vardı, oradakileri topladık. Daha aşağıdakiler vardı, onları da topladık. Biz orada 142 kişi olduk. Sayım yaptık orada, 142 kişiyiz.

Biz etkilenmiyorduk. Çünkü hiçbir arkadaşımıza duman yedirmedik orada. O gazı da fazla hissetmediler. Ayağımızın içerisinden çıkan bir monoksit gazı vardı, metan da vardı yani grizu. Ama fazla etkilenmedik. Ne zamana kadar? Saat 19.30’a kadar. 19.30’da havalarımız kesildi tamamen. Tabii, artık o saatten sonra çare aradık ne yapabiliriz. Dediler bana arkadaşlarım: “En yaşlı sen

varsın içimizde. Bu işi en iyi bilen sensin. Sen ne diyorsan biz onu yapacağız.” O zaman dedim ki: “Arkadaşlar, bir ayağın içine gideceğiz.” Ayağın içinde ayağımızın tabanlarında su var. Suda da oksijen olduğunu biliyoruz. Bizim ayağımız, mekanize ayağı olduğu için komple demir aksam. Daha önceki aldığım eğitimlerden dolayı ben demirde de oksijen olduğunu biliyorum. Zonguldak’ta madencilik okulunda öğrendik bunları, gördük bunları. Dedim ki: “Herkes demirleri ısıracak, en azından dilini değirecek demirlere ve beynimize oksijen alacağız, canlı kalacağız. Beynimiz sağlam kalacak arkadaşlar.” Çünkü insanın en son kalbi ölür ama kalpten önce de beyin ölür. Beynin ölmemesi için biz oradan oksijen almak zorundayız, hava değil. Havamız yok artık orada.

2 tane arkadaş görevlendirdik, dedik ki: “Arkadaşlar, siz dışarı ulaşmak zorundasınız. Bizi kurtaracak olan sizsiniz. Bu havaları mutlaka bize verdireceksiniz. 1 taneniz ölse bile 1 taneniz mutlaka çıkacak.” Arkadaşlarım “Tamam.” dedi. O 2 tane arkadaş da yedek maske verdik, gönderdik onları dışarı. O arkadaşlarımız dışarı ulaşılar. Ondan sonra saat 21.00’den sonra bize ters hava verdiler.

Tabii, o yoldaki o gaz, kirli hava tekrar bize geldi gerisin geri. O daha da mahvetti bizi. Havalarda tersten geldi. Dedim “Arkadaşlar, havalar geldi. Yavaş yavaş toparlanın.” Ve biz oradan arkadaşlarımızla yavaş yavaş toparlandık, yürümeye başladık. O arada da kurtarma ekipleri de geldiler. Ondan sonra herkes ikişer üçer kişi tuttu, dışarı öyle çıktık.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Fatoş Hanım...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Öncelikle başınız sağ olsun, geçmiş olsun.

Buraya kadar geldiğiniz için de teşekkür ediyoruz, sağ olun.

“İhmaller var.” demiştiniz Selahattin Bey. Orada da birebir tabii olayı yaşayan biri olarak sizin tespit ettiğiniz ihmaller neler?

Bir de, ben, tabii, tüm madenlerde çalışanlardan özellikle sormak istiyorum: Kömür ayrı bir saha. Gördüğünüz ve dünkü bizim de gezdiğimiz kadarıyla. Yani her madende çalışan, kömür madeninde çalışamayabilir. Bunun için ayrı bir tecrübenin mi olması gerekiyor acaba?

Şimdi anlattınız, yeni işe girmiş bir madende çalışan orada en küçük bir şeyde risk altında. Yani belli bir tecrübe aranabilir mi? Böyle bir şart olsa bu kez de madende çalışacak eleman bulma sıkıntısı olabilir mi? Yani birçok şey biz de düşünüyoruz, olsun ama. Bu madenlerin de işletilmesi lazım. Üretim yapılması lazım. İleriye eleman bulma sıkıntısı olabilir mi? Bu açıdan da bakmamız gerekiyor.

Ben, tekrar, teşekkür ediyorum.

SELAHATTİN ŞEN – Ben teşekkür ediyorum.

Ben şöyle söyleyeyim: Kömürün yapısında, oluşumunda gaz zaten var. Kömürün oluşumunu incelediğimizde kömürün bünyesinde gaz var. Bundan kaçınılmaz, bu mümkün değil. Ama bu gazları alacağımız önlemlerle en asgariye indirip o şekilde çalışmamız gerekiyor. İnsanlara zarar vermeden. Bunları biz ELİ’de de yıllarca bu şekilde yaptık. Zarar görmedik. Ha, gördük. 1979 yılında havamız kesildi. O zaman da dioksit vardı. Şimdiki monoksitti o zamanki dioksitti. 6 tane arkadaşımızı kaybettik 1979 yılında da ELİ’de.

Neden? O zaman da dışarıda bulunan jeneratörümüz, otomatik jeneratörümüz galiba devreye geçmemişti, kısa bir hava kesintisinden dolayı bu olayı yaşadık.

Teşekkür ediyorum.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Olayın nedeni ne sizce? Neden olmuştur?

SELAHATTİN ŞEN – Yangın.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ayşe Türkmenoğlu...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Öncelikle ben “Geçmiş olsun.” diyorum, şehitlerimize de Allah’tan rahmet diliyorum. İnşallah böyle kazalar bir daha yaşanmasın.

Türkiye olarak hepimizin ciğeri yandı. Bunu bütün samimiyetimizle söylemek istiyoruz.

Ben 4 kişiye de bir şeyler sormak istiyorum. Öncelikle Mustafa Şala taşeronla ilgili bazı söylemlerinizi oldu. Emeğinizin sömürüldüğünden bahsettiniz, önceki arkadaş öyle söyledi. Ve özelleştirmeden dem vurdunuz ve özellikle oradan şikâyet ettiniz. Özelleştirme olması oradaki tedbirlerin yeterince olmadığı anlamına mı geliyor? Kamuda olsa daha mı yeterli tedbirler alınırdı, yoksa işçilerin sosyal güvenlikleri ya da maaşları noktasında mı daha iyi olurdu? Öyle mi düşünüyorsunuz? Onu merak ettim.

Yine Taner Bey dedi ki: “Sendika seçimlerinde kimi seçtiğimizi bilmiyoruz.” Bu konuda bilgilendirilmiyor musunuz, siz mi ilgi göstermiyorsunuz çünkü sonuçta sizlerin temsilcileriniz sendikalar? Bu noktada da ne oldu da size bazı kişiler dayatılıyor, onu merak ettim.

İş güvenliği eğitimi noktasında anladığım kadarıyla başçavuşumuz ve çavuşumuz dışında çok da iş güvenliğinin periyodik olarak işçilere verilmediği gibi bir izlenim edindim ben. Doğru mudur? Bu gerçekten doğruysa, en vahimi bu diye düşünüyorum ben. Çünkü bizim arkadaşlar dün girerken bile kısaca bazı eğitimler, on beş-yirmi dakikalık bilgiler verildi girip, bakıp, çıkılacaktı. Günün yirmi dört saati çalışan bir ocakta üç vardiya hâlinde işçilerin eğitilmemesi, acil durumlarda ne yapılacağını bilememeleri gerçekten vahim bir durum. Buna ben hem üzuldüm hem de bu konuda gerekli olan neyse onun yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Hayrettin Bey şöyle söylediniz: “İşçiler neden çıkamadılar şaşırımdı doğrusu.” Onu biraz açıkla mısınız? Çıkmak mümkün müydü? Çünkü yoğun duman, gaz vardı herhâlde. Nefes almakta, solunumda herhâlde problem olduğu için belirli noktalara gidemediler diye düşünüyorum.

Bir de en son sorum şu: Sizce, ocakta çalışan insanlar olarak, ne gibi tedbirler alınsaydı bu kaza daha hafif atlatabilirdi, can kaybı hiç olmazdı ya da çok az can kaybı olabilirdi diye düşünüyorsunuz?

Hepinize teşekkür ediyorum, tekrar “Geçmiş olsun.” diyorum.

MUSTAFA ŞALA – Şimdi, özelleştirme ya da kamuculuk konusunda şunu söyleyelim: Kamuculuk, kamulaştırma istiyoruz, evet, ama bugünkü gibi de kamuculuk, bu biçimiyle de ideal hâli budur diye de algılamak lazım. Kamuculukta da sıkıntılar var. Aynı denetimsizlik, başboşluk benzeri sıkıntılar var ama özel şirketlerle karşılaştırdığımızda biraz daha farklı bir yerde duruyor. Belki daha denetlenebilir, daha modernize edilebilir. Bu konuda bir düzenleme gerektiriyor tabii.

Özel sektörün biraz mantığında var. Yani adam “topuk” dediğimiz belli bölgelerde kömürü bırakması gerekiyor yangınla karşılaşmaması için. O kömürü orada bırakıp başka bir sahaya geçmesi gerekirken, hazır kömür önünde, adam bırakmak istemiyor. Alabildiğimiz kadar bunu da alalım diyor. Tabii karşıdan oksijenle temas içerde yangına sebep olabiliyor.

Günübirlik denetleme belki bu sorunları çözebilir. Kim görecektir, kim bilecek bunu yani oradaki çalışmayı kim yönlendirecek? Bu işin bir sorumlusu var mı? Alalım dediyse alacak, işçiler oraya saldıracaklar o kömürü almak için. Belki en azından bu temel sorunları kamuculukta aşmış oluruz. Başka başka düzenlemelerle daha sistemli bir hâle getirebiliriz. O konuda söyleyeceklerim bunlar.

Şimdi, Çayırhan örneğini verirken, arkadaşlara sordunuz gerçi de, bir cümle de ben söyleyeyim. Orada staj yaptığım dönemde yine benzer bir yangı sorunuyla karşılaşmıştık ve aynı bir kaçış bacası vardı. Ocağın bir tane girişi yoktu, ayrıca işçileri on dakika içerisinde belki çıkarabilecek aynı bir kaçış bacası vardı. Güvenlik bölgeleri vardı. Bir müdahaleyle dışarıdan ekiplerin, işçiler çıkamasa bile, işçileri alıp çıkarabilecek düzenlemeleri vardı. Bununla ilgili belki buranın yapısına hangisi uyar, ne tür çözümler bulabiliriz, biraz daha teknik bir konu ama. Soma bölgesi yine de metan gazının en az olduğu bölgelerden birisi. Grizuyla bu bölgede çok karşılaşmıyoruz. Daha çok göçük, yangın gibi sorunlar. Bunlar göz önüne alınarak çözümler üretilir.

Arkadaşlar ocağı birebir daha iyi biliyorlar. Onlardan bunu dinleyelim.

TANER YILDIRIM – Şimdi sorulara, özür dilerim, teker teker cevap vereceğim.

Şimdi, yangın olmayabilirdi. Emniyetçi kardeşim, arkadaşlarımız, amirlerimizin amacı emniyeti sağlamak mı, bizim tepemizde oturup üretimi artırmak mıydı? Bunu ilk başta söylemek istiyorum.

Eğitim olarak, biz eğitimi aldık. Nasıl aldık? Pratikte, kazmayla kürekle başladık, öyle devam ettik. On iki yıldır bilfiil – başta da söyledim- Soma Kömürlerindeyim.

Emniyetçi arkadaşların gelip benim tepemde mi oturması gerekiyor, gidip de ocağı mı gezmesi gerekiyor, emniyeti sağlama mı gerekiyordu? Bunları öğrenmek istiyorum.

Bu bir rant kavgasıydı. Özellikle baştaki arkadaşlarımızın, çavuşlarımızın, emniyetçilerimizin, vardiya amirlerinin gelip işçinin başında mı oturmaları lazım, ocağın güvenliğini mi sağlamaları lazım? Bunların işi hep üretmek, üretmek, üretmek...

Arkadaşımız “Biz çıkamadık.” diyor. Sebebi ne de çıkamadı sorun bakalım bir. Daha güvenli mesela havalandırma sistemi yapılabilirdi. 230 kişinin öldüğü bölge S panosudur. Arkadaşım iyi biliyor. Ben orada çalışıyorum pis hava çıkışında. Buraya bir temiz hava çıkışı veya pis hava çıkışı konabilirdi. Niye konmamış? Daha önce pis hava çıkışı vardı. Neden üretime geçildiğinde kapatıldı biz pis havada çalışıyoruz? Daha önce vardı, bizim pis hava çıkışımız vardı. Neden kapatıldı orası üretime geçti ve pis hava bize verildi? Bunu sormak istiyorum.

HAYRETTİN İRKİ – Bana yönelttiğiniz bir soruyla ilgili ben cevap vermek istiyorum yani düşüncemi aktarmak istiyorum.

İşçilerin kaza anında neden çıkamadıklarıyla ilgili benim de kafamda bir soru işareti, bir şüphe vardı. Olay olduğu andan itibaren işçilerimiz belli bir mesafe yol katetmişler. Biz oraya gittiğimizde bunu gördük. İlk bulduğumuz 150 kişilik bir grubu aynı yerde bulmuştuk. Hepsinin birbirlerinin üzerine istif olmuşlardı. Hatta maskelerini de kullanmışlardı. Bu arkadaşlarımız çantalarını, yemek

çantalarını, kullandıkları aletleri dahi yanlarına almışlar. Benim gözlemim. Bir insan böyle bir durumda ne çantayı düşünür ne de yanındaki alet ve edevatını düşünür. Bu insanlar belli bir mesafe yol katetmişler. “Ana yol” dediğimiz ana banda dökün banda kadar gelmişler ve orada beklemişler. Burada neyi beklemişler? O anda başlarındaki –onlar da rahmetli oldu- amirler onlara ne söyledi? Arkadaşlar, bekleyin, gitmeyin mi dedi? Biraz sonra olay hallolacak, sorun çözülecek mi dedi? Burada olayın büyüklüğünü, bu olayın kötü duruma gideceğini çözemediler mi, ne diyeyim.

Ben madenci olarak, kendi tecrübeme dayanarak o monoksit maskesini, hiç gözümün önünü görmesem dahi o bantların gidiş istikametine göre o bantlardan tutuna tutuna kendimi dışarı atmaya çalışırdım. Ha atabilir miydim? Bilemem. Ama biz ana bant boylarında bir tane cenazeye denk gelmedik. İnsan kendini dışarı atma adına oralarda yürümeye kalkışır, yolda düşer, dersin ki: “Eyvallah, bak adam çıkmaya çalışmış çıkamamış.” Ama bu arkadaşlarımız belli bir yerde bekletilmiş. Yani bunun da vebali boyunlarına. Artık o işin başında bulunan yetkili amirlerin bunun sorumlusu olduğunu düşünüyorum.

Hatlar kesilmiş. Dışarıdan belki de bir müdahale alamadılar, bir talimat alamadılar. Bu benim bildiğim. Hatlar kesildikten sonra buradaki sorumluluk kimindir? Orada yöneticilik yapan, o işçilerin başında amir olarak çalışan işçilerin amirleridir. Bir an önce onlara kırmızı alarm verip “Arkadaşlar, bir an önce kendinizi dışarıya çıkarın. Panik yapmadan, maskelerinizi düzgün bir şekilde kullanıp, enerjinizi tasarruflu uygun bir şekilde harcayarak kendinizi dışarı atın.” diyebilir ki. Ben beklemem yani böyle bir durumda. Çünkü ocağın havalandırması sadece ana yoldan geçmiyor veya çalışma bölgesinden geçmiyor, ocağın “Spanosu” diye adlandırdığımız, o işçilerin yoğun bir şekilde hayatını kaybettiği bölge, ocağın aynı zamanda hava çıkışı.

Hava çıkışıyla ilgili de ben önlem olarak: Hava çıkışının üretim bölgesinden geçmemesi gerektiğini düşünüyorum. Yani üretim bölgesinden değil de oranın ayrı bir hava girişi, ayrı bir hava çıkışı olması gerektiğini düşünüyorum. Ocaktaki pis havanın...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Kendi aranızda konuşup illettiniz mi yukarıya?

HAYRETTİN İRKİ – Bizim böyle bir şey iletme şansınız zaten olmadı. Yani herkesin ayrı bir panosu var. Ben o panoda çalışmıyorum. Ben bunu kurtarma çalışmaları esnasında gördüm. Yani ocak, bir şehrin sokakları gibi. Bizim de herkesin ayrı bir çalışma bölgesi var. Herkesin bulunduğu bölge de farklı. Yani ben bunu burada gördüm. Benim izlenimlerim bu.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Siz bu olaydan sonra öyle olması gerektiğini düşündünüz.

HAYRETTİN İRKİ – Evet.

İnsanlarda çaba olmamış. Yani oraya kadar beklemiş insanlar. Aynı zamanda eşyalarını almışlar dememin sebebi, ilk önce bu olay olduğunda bu insanlar eşya alıyorsa, alet ve edevatlarını alıyorsa, demek ki o anda, ilk anda aşırı derecede bir problemin onlarda olmadığını düşünüyorum.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Panik hâli yoktu diyorsunuz.

HAYRETTİN İRKİ – Bu benim gözlemim tabii.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – İşçi eğitimiyle ilgili en son...

HAYRETTİN İRKİ – İşçi eğitimleriyle ilgili, işveren hiç eğitim vermiyor dersek, yalan olur. Eğitim veriliyor ama çok kısa. Ben çeşitli ocaklarda çalıştım. Yani sürekli Soma Kömür İşletmelerinde değil de farklı ocaklarda da çalıştım. On yıl İmbat Madencilikte çalıştım, bir yıl Kop Krom Erzurum’da çalıştım, bir yıl kadar Yozgat Sorgun’da çalıştım, hemen hemen bir yıldır da Soma Kömür İşletmelerinde çalışıyorum. 1994 yılından beri Soma’da ikamet ediyorum.

Başka yerlere baktığımız zaman, mesela Trakya bölgesinde çalışan arkadaşlarımız var, hiç eğitimsiz giriyorlar. “Soma bölgesinde eğitim verilmiyor.” dersek yalan söylemiş oluruz. Eğitim veriliyor fakat çok kısa veriliyor. Yani bunun biraz daha genişletilmesi lazım. İşçilerin böyle bir durumda nasıl hareket edebileceklerini bilmeleri için tatbikatlar yapılması lazım, gerekirse bununla ilgili yapay yangınlar çıkartıp onları bu duruma adapte etmek lazım. Yani doğanın bize getirebileceği risklere karşı bu işçilerimizin daha çok eğitilmiş hâle getirilmesi lazım. Ben böyle olması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Faysal Sarıyıldız...

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Gerçi arkadaşlar soracağım soruların cevaplarını kısmen verdiler ama kimi şeylerin daha açıklığa kavuşması gerekiyor, anlamamız gerekiyor.

Yani artık bu tür olaylar dünyada yaşanmıyor. Bu çaptaki facialar yaşanmıyor. Kader de değil, önüne geçilebiliyor.

Arkadaşlar kısmen, Taner arkadaşımız kısmen beni aydınlattı. Yalnız şöyle mi anlamak gerekiyor? Bu aslında bir yerde kaçınılmazdır ama işçiler aslında kaçmasını bilmemiş, sorun bu mudur? Orada birebir yaşayan bir arkadaş lütfen anlatsın. Şu an hâlâ bu patlamanın nedeni bilimsel olarak ortaya konmuş değil. İşte başta “trafo patlaması” dendi. O da başlı başına bir sıkıntı. Niye trafo patlasın orada? Sizce gerçek nedeni ne? Olay yaşandıktan sonra ne olabilirdi? Emekçiler nasıl kurtarılabilirdi? Orada ölmek kaçınılmaz mıdır?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

TANER YILDIRIM – 2008 Eynez’e geçmeden önce benim daha önceki çalıştığım Soma Kömürlerinin Atabacası denen Geventepe’de bir ocağı vardı. 2008’de trafo patlaması, böyle bir yangına maruz kaldık. Bütün arkadaşlarımız tahliye oldu. Yani bu yangın o kadar insanın telef olacağı gibi bir şey değil, anında, dakikada öldürecek kadar bir şey değil. Bu insanlar orada biriktirilip... Hayır, önce can. Can çok tatlı biliyorsunuz. Orada öyle bir şey olduğu zaman herkes anında kaçar, çantayı da gözü görmez. Hepsini niye toplu hâlde bir yerde öldürülmüş? Birileri mutlaka bunların önünü kesmiştir. Yukarıdan talimat alana kadar çıkmayın demiştir. Elbette bunlara bir haber ulaşmıştır. Neden o insanlar toplu hâlde orada öldü? Sebep ne? Birileri önünü kesmiş. Yukarıdan talimat mı alması gerekiyordu onları da tahliye etmesi için, çıkarması için?

Biz sabah saat yedi yirmide içeri giriyoruz, akşam dört, dört buçukta dışarı çıkıyoruz. Dörde çeyrek kala çıktığımız zaman yevmiye cezası veriliyor bize. Bir işçi olarak anlatıyorum bunu. Kimseyle bizim bir alıp veremediğimiz yok. Dörde çeyrek kala dışarı çıktığımız zaman bize yevmiye cezası veriliyor. Amaç burada saat olayı. Amirler de korkuyor tabii. Birilerinden korkuyorlar, birilerinden çekiniyorlar, saatinde çıksın işçiler. Hayır, böyle bir şey yok. Bu arkadaşlarımızın hiçbirisi ölmeyebilirdi de.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Vural Kavuncu...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Başkanım, değerli işçi kardeşlerimiz; 3 tane sorum olacak.

Selahattin Bey kazazede olarak içerdeki büyük mücadelelerinden bahsetti. Bir ara bir ters hava konusu var. Bize de işveren ve kurtarma ekipleri dün anlatırken bundan da bahsettiler. Size göre kurtarma çalışmalarında bir yanlış var mıydı, daha iyisi yapılabilir miydi? Bu havanın değiştirilmesiyle ilişkili olan konu, orada iki farklı bölge var. Birisi S bölgesi, birisi A bölgesi. Bunlarla ilişkili etkileri size göre nasıl oldu?

İkinci sorum Taner arkadaşımıza. Taşeronlaşmadan bahsetti. Biz resmî dilde taşeronlaşmayı bir alt hizmet hükümlülüğü, bir şirket grubu olarak diye tanımlarız. Yani bir şirket, bir başka yüklenicinin işini olduğu gibi alır yapar. Kastettiğiniz böyle, bu tarzda bir ayrı şirketleşme ve gruplaşma yani ana şirketin tümüyle verdiği bir yetki midir, yoksa kendi aranızda sıra dışı yetkilendirilmiş olan bir kimseye verdiğiniz kendi aranızda bir isim midir? Eğer öyleyse -yani ekip başıdır veya buna benzer bir kimseye- bu taşeronların oradaki yetkileri nelerdir? Yani neler yapıyorlar?

Son olarak da, kamu ve özel arasında çalışma koşulları arasındaki farklar neler? Yani bugün diyelim ki kamunun işlettiği bir yer altına girdiğinizde, gözü kapalı size bıraksalar, burası kamunun, burası özeli diye, işte açılan tahkimatlar, kullanılan malzemeler, işçilerin üstündeki teçhizat, çalışma tarzı, bunlardan anlayabilir misiniz? Hangi tür farklar var?

Teşekkür ediyorum.

TANER YILDIRIM – Ben teşekkür ederim.

Taşeronlaşma sistemine şöyle bir yanıt getireyim: Bizim arkadaşımız, muhasebecimiz Celalettin Göktaşan biliyorsunuz ilk açıklamasında “Bizde taşeron yok, ekip başlarımız var.” demişti. Sistematik olarak ekip başı diyorsun. Bizim başımızda gerçek taşeronlar vardı ama ben Alp Gürkan’dan bahsetmiyorum.

Bu, tabii, taşeron olacak ama bizim başımızdaki taşeronlar farklı taşeronlar. Bunlar ayda 30-40 milyar, daha önce 60-70 milyar para alan taşeronlardı. Bizi asıl yönlendiren onlar. Biz 1.300 lira alırken bu insanlar 25-30 milyar, 40 milyar maaş alması doğru mu?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Asıl işvereniniz o taşeronlar olup da onlara bağlı, onlara sigortalı, onların bordrosunda çalışan kimseler misiniz? Resmî taşeron tanımı bu.

TANER YILDIRIM – Onların bordroları 2009’da feshedildi. Bordrolu çalışma hâlleri feshedildi, normal ekip başı olarak başımıza getirildi. Hani bizim daha çok üretim, daha çok rant sağlamak amaçlı bunlar konuluyor başımıza.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Maaş kısmı hariç olmak üzere hangi hakları, hangi yetkileri var?

TANER YILDIRIM – Taşeronların bir işçiyi kovma yetkisi var, onu işe alma hakkı var, işçiyi ocağa sokmama hakkı var. Bütün haklar onlarda. İşçi olarak bizim tek bir hakkımız var, o da çalışma hakkı. Onun dışında hiçbir hakkımız yok yani. Bir çavuş bugün, atıyorum, “Çantayı al git.” diyorsa, o işçinin işe dönmesi mümkün değil. Ta baştan “taşeron” dediğimiz vardiya amirleri, ocak amirleri,

hepsi aynı sistemi kurmuşlar. Hiçbir iş almıyor. Biz nerelere başvuracağız? Mahkemeye. Buradaki mahkemeler de, avukatlar da zaten bizi dinlemiyor.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Aydınlatmak anlamında. Siz taşeron işçisi misiniz, resmî olarak ana şirketin işçisi misiniz?

TANER YILDIRIM – Şu anda biz ana şirkette görevliyiz ama sonuçta taşerona çalışıyoruz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Taşeronun bir yetkisi var ama siz resmî olarak ana şirketin işçisisiniz.

TANER YILDIRIM – Evet, ana şirket işçisiyiz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Senin taşeronun var mı?

TANER YILDIRIM – Var. Eynaz Madencilik. Şahis, Soner Ergün-Celil Ergün. Asıl Celil Ergün.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Onlar da başınızda çalışıyor mu?

TANER YILDIRIM – Onlar çalışıyor. Şu anda Celil Ergün emekli, biraderi çalışıyor. Bunlar “dayıbaşı” dedikleri insanlar.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Diğer sorular vardı.

SELAHATTİN ŞEN – Kurtarmayla ilgili sormuştunuz.

Kurtarmayla ilgili bizim tahlisiye ekibimiz var. Arkadaşımız tahlisiyede. Bunlar her türlü eğitimi alıyor. Bu tür dumanların içinden geçiyor. O şekilde eğitim alıyorlar. O cihazları kullandıklarında onları gaz belli bir süre, belli bir saat -arkadaşımız saatlerini versin onun eğitimini aldığı için- etkilemiyor.

Peki, o zaman, olay 14.45’te başladı. 21.00’e kadar neredeydi tahlisiye ekibimiz? Neden anında müdahale edilmedi? Doğru mu?

Kamuyla özel arasındaki...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Ters havayı sormuştum.

SELAHATTİN ŞEN – Tamam.

Şimdi artık burada ani kararlar verilmesi gerekiyor. Siz bir tarafın havasını kesmişsiniz ama ne amaçla kesildiğini biliyoruz. Bizim normal akan havamızı kestiniz. Bu defa o 2 kişi dışarı çıkınca diyorlar ki: “Aşağıda insanlar yaşıyor.” O zaman bize tersten hava veriyorlar. Yani bir yerden bir hava vermek zorundalar. Çünkü kurtarma ekibi de girse içeri onlara da hava lazım. Sonuçta hava vermek zorundalar bir yerden. En uygun bir yer bulmuşlar, oradan hava vermişler. Ona bizim diyecek bir şeyimiz yok.

Kamuyla özel arasındaki farka gelince, kamu çok farklı. Ben yıllarca kamuda çalıştım, kamudan emekli oldum. Kamuda bu şekilde sıkıntılar olmaz, yaşanmaz. Herkes işini bilir, işçiler sürekli eğitim alır, kurslar verilir. Herkes de işini bilir.

Burada olay nedir? Burada belli bir zaman değil, sürekli işçi alınıyor, sürekli. Burada baktığımızda dört günlük işçilerimiz var ölen. Peki, dört günlük işçilerimiz hangi eğitimi aldı da buradalar? Ne eğitimi aldı da buradalar?

Teşekkür ediyorum.

HAYRETTİN İRKİ – Ben taşeronlaşmayla ilgili bir şey söylemek istiyorum.

Bundan önceki çalışmalarda taşeronlar kendileri bordro çıkarıp kendi adlarına çalıştırıyorlardı işçileri ama devlet bunu yasakladı, taşeronlaşmayı yasakladı, daha sonra bu “ekip şefliği” adı altında sürdürülmeye başladı. Ekip şefliği bana göre iyi bir şeydir fakat burada neye gidildi? Ekip şefini neye göre seçersiniz? Madencinin tecrübeli olması, o ekibi en iyi şekilde çalıştırabilecek kişi olması lazım.

Burada neye göre yapılıyor? Adam madencilik “m”’sinden anlamıyor fakat gidiyor kendi yöresinden 15 tane adam alıyor geliyor. O şahıs 15 tane adam getirdi, bize 15 tane işçi kazandırdı diye ne yapılıyor? Ekip şefi yapılıyor yani gizli taşeron.

Belli miktarda para... Ben bilmiyorum. Yani şimdi şu kadar para alıyor, bu kadar para alıyor desem, bilmiyorum. Adamın aldığı ücreti biz bilemeyiz. Ama bu iş bu şekilde yapılıyor. Yani taşeronlaşma diye bir şey yok yasal olarak fakat yöresinden, çevresinden 15 kişi, 20 kişi, 50 kişi, ne kadar getirebilirse o ocakta söz sahibi oluyor, o kişilerin başında söz sahibi oluyor. Adamı çoğalttıkça, işi daha fazla yaptıkça da daha fazla para alıyor. Taşeronlaşma sistemi bu. Yasal olarak bir şey yapılmıyor burada. Ama ekip şefi. Yani madende ekip şefliği adı altında çalıştırabilir misiniz? Çalıştırırsınız. Ama ekip şefinin maden tecrübesi olan, üretim yapıyorsa eğer üretim esnasında işçilerin nasıl çalıştırılması gerektiğini bilen, hazırlık yapıyorsa hazırlıkta işçilerin nasıl çalıştırılması gerektiğini bilen, iş güvenliği ve işçi sağlığını bilen insanların olması gerektiğini düşünüyorum. Yani 3-5 tane adam getirdi diye ekip şefi olunamayacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Selçuk Özdağ, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkan, değerli işçi kardeşlerim; özellikle Selahattin Şen Bey’e sormak istiyorum.

Olayın başladığında, olayın olduğunda yangının başında da orada olduğunuzu söylediniz. Gazetelerde çıkan haberlere göre ve bizim almış olduğumuz bilgilere göre dışarıya bu olayın 63 dakika sonra haber verildiği söyleniyor. Neden 63 dakika beklendi orada?

İki, yangın söndürülemez miydi?

Üç, siz yangının 14.50' de olduğunu söylüyorsunuz. 14.50 ve 20.00 arası orada bulunduğunuzu ifade ettiniz. 142 kişi. 2 kişiyi dışarı gönderdiğinizizi. Neden 142 kişi beraber çıkmadınız ve beklediniz orada? Özellikle bunu merak ediyorum.

Dördüncü sorum, orada Suriyeliler çalışıyor muydu? Suriyeli işçiler var mıydı?

Beşinci sorum, burada 301 kişi öldü, 486 kişi çıkarıldı. Bunun haricinde orada ölenler var mıydı, betona gömülen kişiler var mıydı?

Teşekkür ederim.

SELAHATTİN ŞEN – Ben teşekkür ediyorum.

Konuşmama başlarken demiştiniz ki rahmetli İbrahim Çelik'in telefon elinde kaldı. O telefonun kablosu neden yandı? Soru işareti.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Neden yandı?

SELAHATTİN ŞEN – Neden yanabilir? Adi olduğundan, yoksa yanmazdı.

Peki, dışarı bizim haber verme gibi bir şansımız yok. Neden yok? Ulaşımımız yok. Bir ses düzenimiz yok. Telefon hattı yangınlı bölgeden geçerken telefon iptal. Peki, nasıl ulaşacağız, mümkün mü?

Orada beklememizin nedeni: Biz H panoları denen kısımdan bir sürü arkadaşımızı getirdik. Onlar zaten maskelerini açmışlar. Kimileri takmasını da bilmiyor. Orada gösterdik “Bakın, arkadaşlar, bu şekilde takılacak.” diye. Zaten onların maskeleri iptaldi. O dışarı gönderdiğimiz 2 tane arkadaşta da yedek maske verdik. O şekilde gönderdik dışarı.

Peki, ben size şöyle bir şey söylüyorum: Arkadaşınızı riske edebilir misiniz? Hayır. Eğer ki ben o insanlara, biz o insanlara orada panik yaptırırsak, eğer ki insanlar biraz daha fazla gezinse orada tamamımız ölürdü. Oradan hiç kimse kurtulmazdı.

Bu türlü olaylarda gayet sakin olmak, mümkünse insanların birbirleriyle konuşmaması gerekiyor. Nefes tüketmememiz gerekiyor. Onun için bekliyoruz burada.

Peki, önümüzde gideceğimiz biri yok. Bir kuyu düşünün. Kuyudan bir çıkış var. Kuyunun önünü yarıyor. Peki, nasıl kaçırsınız, mümkün mü?

Teşekkür ediyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Suriyeliler var mıydı?

SELAHATTİN ŞEN – Ha, Suriyeliler...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – “Niye 63 dakika sonra haber verdiniz?” dedim. “Orada haber verecek imkânımız yoktu.” dediniz. Nasıl haber aldı dışarı? “Haber aldık.” diyorlar. 63 dakika sonra itfaiyeye, hastanelere ve yetkililere haber verilmiş. Bu elimizde kayıtlı, gazeteler de yazdı. 63 dakika sonra haber veriliyor da 63 dakika önce niye haber verilmedi? Konu bu.

Bir de Suriyeliler meselesi, bir de betona gömülme hadisesi.

SELAHATTİN ŞEN – Tamam.

Şimdi, bizim daha üst katlarımızda, yangından daha yukarılarda çalışan bölümlerimiz var. Oradaki insanlarda herhangi bir hasar yok. Oradaki insanlar bunu bildirmişti. Artık zaman olarak ne kadar sonra bildirildi onu bilemiyorum. Ama üst kısımlarda çalışanlar, dumandan etkilenmeyen kısımlar var burada. O insanlar demek ki duman oralara geldiğinde öyle bildirdiler.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 2 arkadaşınızı saat kaçta dışarıya gönderdiniz?

SELAHATTİN ŞEN – Akşam 19.30' dan sonra.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – O zamana kadar neden beklediniz? Ben bunu anlayamadım. Benim hafızam almıyor. Zekâm müsaade etmiyor.

SELAHATTİN ŞEN – Tamam, tamam onu anlatayım.

Biz orada kendimize temiz bir alan oluşturduk. O temiz alanda biz iki gün de kalsak bize bir şey olmazdı havamız kesilmeseydi. Onun için göndermedik. Zaten o dumanın içinde kimseyi riske edemezsin, mümkün değil. Ben hiçbir arkadaşımın burnunun kanamasını istemem.

Suriyeliler konusuna gelince: Hayır, böyle bir şey yok.

Betona gömüldü... Hayır, bu da yok. Yok böyle bir şey.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Selahattin Bey.

Yılmaz Tunç, Bartın Milletvekili.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de arkadaşlarımıza “Geçmiş olsun.” diyorum, vefat eden madencilerimize de Allah’tan rahmet diliyorum.

Benim Selahattin Bey’e birkaç sorum olacak. Kurtulamayan işçilerin çalıştığı bölümler çıkışa uzak bölümler miydi? Siz 141 kişinin bulunduğu noktadaydınız. Sizin nezaretçiniz kimdi? Bu konuda bir görevlendirme var mıydı?

Kaçış ve kurtarma araçları konusunda herhangi bir tatbikat yapıyor muydunuz? Hiç tatbikat yaptığınız oldu mu?

Ocağın bölümlerinde kameralar var mıydı? Çalıştığınız yerlerde, ayaklarda, her tarafta aslında kamera olması gerekiyor, sizde var mıydı?

Bir de, Selçuk Bey’in sorusuna herhâlde cevap alamadık. “Dışarıdan bir haber geldi, bulunduğunuz yerden ayrılmayın.” demiştiniz ilk konuşmanızda eğer yanlış anlamadıysam.

SELAHATTİN ŞEN - Hayır.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O zaman yanlış anladım.

Telefon irtibatı kesik, siz o zaman kendiliğinizden orada beklediniz, kurtarılmayı beklediniz.

SELAHATTİN ŞEN - Evet.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – 1979’dan beri siz ELİ’de çalışıyorsunuz.

SELAHATTİN ŞEN - Evet.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – ELİ’nin bu ocağında mı çalıştınız?

SELAHATTİN ŞEN - Evet.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kazanın olduğu ocakta çalıştınız. Kamunun elindeyken çalıştınız, daha sonra özel sektöre geçtikten sonra yine çalışmaya devam ettiniz. Kaçış noktaları konusunda, havalandırma konusunda kamunun elinde neydi, şu anda nasıl? Aradaki fark noktasında bir açıklama yapabilir misiniz?

Denetim görevlileri ocağa hiç inmiyor muydu? Üretim yaptığınız yerlerde sizlerle gelip sohbet etmiyor muydu? O telefonlara bakmıyor muydu? Kabloları kontrol etmiyor muydu? Sizin ifadelerinizi almıyor muydu programlı denetimlerde?

Çalışma sistemi, iş güvenliği tedbirleri açısından diğer ocaklarla bir farkı var mıydı? Mesela dün gittiğimiz İmbat maden ocağına indik. Siz belki orayı da biliyorsunuz, oranın çalışma sistemini, aldıkları iş güvenliğini önlemlerini, tedbirlerini. Orayla Soma Kömürleri A.Ş. arasında bir fark var mı?

Teşekkür ederim.

SELAHATTİN ŞEN - Ben teşekkür ediyorum.

Biz yangından daha alt bölgedeydik. Oradan başlayayım. En son noktalardaydık.

Kamuyla arasındaki farka gelince: Kamuyla elbette arasında fark var her yönüyle.

Arkadaşımız değişti, o S panoları denen yerlere değiştiler her iki arkadaşımız da. Biz mekanize olduğumuz için bizim alanlarımız biraz daha geniş, daha iyi çünkü bizim malzemelerimiz ağır, büyük malzemeler. Biz kömürü makineyle kazdığımız için. Oralar daha iyi, daha geliştirilmiş ama bu S panoları denen yerler demek ki daha kötü. Klasik çalışıyorlar. Onun için daha kötü.

Teşekkür ediyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Diğer soruları herhâlde unuttunuz. Kameralar var mıydı?

SELAHATTİN ŞEN - Kameralar yok olduğumuz yerde. Sadece yukarıda insan nakil bandında var. Görmüşsünüzdür onu. Oradan kaza anında geçenler gözüküyordu. Hatta ben de gözüyorum orada, 22.10’da geçiyorum oradan. Görmüşsünüzdür. Yani yukarıda insan nakil bantlarında vardı, aşağılarda yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – “Kamuyla özel sektör arasında fark var.” dediniz.

SELAHATTİN ŞEN - Var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Siz 1979’dan beri aynı ocakta kamuda da çalıştınız, özelde de çalıştınız.

SELAHATTİN ŞEN - Evet.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kamuda çalışırken kaçış noktaları, başka havalandırma bacaları noktasında daha mı iyiydi?

SELAHATTİN ŞEN - Daha iyi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kapatıldı mı bunlar özele geçince?

SELAHATTİN ŞEN - Şöyle diyeyim: Galeriler ilerledikçe havalandırmalar biraz daha kötü. Arkadaşımız dedi ki: "Neden bu ayaktan öbür ayağa kirli hava geçiyor?" Spanolarında, en yukarıda bütün kirli hava oradan geçiyor. Zaten oradaki kirli havada yani bırakın yangını normalde insanın çalışması doğru değil. Gelen bir hava birkaç tane ayaktan geçer mi? Geçmez. Geçmemesi gerekiyor. Her ayağı ayrı bir şekilde havalandırmak gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Erkan Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ben de teşekkür ediyorum verilen bilgilere.

Tabii, sorum bütün arkadaşlara. Konuyu bildiğini düşünen ve ifade edecek arkadaşlarımız cevap verebilir.

Kamuoyuna da yansıdı. Zaman zaman arkadaşlarımızdan da, madende çalışan arkadaşlarımızdan da intikal de etti. Genellikle kazadan bir ay önce pek çok işçinin baş ağrısından şikâyetçi olduğu ve maden ocağında hava sıcaklığının artmaya başladığı konusunda bazı belirtiler olduğu ifade ediliyor. Siz bu durumları yaşadınız mı ve tanık oldunuz mu?

Gaz maskelerinin denetiminin kazadan bir hafta sonra yapıldığı ve tutanağın da iki ay evvelden yapılmış gibi imzalandığı iddiaları var. Bu konuda herhangi bir bilginiz olabilir mi?

Ayrıca madende çalışan işçilere kendi uzmanlığının ve görevlerinin dışında görevlendirme yapılıyor muydu? Yani çeşitli görevler var, yıllardır uzmanlaştığı görevlerin dışında bu görevler verilmiş midir?

Bir de, bu, tabii, taşeron veya ekip başı veya yaygın ismiyle "dayıbaşı" denilen sistemde madenin çalışma düzeninde en fazla sözü geçen kişiler bunlar mıydı? Yani bu dayıbaşı tabir edilen kişiler miydi? Mühendislerle yaklaşımı, mühendislerle ilişkileri nasıldı ve bunlar maaşlarını nasıl alıyorlardı? Normalde işçi maaşını ayın 15'inde mi alıyordunuz? Ayın 15'inde. Fakat dayıbaşının yine aynı ay içerisinde ayın 25'inde "prim" adı altında ücret aldığı ifade ediliyor ve yine bu dayıbaşlarının genel müdürlerin ve müdürlerin üretimi hızlandırmak için işçinin üzerinde bir baskı aracı olarak kullanıldığı ve çalıştırıldığı ifade ediliyor ve bu dayıbaşları bu üretimden aldıkları ve adına da "prim" denilen paraları kendi amirleriyle paylaştığı iddiaları var. Bu konuda herhangi bir bilginiz var mıdır?

Bir diğer sorum da, bu Soma Kömürleri A.Ş firmasının, Soma Belediyesi'nden bir yer satın aldığı veya artık sözleşmeli bir durumun olduğu bir yer alıyor ve düğün salonu yapılıyor ve bu düğün salonu yapımında işçiden aylık 2 yevmiye kesildiği iddiaları var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda bir bilginiz var mıdır?

Ayrıca, madende kullanılan çeşitli malzemelerin tamamının plastik olduğu ve kalitesiz malzeme olduğu ifade ediliyor. Bu malzemeler nereden temin ediliyordu, nasıl temin ediliyordu? Kül borusu, hava borusu gibi pek çok, işte bantlar, telefon, elektrik kablolarının hepsinin de adi malzemeden ve plastik olduğu ifade ediliyor.

Sirenler çalışıyor muydu, çalışmıyor muydu? Enerji kesildiğinde bu sirenlerin çalışması gerekmiyor muydu? Bu konuda bilgi alabilirsem, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Arkadaşlarımız sorulara sırayla cevap verebilirse. Sorular kapsamlı. Belki sorulara da Erkan Bey, cevap aldıkça tekrar sorabilirsiniz.

Sizden başlayalım Taner Yıldırım.

TANER YILDIRIM – Şimdi sorular gerçekten çok kapsamlı olduğu için hemen geçti. Tek tek sorulsa cevap hâlinde daha memnun oluruz. Kısa kısa sorun biz tek tek cevaplayalım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Kısa kısa soruyorum o zaman.

Kazadan bir ay önce maden ocağında hava sıcaklığının diğer zamanlara göre daha çok arttığı ve işçilerde bir baş ağrısı şikâyetinin başladığı ifade ediliyor.

TANER YILDIRIM – Evet, o doğrudur. Onu birebir yaşadığım için eminim. Bir ay, bir buçuk ay önce ocakta sıcaklık artmıştı, insanların artık duramayacağı şekilde artmıştı. Yani o doğrudur.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Peki, bu, yöneticilere, sorumlulara iletilmiş mi?

TANER YILDIRIM - Zaten bizim yöneticilerle pek muhatap olma gibi bir şansımız yok. Biz vardiyada emniyet amirlerine, başımızdaki amirlere iletiyoruz. Zaten onlar da biliyorlar, birebir yaşayan insanlardır.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yine, bu taşeronlarla ilgili -sorumu biraz daha özetleyerek ifade edeyim- maden ocağında âdetâ tek yetkili emir kumanda eden bu dayıbaşlar mıydı?

TANER YILDIRIM - Dayıbaşılar ile baştaki yöneticilerdir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bunlar mühendislerin üzerinde daha mı yetkililerdi?

TANER YILDIRIM - Dayıbaşılar daha çok yetkili. Onlar zaten beraber çalışıyorlar.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet, bu gaz maskesiyle ilgili söyleyecekleriniz nelerdir?

TANER YILDIRIM - Şimdi, gaz maskesini sanırım 2009, yedi sekiz yıl öncesinden beri kullanıyorum. Bir defa bundan beş yıl önce denetlenmişti, ondan sonra devamlı getirip götürüyoruz sadece, çalışıp çalışmadığını dahi bilmiyoruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İşçilere kendi uzmanlığının dışında görevler veriliyor muydu?

TANER YILDIRIM - İşte, o noktaya değinecektim.

Şimdi, işçiye başka anlamadığı işler yaptırılıyor. Bunlarda da ufak tefek kol kopma, el kopma, ne bileyim bacak kopmaları oluyor. Bunları biz zaten kazadan saymıyoruz. Bir kişi ölmüş, iki kişi ölmüş, bunları zaten insandan saymıyorlar.

Arkadaşımız, ilerlemede bir arkadaşımız geldi, üretimde beraberdik. Bundan iki yıl önce bir arkadaşımız vefat etti, göçükten üç saat arayla çıkardık, üç saat sonra dediler ki: “Bu adam yolda öldü.” Bir insanın, yumurta gibi kafası dağılmış bir insanın, göçükte kalan bir insanın mümkün mü yolda ölmesi?

FAY SAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Ne zaman oldu?

TANER YILDIRIM - Bu iki yıl önce olmuştu. “İbrahim” diye bir arkadaşımız. Mümkün mü yani yolda ölmesi? Taşeron buna “Yolda öldü.” diye tutanak tutturuyor, karakolda tutanak tutturuyor. Mümkün mü yani?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Düğün salonu yapımı için yevmiye kesintisi yapıldı mı?

TANER YILDIRIM - Evet, işçi sendikası altında herkesten bir yevmiye, iki yevmiye kesiliyor her ay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Peki, son sorumu soruyorum: Çeşitli siyasi partilerin mitinglerine işçiler toplu hâlde şirket yönetimi tarafından götürüldü mü? Götürüldüyse, nasıl götürüldü?

TANER YILDIRIM - Şimdi, -parti adı vermeyelim- bizler toplanıyoruz iş çıkışlarında, “Sizin bugün işinizi feshederiz ya da iş akdinizi feshederiz, sizi işten atarız.” diyorlar, otobüslere doldurulup parti mitinglerine götürülüyor. “30 milyon yevmiye vereceğiz.” diyor, yevmiye olarak gidiyor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Siz de katıldınız...

TANER YILDIRIM - Evet.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Diğer arkadaşlardan söyleyecek olanlar, söyleyeceğiniz varsa ifade edebilirsiniz.

Bu siyasi parti mitinglerine şirket tarafından işçiler toplu olarak götürülüyor muydu ve buna zorlanıyor muydu?

SELAHATTİN ŞEN - Evet, götürülüyordu. Maalesef ben de gidenlerden bir tanesiyim. Selendi’ye kadar gittik. Hafta tatili olanlar dâhil, hafta tatili olanlar gitmek mecburiyetinde. Bu şekilde götürüldük. Yani adamın bir gün hafta tatili var, o hafta tatilinde dahi mecbursun gitmeye. İnsanlar araçlarıyla gitti oraya. Araçların yakıt paraları ödendi, insanların yemek paraları ödendi, yevmiyelerimiz verildi. O şekilde gittik.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – “Firma tarafından belli bir rakam ödeniyor araçları için.” dediniz. Ne kadar bir ödeme yapıldı mesela, hatırlayabildiğiniz bir rakam var mı?

SELAHATTİN ŞEN - Açıklamamda bir sakınca yoksa açıklayabilirim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Hiç sakıncası yok kardeşim. Ne sakıncası olacak?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yani bu da bir araştırma komisyonu. Bilgiyi verip vermemekte serbestsiniz, tercihi size bırakıyorum.

SELAHATTİN ŞEN - Tamam o zaman, peki.

Benzinli araçlar için 150 lira, gazlı araçlar için 100 lira, bir de oralarda yediğimiz yemek bedeli. Biz bunları muhasebemizden aldık, fişlerini götürdük, muhasebemizden aldık. Ayrıca yevmiyelerimiz de ödendi.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Sendika sizi Cumhuriyet mitinglerine götürdü mü?

SELAHATTİN ŞEN - Ha, ben gitmedim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Gidenler oldu mu?

SELAHATTİN ŞEN - Onu bilmiyorum. Olmamıştır çünkü şöyle bir şey: Son yapılan sendika seçimlerinde -kısaca değineyim- arkadaşlarımız oy kullandılar mı bilmiyorum, ben kullanmadım. Niçin kullanmadım? Hani, bunu yıllardan beri hep gördüğümüz için, böyle bir sistem görmedik. Listeler hazır, zarf elinde, bunu zarfa koy, sandığa at.

Peki, ben arkadaşlarıma soruyorum: Kimler delege seçildi arkadaşlar biliyorlar mı acaba? Arkadaşım biliyor mu? Peki arkadaşım siz biliyor musunuz? Delegelerin kimler olduğunu bilmiyoruz. Peki, böyle bir seçim olur mu?

Başka sorular varsa alayım.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Siz niye sormuyorsunuz delegeler kimler diye? Seçime katılmıyorsunuz.

SELAHATTİN ŞEN - Öyle bir hakkımız yok.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Sorsaydınız ne olurdu?

SELAHATTİN ŞEN - İşten atarlar.

MUSTAFA ŞALA - Başkanım, iki cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA ŞALA - Şimdi, bir önceki sendika seçimleri döneminde ben de kamudan muhalefet listesi içerisindeydim. Sendika seçimleri döneminde, bir önceki seçimlerde Soma Kömürleri Şirketine bizim listeleri götürmek için görevli olarak gittik, tel örgüden içeriye bile alınmadık.

Şimdi, şöyle düşünmenizi istiyorum: Yani patronun bir A takımı var, 30-40 tane adamı var, ayrıca bir özel güvenlik var belinde silahıyla, bilmem neyiyle. Zaten oraya yaklaşmanız mümkün değil, tel örgüden içeriye girmeniz mümkün değil. İçeride bir tiyatro oynanıyor; sandık konmuş, zarfların içerisinde oylar, herkes atıyor. İşte, 3 bin tane, 5 bin tane blok oy istenilen yönetime çıkıyor. Seçimlerde mitinglere gidiyorsunuz, oraya verilen oylar denetleniyor, isteniyor, fotoğrafı isteniyor, dolu kâğıdı götür, boş kâğıdı getir yapılıyor yani bir sürü...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) -Kim istiyor efendim?

MUSTAFA ŞALA - Şirketin yönetimi. Yani asıl...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - İsim verir misiniz bize, senden kim istedi?

MUSTAFA ŞALA - Asıl sorun şurada: İşçinin bir şey sorma hakkı, söz hakkı vesaire yok. Yani bütün konuların özünde bu var. Yani kamu-özel sektörü tartışırken, neden farklı? Çünkü özel sektörde işçinin söz hakkı yok. Yani gidip bir şey sorup da “Kardeşim, bu niye böyle oluyor?” ya da “Burada sorun var, burada çalışmak istemiyoruz.” ya da “Burada yangın ihtimali var, burası ısındı.” falan yani bunları söyleme ihtimali yok.

Şimdi, Soma’da sokaktaki insana sorduğunuz zaman, “Soma Kömürleri A.Ş.” dediğiniz zaman “Ha, evet, Ramazan Doğru.” der. Neden? 100 bin liralık cipe biner, 80 bin lira maaş alır. Bakanlar geldiği zaman direkt şirkete uğrarlar. Sendika seçimlerinde karşılıklı oylar kullanılır. Saha verileceği zaman, ihalesiz... Işıklar ihalesiz verilmiştir, Atabacası ihalesiz verilmiştir.

Şimdi, Işıklar’da 50 milyon ton gibi bir kömür rezervinin olduğu bir saha devletin terk ettiği yer olarak gösterilip -yasada bu herhâlde var, yasaya uyduruluyor bir şekilde- ihalesiz niye Soma Kömürlerine veriliyor, başka bir şirkete verilmiyor, ihalesi açılmıyor? “... kömürü” dediğimiz o meşhur kömürün damarındır Işıklar ocağının bulunduğu yer. 4.500-5.000 kalorilik kömür vardır orada. E, şimdi bu karşılıklı ilişkiler içerisinde, her şey bu düzen içerisinde yürüyüp gidiyor. İşçi orada dayıbaşına bir tane cümle söyleyecek, söylesin, ertesi gün geldiğinde kartı basmaz makinede, işe giremez yani.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Bir itham var, arkadaşımız Işıklar ve Atabacası’nın ihalesiz verildiğini söyledi. Elinizde belge var mı?

İkincisi, biz oy vermeye gidiyoruz “Falan partiye oy vereceksiniz.” diyorlar, hatta bizden fotoğraf istiyorlar cep telefonundan. İsim verebilir misiniz bize, kim istiyor sizden? “Şu partiye oy verin, bize resminizi getirin.” diyenler kim? Bu kadar işçiye kontrol etmek mümkün mü? “Muhasebeden para verildi.” diyorsunuz, “Miting için verildi.” diyorsunuz.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Söz vereceğim, yalnız mikrofonsuz konuşmayın arkadaşlar. Arkadaşlar, söz vereceğim, sıranız var, mikrofonsuz konuşmayın, kayıtlara girsin.

Selçuk Bey, buyurun.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani bu davranış biçimi çok doğru bir davranış biçimi değil.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Siz sorgulamaya geçtiniz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Değerli arkadaşlar, herkes fikri hür, vicdanı hür sorusunu soracak, cevabını da alacaklar.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Partinin ismini söyledi mi arkadaşlar?

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz...

Selçuk Bey, devam edin.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, bunlar da aynı şekilde, CHP de olsa, MHP de olsa, AK PARTİ de olsa, HDP de olsa, siyasi partilerin şahsi manevisine karşı bir itham var. Burada ispatınız var mı? İsim verebilir misiniz bize? Bizi şu şahıslar çağırıyor. Burada 13 bin işçi çalışıyor. 13 bin işçiyi kontrol etmek, tek tek onların hepsinden fotoğraf istemek mümkün mü? “Hangi partiye oy verdiniz, getirin bize gösterin, öyle işe devam edin.” diyenler oldu mu?

Teşekkür ederim.

MUSTAFA ŞALA - Şimdi önce şunu söyleyeyim: Devletin çalışma yapıp daha sonra terk ettiği sahaları daha önce devletten ihale almış şirketlere ihalesiz olarak verebilir gibi kanunda böyle bir şeyler var. Şimdi bunu herkes biliyor, Işıklar’daki bacanın ihalesiz verildiğini. Bunu yani yanlış biliyorsak da Ege Linyitleri İşletmesi Müessese Müdürlüğü burada. Oradan onları öğrenebilirsiniz. Atabacası yine doğrudur, daha önce devletin terk ettiği bir yerdir. Ne kadar kömür rezervi vardır, neden ihalesiz verilmiştir, onu artık gerekli bilgileri alırsınız.

HAYRETTİN İRKİ – Ben mitinglere işçi götürülmesiyle ilgili konuşmak istiyorum.

Ben biraz önce de ifade ettim, on yıl İmbat Madencilikte çalıştım, bir süredir de Soma Kömür İşletmelerinde çalışıyorum. Mitinglere madenci götürülüyordu fakat kendi şahsi düşüncem bu, hiç kimseyi zorladıklarını ben görmedim. “Sen buraya gideceksin, gitmezsen işten atarım.” şeklinde bir şey görmedim fakat otobüsü getiriyor, hazırlıyor, bu işverenin kendi şeyi, biraz da işçi psikolojisiyle düşünüyorum ben. Ben işçiyim arkadaş, bir gün işten kaçmak kâr kârdır der. İşçi gider, 1 Mayıs mitinglerine gider, parti mitinglerine gider, bu işverenin kendi şeyidir. Yani burada bir partiyi itham altına almak bence doğru değil. Bu işverenin kendi tasarrufudur. Yevmiyesini veriyor işçinin, yemeğini veriyor, arabasını götürüyorsa ücretini veriyor, götürüyor. Ben bir işçi mantığıyla düşünüyorum, arkadaş bugün işten kaçayım da bir kafamı dağıtayım, gideyim bir partinin liderini göreyim. Gidiyorduk ama beni zorla mı götürdüler, işten atmakla mı tehdit ettiler dersiniz, ben böyle bir şeyle karşılaşmadım, kendi şahsım, arkadaşlar karşılaşmıştır, karşılaşmamıştır, onu bilemem.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Oy belgesinin resimlerini istediler mi?

HAYRETTİN İRKİ – Ben bununla ilgili bir şey daha söylemek istiyorum: Yani burada 15 bine yakın maden işçisi var benim tahminim. Burada bunların -hadî çocuklarını boş verin- birer de eşi olsa 30 bin kişi. 30 bin kişiye burada bir parti adı altında yani işveren Hükûmete deseydi -isim de vermek istemiyorum- büyükşehir belediye başkanı burada seçim kazanırdı, adayı seçim kazanırdı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Büyükşehir Soma’dan mı çıktı?

HAYRETTİN İRKİ – Burada büyükşehre de oy verdi bu işçiler. Seçim kazanırdı. Yani itham edilen partinin adayı burada seçim kazanırdı. Burada büyükşehre mesela oy aşırı çıkmadı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Soma’nın belediye başkanı hangi partiden?

HAYRETTİN İRKİ – AK PARTİ’den.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ee, yani...

BAŞKAN – Hayrettin Bey, teşekkür ediyorum.

HAYRETTİN İRKİ – Unutmadan, bu para kesimiyle ilgili, ben dernek üyesi olmadığım için Soma Kömür İşletmelerini bir de işçi derneği var, ben bu derneğe üye değilim. Bu para kesildiyse dernek üyelerinden kesildi galiba, benden böyle bir para da kesilmedi. Arkadaşlar büyük bir ihtimal derneğe üye sanırım. Derneğe üye olanlara...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, çok teşekkürler.

Arkadaşlara teşekkür ediyoruz buraya geldikleri için.

Öncelikle herhâlde Komisyon Başkanımızın da paylaşacağı bir kanaati Komisyon adına ifade edeyim: Burada görüşlerini ifade eden hiç kimse burada verdiği ifadedden sonra herhâlde bir baskı, zorlama, tehdit altında kalmayacaktır ve sizlerin bundan sonraki yaşantısında, iş yaşantısına devamlılık konusunda Komisyon Başkanımız herhâlde Komisyonumuz adına gerekli teminatı verir.

BAŞKAN – Söyledikleriniz kayda geçti zaten.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kayda geçti.

Aynen katılıyor musunuz Başkanım, Komisyon adına da bunu söyleyebiliyoruz değil mi?

BAŞKAN – Evet, tabii ki, tabii ki bunu söyleyebiliriz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O yüzden, hani böyle seslerin yükselmesi, tansiyonun yükselmesi sizi endişeye sevk etmesin. Eğer öyle olursa kimse zaten gelip bu Komisyona bundan sonra bilgi vermez. Sadece hani duyulanlardan duyulan rahatsızlığın verdiği bir tansiyon yükselmesidir belki.

Ben öncelikle şunu sormak isterim, Taner Yıldırım'ı soracağım veya cevap vermek isteyen herhangi bir arkadaş: Bu dayıbaşı taşeron sistemi ilerledikçe metreye göre bir ücretin alındığı, ne kadar çok madende ilerlenirse, ne kadar hızlı ilerlenir, ne kadar çok kömür çıkarılırsa ona göre dayıbaşların prim aldıkları ve kiminin 10 bin lirada kalırken kiminin 50-60 bin liraya kadar prim aldığı, bunun da işçilerin üzerinde... Örneğin bir işçinin aktarımla, bütün gece "Hadi hadi daha çok kömür ve işte kömür ısındı kül lazım." derken "Sen çıkar geç, oyalanma." diyorlar diyerek iş güvenliğini zafiyete uğrattığı ve ay boyunca verilen metreden fazla ilerlendiğinde çok ciddi paralar kazanıldığına ilişkin ifadeler oldu. Böyle bir şey var mı, bu metreye göre prim ve kiloya prim?

TANER YILDIRIM - Tek tek gidersek daha iyi olur.

Şimdi, dayıbaşı sisteminde her gün işte "hadi hadi" demesinin başlıca kurallarından bir tanesi ilerlemeden aldığı paralar. Bugün atıyorum, 10 metre ilerlediyse 10 metre parası alıyor, ayda 20 ilerliyorsa 20 alıyor ve üretimde ilerlediğiniz zaman daha fazla alıyor. "Baca" dediğimiz tabirle, onlar daha belki düşük alabilir, onlar bizden daha düşük alıyorlar. Şimdi, hadi hadi olaylarından bir tanesi de budur. Çok üretirse "dayıbaşı" dediğimiz, o ay prim alıyor yani üretimden hak kazandığı primi alıyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu aşağıda çalışan pnömomatik makineler var, onlara hava götürülüyor. O giden hava borularının tamamen çelik olması gerektiği ama sizin kazanın olduğu madende o boruların sert plastikten olduğu ve yangın sırasında hava götürme sisteminin o yüzden çöktüğü, olmasaydı o uçların açılarak tükenmekte olan oksijenin oradan ikmal edilebileceği söyleniyor.

Bu konuyu biliyor musunuz, bu konuda bir bilginiz var mı?

TANER YILDIRIM - O konuda bilgim yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben bunu Selahattin Bey'e sormak isterim.

Selahattin Bey, o temiz hava veren borular plastik miydi, demir miydi?

SELAHATTİN ŞEN – Teşekkür ediyorum.

Burası riskli bir bölge, yangınlı bir bölge. Yangınlı bölgelerde, gazlı bölgelerde plastik boruların kullanılmaması gerekiyor. Doğrudan doğruya metal borular olması gerekiyor. Maalesef plastikti.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sizde plastikti.

SELAHATTİN ŞEN – Maalesef plastikti.

Şimdi, zaten plastik olmamış olsaydı, eğer ki bunlar metal boru olmuş olsaydı, biz o kaldığımız geniş alanda o basınçlı havaları açardık -basınçlı hava diyoruz biz onlara- hiçbir tehlike yaşamazdık.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şöyle bir şey anladık biz, hocamız da onun üstünde çok duruyor, maden profesörümüz: Burada mahsur kalan yerler, sizin "ayak" diye tabir ettiğiniz, toplandığınız yerlerde, o boruların geldiği ve görece bir miktar temiz havanın olduğu yerlerdi. Eğer o boru sistemi çökmeseydi açılır ve orada uzun süre kurtarılmaya beklenebilirdi diye bir düşüncemiz var, buna katılıyor musunuz?

SELAHATTİN ŞEN – Aynen katılıyorum.

Şimdi bizim oradaki en büyük kurtulma nedenlerimizden bir tanesi, bizim ayağımız yeni başlamıştı, bu mekanize ayak yeni başlamıştı. Tavanlarımız saçı, tam arkaları oturmadı. Şimdi, biz aldığımız eğitimlerden dolayı biliyoruz ki monoksit gazı havadan daha hafif olduğu için tavanlara çekilir. Biz o gazın, o bizim ayağımızda tavandaki boşluklara sıkışacağını biliyoruz yani bu gazı bilmek çok önemli. Dioksit ayırdır. Dioksit, yoğunluğu 1,52 olduğundan tabanda olur.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir sorum daha olacak son olarak.

Siz eskiden beri çalıştığınızı bilerek bize yine işçilerin aktardığı, kurtulanların, sizin mesai arkadaşlarınızın, eskiden kalma özellikle Park Elektrik döneminde duvarlarda iri, hantal, Alman yapımı, boruları metal içinde derinde giden ve bütün madene anonsun da yapılabildiği megafon sisteminden, bas konuş, bırak dinle olarak çalışan bir megafon sisteminden bahsediyorlar.

SELAHATTİN ŞEN – Evet, vardı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu megafon sisteminin örneğin millî maçlar sırasında skor sorulduğu için veya Fenerbahçe-Galatasaray derbi maçının skorunun izleme odasına sorulup cevap alındığı için yani -tırnak içinde söylüyorum- amacı dışında kullanıldığı iddia edilerek, kızılarak söküldüğü, yerine normal telefon sisteminin kurulduğu, yangında telefon sisteminin ilk dakikalarda çöktüğü, o

yüzden de aşağıya “Şu panodakiler şuraya geçsin. Derhâl tahliye edin.” veya “Bu tarafa doğru gitmeyin, duman var.” gibi uyarıların yapılabilecek olan o hantal, iri, sağlam sistemin olmasının hayat kurtarıcı olabildiğini iddia ediyor bazı arkadaşlar. Bu iddialara katılıyor musunuz? Bu konuyu açıklar mısınız?

SELAHATTİN ŞEN – Katılıyorum, aynen katılıyorum. Haberleşmemiz çöktü. Peki, nasıl haberleşeceğiz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Megafon olsaydı daha mı geç çökerdi veya sürer miydi?

SELAHATTİN ŞEN - Anında. Megafon sistemi vardı daha önce. Herhangi bir megafona bas konuş sistemiyle yapıyorduk biz onu. Basıp konuştuğumuzda herhangi bir yere ulaşabilirdik eğer ki onların da kabloları yanmamış olsaydı. Fakat onların da kabloları yanabilirdi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Megafon sistemi direkt izleme odasına bağlıydı eskiden ve mesela burada işte “Başımız ağrıdı.” diyene “Karbonmonoksit normal.” diye cevap geliyormuş on saniye sonra veya “Burada bir tehlike var mı?” diye sorunca izleme odası bilgi veriyormuş veya “Boşaltın orayı, geri çekilin.” diyormuş. Bunun kullanıldığı sistem biraz önce söylediğim kötüye kullanılma bahane edilerek sökül müştü ve kaza anında yoktu.

SELAHATTİN ŞEN – O dediğiniz sensör, gaz sensörüdür. Onlar mevcut, onlar var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sensör var da megafon sistemi direkt izleme odasıyla mı konuşuyordu?

SELAHATTİN ŞEN – Evet. Yani o taraf duyuyordu. Sadece izleme değil, ocağın tüm kısımları, tüm bölümleri. Örneğin bir elektrikçi çağıracağını, basıyorsun megafona “Elektrikçi cevap versin.” diyorsun, elektrikçi neredeyse oradaki megafona basıp haber veriyordu. O şekilde çok çabuk ulaşıyorduk, anında ulaşıyorduk. Yani kimseyi ocak içerisinde telefonla acaba orada mı burada mı diye aramamıza gerek yoktu. Ama bunlar sökül dü.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim, sağ ol.

SELAHATTİN ŞEN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi ben listeyi müsaade ederseniz kapatmak istiyorum çünkü işçi kardeşlerimizi iki grup hâlinde dinleyeceğiz. Burada Necati Bey, Sakine Hanım ve Ali Aydınlioğlu'na söz vereceğim, ondan sonra ikinci grubu alalım. İkinci grubu da öğle arasına kadar dinleyeceğiz ve soru-cevapla devam edeceğiz.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim.

Ben de bütün maden şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, sizlere de geçmiş olsun diyorum.

Benim orada bütün bu görüşmelerde merak ettiğim bir şey var. Bize verilen bilgilerde patlama olan yerde kömür bölgesi olmadığına ifade ettiler yani o “Sbölgesi” mi ne bölgesiye şimdi tam ismi aklımda değil ama. Dolayısıyla, yani kömürün olmadığı bölgede bir patlamanın olması elbette akıllarda soru işaretleri oluşturuyor da. Siz de öyle mi biliyorsunuz yani o ilk patlamanın olduğu yer kömür bölgesinin olmadığı yer mi? Yani bu böyle kesin olarak tespit edildi mi? Bununla ilgili bilginiz vardır.

Bir de, tabii, en önemlisi aslında -işte kömürün ısınması, işte karbonmonoksit vesaire birçok şey söyleniyor, bunlar mutlaka tespit edilecek ama- o bandın yanması çok büyük duman oluşmasına sebebiyet vermiş. O hiç konuşulmuyor. O bant gerçekten aynı zamanda hem kimyasal içerikleri olan hem de aynı şekilde karbonmonoksit veya diğer zehirli gazları havaya çıkarabilecek yapıda bir şey. Dolayısıyla, yani bu kazayla ilgili hem olmasında hem olmasından sonraki kurtarma çalışmalarıyla ilgili maalesef böyle birbirini tutan derli toplu ifadelerle rastlayamıyoruz. Tabii, bu da hep soru işaretlerine neden oluyor. Ben özellikle patlama bölgesinin net olarak bilinip bilinmediğini, o duysa neresi olduğunu merak ediyorum, ilk patlama bölümü.

Patlayıcı olarak nizamnameye uygun patlayıcılar her zaman kullanılıyor muydu?

Bir de şöyle söyleyelim, denetimler zamanında uygun patlayıcılar, denetim olmadığı zamanlarda uygun olmayan patlayıcıların kullanıldığına dair de bilgiler var. Bunlarla ilgili sizin bilginiz var mı?

Teşekkür ederim.

TANER YILDIRIM - Şimdi, biz önce patlamanın olduğu bölgeden bahsedelim. Bu bildiğimiz ana galeri, taştan oluşan, üstü işlenmiş olarak bırakılmış bir yerdir. Bizim ana galeri dediğimiz bölge taştır, üstü işlenmiştir bölgenin. Orada nasıl patlama oldu, taş nasıl patladı o hâle geldi?

Bir de şunu söyleyeceğim: Bir de o bandın kalınlığı –atıyorum- 7 santim, 8-10 santim, benzin dökse o şekilde yakamazsın, mümkünatı yok. Bant nasıl o şekilde yandı da insanlar karbonmonoksit gazına maruz kaldı? Yani o bandın bugün deneyini yapsanız,

benzin dökerseniz o şekilde yakamazsınız, mümkünatı yok. Yani o bant o derecede yanana kadar o insanlar neredeydi? Bir yerde 10 santime yakın kalınlığı var bandın, benzin dökse yakamazsın, mümkünatı yok. O insanlar o bant yanana kadar neredeydi? Patlama orada niçin yapıldı, nasıl oldu? Üstü işlenmiş, işlenmiş bir galeri var üstünde. Biz onun dışında, oranın dışında çalıştığımız için diğer sorulara da arkadaşımız cevap versin.

SELAHATTİN ŞEN – Teşekkür ediyorum.

Olayın olduğu kısımda tavanlar taş ama burada -maden profesörümüz daha iyi bilir- atımlar var, fay atımları var. Benim bilebildiğim kadarıyla linyitler, siyah linyitler açılıp havayla temas ettiğinde üç ayda larvaya yatar. Eğer yanlışsa profesörüm beni düzeltsin. Yani yangına hazır hâle gelir.

Peki, yangını tetikleyen unsurlar nelerdir? Atıl malzemeler, bu kamaların çürümesi yani oksidasyonu, bu tür şeyler, içindeki faylar yangını körükler. Ha, bu yangın o zamana kadar neden fark edilmedi, neden? En büyük nedenlerden bir tanesi bu.

Patlayıcıya gelince, o tür yerlerde grizu dinamitler kullanıyoruz. Onlarda bir sakıncamız yok.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sakine Hanım...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Evet, teşekkür ederim.

Ben burada madenci arkadaşlarımıza şunu sormak istiyorum: İşçilerin kurtarılması aşamasında yönlendirmeye ilgili ya da uzun süre haber alınmayla ilgili, bir arada birikmeye ilgili sözler söylendi yanlış anlamadıysam. Buradaki yönlendirmeyi yapan yani size şeflik yapan, iş güvenliğini sağlayan kişilerin uzmanlık düzeylerinde mi bir sorun vardı?

Yine, megafonlarla ilgili iletişimde mi bir sorun vardı? Onun için mi siz ya da kazadan çıkamayan arkadaşlarınız orada kaldılar? Buradaki uzman kişilerin bilgi birikimi yeterli değil miydi? Bunu şundan soruyorum: İşe alınmalarla ilgili kısımda, örneğin sizler iş başvurusunu yaparken nereye başvuruyorsunuz yani işletmeye mi, kime, bir kuruluşa mı, bir partiye mi, bu ekip başlarına mı başvuruyorsunuz? Çalışmak isteyen işçilerimiz nereye başvuruyor, ilk başvuru nerede yapılıyor? Bunu merak ediyorum ben.

Ekip başlarından -biraz önce söylediniz yetkilerini- yani siz her şeyden çok onlardan korkuyorsunuz gibi ya da onlardan bilgi alıyorsunuz, onların kararlarıyla geliyorsunuz ya da gelmiyorsunuz gibi bir algı aldım, bu öyle mi? Onu sormak istiyorum.

Bir de siyasi partilerin mitinglerine gitmeyle ilgili kısımda sanırım siz Selendi'ye gittiğinizi söylediniz. Selendi'ye hiçbir siyasi partinin liderinin gitmediğini düşünüyorum. Selendi'de işiniz neydi, neden Selendi'ye gittiniz? Onu merak ettim.

İşçi ölümleriyle ilgili de kafamda bir soru işareti oldu. Evet, bu, 301 kişinin vefat ettiği büyük bir kazaydı, büyük iş cinayeti idi ama arada da göçükler olduğunda -iş kazalarının yeterince bildirilmediğini düşündüğün için bu soruyu soruyorum- iş kazaları kayda geçmiyor mu? Bunu da merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

SELAHATTİN ŞEN – Ben, bana özel iletilmiş bir soru için cevap vereyim, neden Selendi'ye gittik? Milletvekili seçimlerinde oraya Manisa'dan milletvekili adayı gelecekti, onun için götürüldük.

Teşekkür ediyorum.

HAYRETTİN İRKİ - “Kurtarma aşamasında şeflik yapanlar kimlerdi?” diye bir soru vardı.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Evet, “kimlerdi” değil de bilinçli değil miydi yani yetkin değil miydi, düzeyleri kurtarmaya yeterli değil miydi? Yani, bunu, siyaseten alınan kişiler mi yoksa bilgi birikimlerine göre alınan kişiler mi olduğuyla ilgili ben soru soruyorum. Yani buradaki ekip başlarının neye göre karar verdiklerini, nasıl işçi aldıklarını, hangi kriterlere göre aldıklarıyla ilgili bir bilginiz var mı diye onu soruyorum.

HAYRETTİN İRKİ - İşçi alımlarıyla ilgili az önce ben bahsettim, hani, ekip şefleri yani değişik değişik adlandırmaları oldu bunların, işte, dayıbaşı, taşeron. Bunlar işçiyi getirirler, komisyon oluşturulur. Komisyona kimler girer? İşletme müdürü, müdür yardımcısı. Komisyonda o işçilere geçmişleriyle ilgili sorular sorulur, daha önce başka madenlerde çalışıp çalışmadıklarıyla ilgili sorular sorulur, işe alınmalarıyla ilgili bir kâğıt verilir, yapmaları gereken sağlık raporları...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Bu kâğıtlar nereden veriliyor yani işletmeden mi?

HAYRETTİN İRKİ - İş yerinden.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Hani, bizim elimizde siyasi partilere verilmiş iş başvuruları ve formlar da var. Öyle bir iş başvurusuyla mı işe alınıyor? Onu merak ediyorum.

HAYRETTİN İRKİ - Ben kendimden örnek vereyim: Ben bir yıl önce buraya başladım, ben direkt iş yerine müracaat ettim, iş yerinde işletme müdür yardımcısıydı, bana kâğıdı verdi, 17 tane madde vardı kâğıtta yapmam gereken. Ağır bir iş kolunda çalışacağınız için sağlık raporları, kulak testi, kalp grafisi aklıma gelenler. Bunları tamamladıktan sonra o haftanın cuma günü tekrar iş yerine gittim, iş yerine bu hazırladığım evrakları teslim ettim, iş yeri doktoruna muayene olup cumartesi günü de yer üstünde konferans salonunda iş güvenliği uzmanı tarafından bir gün eğitime tabi tutuldum. Ondan sonra, iki gün-üç gün yer altında eğitim yani “taban alma” diyoruz biz yani kazma kürekle taban alma eğitimi, dördüncü gün -yanlış hatırlamıyorsam- Celal Bayar Üniversitesinde bir gün eğitim aldım. Yani işe alım aşamasıyla eğitim aşaması bu benim bildiğim.

Yer altında kurtarmayla ilgili burada birinci derecede sorumluluk vardiyanın amirlerindedir. Yani olayın yaşandığı esnada yani oradaki ocakta bulunan işçilerle alakalı yani onların dışarıya sevki. Burada üretim vardiya amiri var, emniyet vardiya amiri var. Her grubun kendi başında bir amiri var; elektrikçisi, konveyörcüsü yani bunlarında bir ekip şefleri var, teknikeri var, mühendisi var. Yani bunlar yönlendirecek grupları. Olası bir olağanüstü durum oldu, en kısa yoldan nereden dışarıya çıkabileceklerse işçileri bir an önce yönlendirip o anda hazırda bulunan yani ocakta bulunan amirlerin “Arkadaşlar, böyle böyle bir durum var, panik yapmayalım ama bir an önce kendimizi dışarı atalım. Şu şu yolu izleyin, şuradan gidip çıkalım.” demeleri lazım yani.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ben bir şey sormak istiyorum: Siz böyle olduğunu yani o gün o iş kazasında bu işlerin yapıldığına inanıyor musunuz, yapıldı mı? Onu sormak istiyorum. Herhâlde Selahattin Bey daha tecrübeli, o yanıt verirse sevinirim.

SELAHATTİN ŞEN – Teşekkür ediyorum.

Demek ki yapılmadı, yapılsaydı maalesef böyle olmazdı. Çünkü ben çıkarken insan nakil bantları üzerinde arkadaşlarım sıralanmış hepsi, orada kalmışlar, orada, o insan nakil bantları üzerinde kalmışlar. Onlar bir müdahale etmişler çıkalım diye ama işte enerjileri kesilinceye kadar orada kalmışlar maalesef.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani, buradaki personellerin, özel sektöre geçtikten sonraki personellerin işe alım yöntemleri biraz siyasi erk ağırlıklı olduğu için, teknik değil de siyasi erk ağırlıklı olduğu için sanırım burada birazcık...

SELAHATTİN ŞEN – Onlar bizi açıyor, onlara sizlerin karar vermesini bekliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Ali Aydınlioğlu, buyurun.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Evet, öncelikle hepinize saygılar sunuyorum.

Geçirilen bu büyük kazayla ilgili özellikle bir şey sormak istiyorum. Bu kazada yukarıyla yani yer üstüyle anında bağlantı mı kurulamadı? Kazanın nerede ve nasıl olduğu acaba iyi anlatılamadı mı? İletişim kopukluğu mu oldu da 301 kişi vefat etti, Hakk’ın rahmetine kavuştu? Bunun net cevabı varsa sizlerden bunu istiyorum, bekliyorum.

İkincisi, bu kadar yıllık tecrübenize dayanarak şunu diyebilir misiniz: 1’inci, 2’nci, 3’üncü tedbirler şunlar olsaydı da böyle kazalar olmasaydı, bu kadar insanımız kaybolmasaydı.

Bir de, bu üç sıralamayı yapabilir misiniz?

Yine, dünden beri yaptığımız görüşmelerde “Son zamanlarda işçilerde hâlsizlik vardı, maden ocağında yanma kokusu vardı ve ısı artışı vardı.” diye bazı arkadaşlardan böyle şeyler duyduk. Bunlar ilgililere iletildi mi? Ciddiye mi alınmadı, önemsenmedi mi? Bir de buradan net bir cevap bekliyorum.

Teşekkür ederim.

SELAHATTİN ŞEN – Ben teşekkür ederim.

Dedim ki bizim ayağımız mekanize ayakta, hani, biz biraz daha fazla özen gösteriyoruz dedim. Şimdi, bizim konularımız ayrı ayrı. Yani bir şehri düşünün, bizim bir mahallemiz var. Bizim yer altında da çalıştığımız yerler bu şekilde. Bizden tarafta, yani A panosu tarafında herhangi böyle bir ısınma yoktu. Gaz var, onun dışında, dinamitlerimizi atarken grizülü atıyoruz, o tür şeylerimiz var ama diğer taraftaki ısınmalara karşı o S panolarındaki arkadaşın cevap vermesini bekliyorum çünkü onlar S panolarındaydı, o tarafta.

TANER YILDIRIM - Şimdi, ben ısınmanın yoğun olduğu bölgede çalışan birisiyim, S panosu dediğimiz yerde çalışıyoruz. Şimdi, S panosunda zaten sıcaklığın olduğunu beraber çalıştığımız amir arkadaşlarımız biliyor, devamlı söylüyoruz. O ısınmadan dolayı -atıyorum- yarım saatte çıkacağımız yolu kırk dakikada çıkıyoruz, elli dakikada çıkıyoruz yürüyerek. Orada bundan iki ay önce ısınma zaten vardı, ısınma bölgesinde vardı. Bir insan oturduğu yerde dakikada ne kadar terleyebilir? Biz yarım saatte gizmemiz dolacak kadar terliyoruz. O ısınmayı biliyorlar yani, “Burada bir şey olmaz”

Daha önce de söyledim, burada bir pis hava çıkışı vardı. Üretim amaçlı orası kapatıldı, direkt pis hava bize verildi. Şimdi oralar değiştirilebilirdi, daha başka bir yerden pis hava çıkışı açılabilirdi, bu arkadaşlarımız da ölmeyebilirdi yani. Hani, iş güvenliği, iş tekniği burada sıfır sadece üretim alanlarında bizleri sadece bir köle olarak kullanıyorlar. Üretim, üretim, üretim sadece, başka bir şey yoktu. Bunu emniyetçileri biliyor, vardiya amirleri biliyor, pano amirleri biliyor, ta müdürüne kadar biliyor.

Ha, şunu da belirtiyim: Ha, beni işe almayacaklar, almasınlar, hiç de korkum da yok yani, ne var? Yarın tazminatımı alamayacağım, vermesinler, ondan da korkmuyorum. Ben 301 arkadaşımızın hakkını aramak için buradayım.

BAŞKAN - Şu an en son Bahtiyar Hocam sorusunu sorsun, bu gruptan sonra ikinci grubu alacağız.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Teşekkür ederim.

Ben sadece bu yangının çıktığı yerle ilgili soru sormak istiyorum, panolardaki ısınmayı sormuyorum. Sizin yürüdüğünüz yol üzerinde miydi orası, H panosuna giderken öncelikle? Orada geçmişte nasıl bir işlem yapıldı, neydi, ne oldu? Yani sadece o lokasyonla ilgili neler yapıldı ve oradan geçerken herhangi bir şey hissettiniz mi, bir koku aldınız mı ya da siz geçmediyseniz de orayı kullanan kişiler böyle bir şey söyledi mi sizlere? Onu sormak istiyorum sadece.

SELAHATTİN ŞEN – Teşekkür ediyorum.

Biz oradan geçmiyoruz. Biz oraya yaklaşık 100 metre beriden dönüp panomuza öyle geçiyoruz. Orası atıl bir durumda, orada sadece bant var, 4 numara dediğimiz bant var orada. Oradan emniyetçilerin geçmesi gerekiyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Yani, işçiler oradan geçmiyorsa bile emniyetçiler geçiyor?

SELAHATTİN ŞEN – Evet.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Bir de, mesela, siz bu yangının olduğu yere en yakın panolardan birindesiniz.

SELAHATTİN ŞEN – Evet.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Bir patlama sesi duydunuz mu? “Patlama” dendi de onu açıklığa kavuşturalım.

SELAHATTİN ŞEN – Hayır, duymadık.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Duymadınız.

Teşekkür ederim.

SELAHATTİN ŞEN – Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum. Özellikle işçi kardeşlerimize, Taner Yıldırım’a, Selahattin Şen, Hayrettin İrki ve Mustafa Şala çok teşekkür ediyorum bilgileri için. Komisyonumuzun çalışmalarında bize ufuk açacak, içeriden detay bilgiler verdiniz. Sizden sonra da ikinci grup işçi kardeşlerimizi dinleyeceğiz, daha sonra da sivil toplum kuruluşlarını dinleyeceğiz.

Sizleri ben aşağı alıyorum, çok teşekkür ediyorum destekleriniz için.

SELAHATTİN ŞEN – Biz teşekkür ediyoruz arkadaşlarımı adına.

BAŞKAN - Bir beş dakika da ara verdim Komisyonumuzun ihtiyaçları için.

Kapanma Saati: 11.35

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.55

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ : Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ : Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP : Fatoş GÜRKAN (Adana)

----- 0 -----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, toplantı yeter sayımız var, toplantımızı açıyorum.

Bu çerçevede de, en başta, arkadaşlarımız isimlerini söylesinler, nerede çalıştıklarını, görev yerlerini söylesinler, kendilerini tanıtsınlar. Bir de sorulara cevap verirken isimlerini söyleyerek cevap verirlerse kayıtlarımıza geçmiş olur.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Sayın Başkan, sanıyorum burada işverenin yakınları, temsilcileri aramızda. Arkadaşlar rahat konuşamıyorlar. Mesela köşede oturan şu beyefendi o anlamda çıkması gerekiyor. Şahsen kendilerini tanımıyorum. Yalnız öyle denildi. Arif Bey sizin için öyle deniyor. Çıkmanız gerekiyor. Arkadaşların çok rahat olması gerekiyor.

BAŞKAN – Baştan isimlerinizi alayım ben.

(Toplantıya katılan madenciler kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN - Şimdi, sizlerden madende yaşadıklarınızı, bu Soma kazasıyla ilgili görüş ve düşüncelerinizi alacağız. Biz buraya soruşturma komisyonu olarak gelmedik, mahkeme değiliz, savcı da değiliz, hâkim de değiliz. Arkadaşlarımızın, dinleyenlerin bilmesini istiyorum. Biz bir araştırma komisyonuyuz. Araştırma komisyonunun amacı da birinci derecede bu kaza neden meydana gelmiştir? Bir daha böyle bir kazanın gelmemesi için ne yapılabilir ve bu alanda da nasıl çözümler üretilebilir?

İçeriden biri olarak, bu olayı yaşamış biri olarak, bu işin canlı şahitleri olarak sizleri dinlemek istiyoruz. Birer, ikişer, üçer dakika görüşlerinizi alalım. Daha sonra yine milletvekili arkadaşlarımızın size yönelteceği sorular olacak ve daha sonra sivil toplum kuruluşlarını dinleyeceğiz. O yüzden, bizim sizlerle soru-cevap dâhil bir buçuk saatlik bir süremiz var. Bu bir buçuk saat içerisinde bizimle görüş ve düşüncelerinizi paylaşabilirsiniz. Bunun dışında, bize burada söyleyemediğiniz, söylemekte çekindiğiniz ama yazılı bir not, bilgi vereceğim bir dediğiniz bir konunuz varsa onu bize de bizim Komisyonumuzun yetkili arkadaşlarına da ulaştırabilirsiniz. Bu konuda da belki ileride yapabileceğimiz bazı -yine geldiğimizdeki- görüşmelerde tekrar görüşme imkânlarımız da olabilir. Ankara'ya çağırılmayı düşünebiliriz ama şu anki konuşmamızın çerçevesi bu. Lütfen, bu çerçeve içerisinde olayı çok fazla şahsileştirmeden bilgilerinizi bize aktararak, çok siyasetleştirmeden bizlere aktararak soruna çözüm bulalım.

Biz buraya tespit için geldik, sizlerin yaşadığınızı yaşayamayız elbette de ama tespit için geldik. Bu bizim tespit edeceğimiz, fotoğrafı ne koyacağımız konusunda bize yardımcı olun, sizlerden ricamız bu.

O yüzden, ilk sözü Galip Çoban'a vermek istiyorum ben. Galip Çoban ismini aldım ama nerede çalışıyorsun, görevin nedir? Birazcık da detaylı bilgi vermenizi istiyorum, hepiniz için geçerli.

Buyurun.

GALİP ÇOBAN – Soma Kömürleri İşletmesinde hidrolik birim, hidro tamir-bakım ustabaşı olarak çalışıyorum.

BAŞKAN – Eynez yer altı kömürlerinde Soma hidrolik birim...

GALİP ÇOBAN – Evet, o gün de zaten ordaydım, yer altındaydım, kaza yerinde oradaydım.

Biz mekanize olarak çalışan ayakta çalışıyoruz. Tam mekanize ayakta çalışıyoruz. Şiltlerin tamir ve bakımından sorumluyum. Hem Işıklar' da hem Eynez' de her iki tarafta görev yapıyorum. Bu Eynez' e de Işıklar' dan geldi yaklaşık iki haftaya yakın oldu, bir haftayı geçti.

Bir önceki gün, bir de olay günü orada yer altına inmiştik. Olay anında biz saat on buçuk civarı aşağıya, yer altına indik, işlerimizi yaptık, tam bitimine yakın, işte elimizdeki malzemeyi bitirip yer üstüne çıkacaktık. O gün kendisinden Allah razı olsun, bir yer de can borçluyuz arkadaşımıza, Kamil Çeliker bizi orada bekletti, dedi ki: “Ben işimi bitireyim, sen ondan sonra yap.” Biz dedik: “Biz yapalım, sen ondan sonra yap.” İşimizi bitirdikten sonra... Eğer çıkmış olsaydık, beş on dakika önce çıkmış olsaydık, bizler ölen kardeşlerimizin içinde olacaktık, Allah gani gani rahmet etsin.

BAŞKAN – Geçmiş olsun.

GALİP ÇOBAN – Sağ olun.

Vardiyanın sonuna doğru oldu olay. Ayak başında duman ortasında kalan arkadaşlar, ayak içine geldiler, “Yoğun bir duman geliyor, çıkın, ayağı boşaltın.” dediler. “Kaçamak” dediğimiz bir yer var bizim. Ayaktan çıktık biz, kaçamaktan insan nakil bandına çıkacağız, oradan havaya çıkacağız. Aynı duman, o kaçamak dediğimiz taraflardan, bir “irtibat bacası” dediğimiz yer var, diğer ayaklardan gelenlerle insan nakil bandına çıktığı yere, oradan da duman geliyor, dumanı görünce giremedik. Bekle dedim, kaçamakta uzun süre bekledik, saat dokuz buçuk ona yakındı herhâlde, kurtarma ekibi gelene kadar oradan herhangi bir şekilde çıkma şansımız olmadı. En son, kurtarma ekibi bizi kurtarmak için ters hava verdiği zaman bayağı bir dumana maruz kaldık, o ara gaz maskelerimizi taktık, biraz bekledik, ondan sonra ayak içinde bayağı bir yer değiştirdik. O arada oksijen azalıyor çünkü duman doldukça arka tarafa doğru, ayak içine doğru gittik önce, sonra bilinci yerinde olan arkadaşlarla, biz de dâhil, dedik: “Bu duman bizi doldura doldura sonuçta şey yapacak. Çıkabilir miyiz?” Öyle bir şey yaptık. Artık dua etmeye başladık yani olayın vahametini anlamaya başladık.

Çıkma kararı aldığımız zaman zaten, ayakta yürümeye çalıştığında üç adım üst üste atamıyorsun, ayakta duramıyorsun. Bu hava tersinden verildiğinde emniyet mühendisi arkadaşlarımız vardı işte ayakta. Onlardan bir tanesi “Eyvah, herhâlde burada kaldık.” dedi. İrtibat bozukluğu bizi endişeye sevk etti, haberleşmenin olmaması. Hava tersinden verilene kadar hiçbir endişe de doğrusu fazla yaşamadım. İrtibat kopukluğu. Bizde burada megafon sistemi olsaydı bu kadar çok, millet endişelenmez, olayın vahametinden haberdar olurdu. Kurtarma ekibi gelene kadar maskelerimiz yettiğince artık maskelerimizi taktık, bekledik yani biz. Kurtarma ekibi geldikten sonra yürüdük, çıktık.

BAŞKAN – Tamam, soru olursa sorulara cevap verirsiniz. Çok teşekkür ediyoruz.

GALİP ÇOBAN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ersan Aydemir...

ERSAN AYDEMİR - Evet, Ersan Aydemir ben.

Şimdi, tabii, önce arkadaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyorum, size de “Hoş geldiniz.” diyorum.

Şimdi, burada, ölen arkadaşlarımızın yani kesinlikle ihmal sonucu öldüğünü düşünüyorum. Yani bunların tedbiri alınabilir miydi? Ki alınırdı yani gördüğümüz kadarıyla. Ben o madende değildim, Işıklar’dayım ama az çok madenciligi bildiğimiz kadarıyla, bu hadicilik olayı ve görev olmayan işlerin verilmesi olayı ve yapmaya zorlanması olayı ve psikolojik baskı, çıkış alma baskısı, insanlarda hakkını arayamamaya sebep oluyor.

Şimdi, bu haklar, insanların ve işçi arkadaşlarımızın elinde olmuş olsaydı, şu anda burada 301 kişi ölmemiş olurdu. Yani, sen bir sıkıntıyı dile getirdiğinde “Burada bir sıkıntı var, ben buraya girmiyorum.” Dediğinde, ağabeyciğim, soluğu muhasebenin önünde alıyorsunuz yani. Bunu bütün arkadaşlar da bilir, kaçınılmaz bir yönü.

Şimdi, buradaki sıkıntılar, tabii ki arkadaşlar tarafından dile getirilmiştir yani biz de çalıştığımız panoda sıkıntıları dile getiriyoruz ama şimdi vardiya mühendisi arkadaşları da suçlayamıyoruz yani sonuçta onların da bir üstü var. Dile getirdiğimizde sıkıntıları “Ocağı durdurma yetkim var.” diyor ama isterse bir durdursun. Yani o da aynı benim gibi ertesi gün kartı bastığında okumayacaktır. Müdür olsun yani işletme müdürü de dâhil olmak üzere buna cesaret edemez, üretimi durdurmaya cesaret edemez. “Ederim.” diyenin alını karışlarını yani. Müdür dâhil olmak üzere kapının önüne konacaktır. Ve bu diğer madenlerde de aynı yani üretim her şeyin önünde. İletme ve üretim. Bunun önüne geçemezsin. İstersen nakliye bandını bir beş dakika durdur. Bantçı arkadaşlardan varsa bilirler. Nakliye bandından bir sıkıntı görsün, isterse bir beş dakika durdursunlar. Hemen savunması alınır, gereken neyse yapılır. Nakliyeyi kesinlikle durduramaz. İşte, bir sıkıntı vardır, bir yerde bir elektrik kaçağı vardır “İş bitsin, ondan sonra yapılısın.”

Yani, mesela, ben bu Eynaz panosuna görevli gittim, ama bir ihmal yüzünden elektriğe çarpıldım. Ben operatörüm, makine operatörüyüm. Makinede kaçak olduğu bilindiği hâlde ve söylendiği hâlde yapılmadığı için, beş dakikalık bir arıza olduğu için ben 380’e kapıldım ve üç dört saniye kapıldım akıma. Ben iki üç saniye daha kapılsam veya makinenin üzerine devrilsem ölmüş olacaktım şu an. Hatta suç benim, benim yapmamam lazım ama senin başına dikilmiş adam “Hadi hadi” diyor. Yapma istersen, kapının önündesin. Yani, ben çarpıldıktan sonra elektrikçi arkadaş gidiyor, sadece bir bant doluyor oraya, beş dakika yaptığı işlem. Ama bu hadicilik ve işten ayrılma korkusu, hakkını arayamamaya götürüyor insanları. İnsanlar mecbur, ne derlerse yapıyor. İşte, operatör adam ağırlığa gidiyor, ne bileyim, kablo çekmeye gidiyor, üzerine vazife olmayan birtakım işler yaptırılıyor. İtiraz ettiğinde “Burada bir sıkıntı var.” dediğinde yapmak zorundasın. Yapmadığın zaman sana kapıyı gösteriyor, çok rahatlıkla kapıyı gösterebiliyorlar yani. Bu bir çavuş da olabilir, bir mühendis de olabilir veya “taşeron” dediğimiz taşeron arkadaşlar da olabilir.

Bizim başlıca sorununuz işçinin hakkını arayamaması. Bizler hakkımızı rahat, özgür bir şekilde arayabilseydik şu anda bu 301 kişi ölmemiş olacaktı. Yanlış düşünüyorsam söyleyin. Ve tamamen yasalardaki boşluklardan faydalanan ve onlardan fırsat edinenler

-ama siyasi yönden ama birtakım farklı yönlerden- işini götürüyor. Adam yer altında ölüyor. Tabii, bunlar bir iddiadır, bunları araştırmak sizin göreviniz. “Yer üstünde veya yolda öldü.” deniyor. Yer üstünde ölürse ne olur, yer altında ölürse ne olur, bunları biz bilmeyiz. Biz ne kadar da “Yer altında öldü.” desek de tutulan rapor “Yer üstünde ölmüştür.” veya “Yol üstünde ölmüştür.”

Şimdi, işsiz kalma korkusu en büyük sorunumuz bizim, madenlerde. Ha, başka bir yerde çalışamaz mısın? Ama ben niye bildiğim ve alıştığım bir ortamda işime on yıl devam etmeyeyim, biraz önceki ağabey gibi tecrübe edinmeyeyim, ocağın her yerini niye tanımayayım, niye beş ay A firmasında, bir sene B firmasında çalışayım bazı arkadaşlar gibi? Ben ocağı ne kadar tanırsam işimi de o kadar iyi yaparım ve canımı da o kadar iyi korurum ve ocağın her yönünü bilirim, artı, bu olay, anladığım kadarıyla -ben içeriye girmedim ama arkadaşların ve kardeşin anlattığı kadarıyla- ana yolda ve temiz havada gerçekleşen bir kazadan kaynaklandığını söylüyorlar.

Bakın, ben Işıklar’da beton ekibinde görev yapıyordum. Yani “şarklık” dediğimiz beton, mukavemetli bir beton. Bunu demir TH’lar ve hasır teller arasına atarak havanın tavanla temasını kesiyoruz. Yani bu aslında yapılabilecek en iyi önlem diye düşünüyorum ben. Maliyeti yüksek, çok yüksek ama bir can bile orada harcanacak 10 trilyondan önemlidir diye düşünüyorum. Yani bu sizin bileceğiniz bir iş.

Tabii, bu megafon olayı, anons yani mesela orada anında bir anons yapılsaydı, bütün ayaklarda, herkesin duyabileceği yükseklikte bir anons sistemi olsaydı, belki olaya daha farklı bakacaktık şu anda.

BAŞKAN - Ersancığım, rica etsem toparlarsan...

ERSAN AYDEMİR - Tabii, toparlayayım. Ama durum böyle.

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

ERHAN AYDEMİR - İsmim Erhan Aydemir. Ben Atabacası’nda çalışıyordum. Tahlisiyeciyim. Olay günü bizi iş yerinden olay yerine gönderdiler, Eynez bölgesine. Eynez bölgesinde ilk hadiseye müdahale ekibi olarak girdik arkadaşlarla.

Şimdi, bize denilen: “Devletin nefesliğı var.” Devletin nefesliğinde yaklaşık 150-160 kişinin olacağını söylediler. Yani hızlı bir şekilde, apar topar, inanın tıraş dahi olmadık çünkü kullandığımız tahlisiye cihazları hava geçirirse biz de ölecektik. Ama biz sakallı bir vaziyette, elimizle mukavemet edebildiğimiz şekilde kendimizi içeriye girdik. Zaten yolda yürürken göz gözü görmüyordu yani bir karış, iki karış önümüzü dumanı göremiyorduk. Yani, hedefimiz devletin nefesliğinde yüklü bir kişi, yani 150, 160 kişi olacağını... Yani “S panosundaki arkadaşların oraya kaçabilme şansları var.” denildi. Biz de gittik arkadaşlarımızla, biz de ocağı bilemediğimiz için. Yani ben tahlisiyeciyim, ayriyeten de yer altında çalışıyorum, iş olursa yer altından çıkıp gidiyoruz. Yani devletin nefesliğine girdik, bize bir tane öncü, bir tane madeni tanıyan bir arkadaş eşlik etti, bir tane emniyetçi eşlik etti. Yani bize 150 kişinin olacağı dendiği yerden 5 tane arkadaş çıktı; 2 tanesini İmbat’ın tahlisiyecileri bir cepte bulmuşlar, 3 tanesini de biz devletin çok dik olan bir nefesliğı var, sadece 3 kişi alabildik 150 kişi denen bölgede. Yani, oradan geriye geldik, artık amirlerin hepsi toplandılar bir oturum yaptılar o bandın kuyruğunda. Hepsi dövünüyordu yani, çünkü kaybın çok büyük olduğunu söylemeye başladılar. Bütün ümit S panosundaki adamların oraya kaçma ihtimalindeydi, onu da elde edemedik. Dışarıya çıktık, duman iyice artmaya başladı, yarım saat sonra tekrar girdik çünkü girmek istedik. Çünkü orada üç beş arkadaşı kurtardık, bize bir umut geldi, dedik yani çünkü daha fazla olur, çünkü zamanla yanşıyordu orada, daha fazla olur, daha fazla olur... Yarım saat istirahat ettik, tekrar girdik. En son işte duman tekrar baskı yapmaya başladı, bizler apar topar yani kendimizde tedbir için tekrar dışarıya çıktık. Ondan sonra, perdeleme yapılmaya başlandı bazı bölgelerde, yani dumanın yönünü olabildiğince çevirmeye çalıştılar ama yani nitekim zaten artık “Arkadaşlar bu bölgelerden ümit kesildi.” dediler. İşte, yaşayan kişiler bulmaya çalışıldı. Ayaklarda bazı bölgeler gezildi.

Ama, yani insanlar, mekânları cennet olsun, on bir yıl beraber çalıştım arkadaşlarımla hepsini de iyi tanıyordum, onlar Eynez’e geçtiler, ben Ata’da kaldım. Yani, hepsi üst üste yığılmışlar, artık çarpmaktan kiminin kafası yarılmış, kaçarken de yani çok büyük mücadele etmişler, kaçmak için çok büyük mücadele etmişler. Kiminin kafası yarılmış, kiminin gözünü “kama” diyoruz ağaç parçası kaçarken gözüne batmış, yani kendilerini gerçekten... Ellerini, ayaklarını açamadılar. Yanımızdaki arkadaşımız da anlatır, Tevrat arkadaşımız da bayağı bir çabaladı.

Yani acı çok büyük olmuş. Biz ne yapabildik, ancak işte bekledik, bayağı bir bekledik, artık yaşayandan ümidi kesmeye başladık ki dumanı tersten döndürelim içerisinin havası düzelsin daha rahat çalışalım. Çünkü biz de kendimizi, tahlisiyeci ekibi olarak biz de kendimizi çok risk altına atıyorduk o durumda. Sonra, H panolarından haber geldi, bir şekilde haber ulaştırıldı, 2 tane arkadaş öncü olarak gönderilmiş sanırım, dışarıya çıkıyorlar yer üstüne. Devletin gene bir irtibat dediğimiz bir nefesliğı var, çok dik, çok engebeli bir ortam, orası da bayağı bir riskli bir yer, oradan bir şekilde gelmişler. Bizler de ekiple orayı duman gelmesin diye perdelemiştik, kapattık yani, buradan duman gelmesin diye. Amirler sonra perdelere kamaları vurmaya başlayınca insanlar geliyor diye bize orayı açtılar. Dediler

ki: "H panosunda 145 kişi var." Biz apar topar tekrar indik, yanımızda köpükler götürdük, artık yani dumanın yönünü olabildiğince başka bir istikametlere çevirmeye çalıştık ama nitekim bu 145 arkadaştan 3 tanesi hava dönünce temiz hava geldi diye kaçmaya çalışmışlar insan nakil bandının orada 2 tane arkadaşımız, 1 çavuş, 1 ağabeyimiz üst üste yatmışlar, kalmışlar. 1 tane bantçı bir ağabeyimiz vardı, "Apo" diyorlardı lakabına yanlış hatırlamıyorsam, o da bandın kuyruğunda kalmış. Sonra işte Murat arkadaşlarımız da, bunlar da kazazede olarak... Tahlisiyeci daha fazla olsaydı, yani biz yetişemedik. Çünkü şöyle diyeyim, olayı başa getireyim: TTK'nın ekibiyle biz aynı seviyede tutulsak ben yer altında çalıştım, ben ayriyeten de dinamitçiyim, dinamit ehliyetim var, dinamitçiyim, yer altında görev yaptım. Biz apar topar gittik ki olmayıp da yani şirketimizin veyahut da Soma'nın veyahut da devletin hazır kıta olarak bir yerde bekletilsek, bir yerde eğitim alsak, yani bir yerde bu işleri daha iyi kavrayabilsek, hazır kıta olarak 145 arkadaş değil de belki 170 arkadaş veya 146 arkadaş bir fazla kurtarabilirdik. Biz H panosundan veya ben kendi bünyemle sırtımızla cihazlarla... Amirimiz vardı Akın Çelik, şimdi içeride, gerçekten fedakâr bir insandı, bize dedi: "Çıkarın cihazları, bu insanlar burada cihazsız yaşıyorsa -adamlar yaşıyor- biz de yaşarız." Biz cihazları çıkarıp, aşağıdan daha fazla çıkarıyoruz, temiz hava bölgesine adam taşıyoruz, hızlı bir şekilde. Bunları yaptık, artık biz de tükendik. Daha fazla adam gelsin dedik ama geç geldiler. Çünkü bizim tahlisiye kadrosunun yarısı ölmüştü zaten. Çünkü Eynez, Işıklar, Atabacası, hepimiz de yer altında çalışan tahlisiyeciler bir yerde toplanıyoruz, bir günlük veya bir dönemde eğitim görüyoruz, ondan sonra herkes işine devam.

Bizim belki 25, 30 tane tahlisiyecimiz Eynez'de çalışıyordu yer altında, öldüler. Yani bizim kendi denetimsizliğimiz, tahlisiye ekibi olarak buradan kaynaklandı. Biz yer altında çalışmayıp da, yani ben kendimi örnek olarak göstereyim, hazır bir ekibimiz olsaydı, belki bu kadar şey olmazdı. Artık, ben beş gün kaldım orada, dördüncü gün, son gün artık hepsi arkadaşım ama cenazelerin görüntülerini artık benim midem kaldıramıyordu. Cihaza istifra etsem ben öleceğim; çıkarsam, gene ben öleceğim. Yani artık bakamıyorduk yani arkadaşlarımıza, anlatılacak gibi değildi yani. Son gün artık son 15 arkadaş toplanıldı, sonra da 3 arkadaş toplanıldı, tamamladılar, o kayıp olan kadro tamamlandı, biz de dışarı çıktık.

"Yangınlı bölge" derken, şurayı da artık bir düzeltelim: Yangınlı bölgeyi gördüm geçerken. Şimdi, zamanla abimin dediği gibi, ana yollar betonarme yapılıyor. Şimdi, ana yolda hava hızlı aktığı için, kömürle temas anında ana yollarda kömürlü bölgeleri betonlaştırdığın zaman hava kömüre değmiyor; değmeden, yanmadan geçiyor, zarar görmüyor. Bunun için, o bölgede, üstü zamanında alınmış, devlet mi aldı, İmbat mı aldı, alınmış. Oradan, çatlaklardan, yukarıdan kömür kızıyor. Yani bu tavan, masanın üstünü alev topu görün, siz altında çalışıyorsunuz, ateşi göremezsiniz; ısısını hissedersin, ateş kendini gösteremez. Üstü, burası, alev topu olmuş artık. Yerlerde de baskı var, hâliyle ustalarımız tarama yapıyor oralarda, düzeltmek için yükseltiyorlar. Bunun bazı dönemlerinde de dinamit atmak zorundasın, açman için bazı bölgeleri. Orada dinamit de atılınca artık o çatlak boşalmış, oradan itibaren artık alev sarmaya başlamış. Yani bu betonarme sisteminin maliyetini ben bilmem ama belki en basit örneklerden biri yani insan kurtarılması için.

Şimdi, olayların durumu bu. Yani, ben, tahlisiyeciler olarak, çok geri planda kalıyoruz, yani hiç sayılmıyoruz deseniz yeri var.

Şöyle de bir kısa özet olarak, şimdi 300 arkadaşımız, 301 arkadaşımız öldü, şu an 5 bin, 6 bin arkadaşımız sokaklarda. Evlerimize ihbarnameler geliyor, bana ulaşmadı, bir iki arkadaşımıza "İşe gel" davetiyeleri geldi. Biz de bildiğimiz avukatlara danıştık. Dedik ki: "Yani bu davetiyelerin bize zararı ne?" Bu davetiyeyi teslim aldığınız an üç gün içinde işe gitmezseniz tazminatsız çıkışımızı beyan etmiş oluyormuşuz.

Şimdi, ben on bir yıllık madenciyim ve benim gibi bir sürü arkadaş var. Yani, bizim, şu anda Işıklar bölgesinde, açık olan bölgede, yani denetim yapılan bölgede, ikinci ayakta geçen gün gaz çıkmış. Dördüncü ayak kapatılmış, tek bir tane üçüncü ayak varmış çalışan, yani temizlik ve tahkimat yapılabilen, çalışan demeyelim. Yani oraya, 100-150 kişilik 3 vardiyalı bir ekip fazlasıyla yeter. Biz, ayın 3'ünde Ankara'ya gittik arkadaşlarımızla, Recai Berber Milletvekilimize görüştük. "Soma bünyesinde çalışan herkes parasını alacak, bunda kusur kaide yok." dedi, bize birebir bu konuyu anlattı. Şimdi, buraya geliyoruz, bizim muhasebecimiz "Hayır, yok öyle bir şey, bize öyle bir talimat gelmedi." Şu anda bana ayın 1'inden itibaren kaçak yazılıyor yani şu an bize yevmiye ödenmiyor. Muhasebemizin bildirdiği bu, ayın 1'inden itibaren bize kaçak görüldüğünü biliyoruz. Yani 300 arkadaşımızın mekânları cennet olsun ama şu 5 bin, 6 bin arkadaşımıza da sahip çıkmanızı isteriz yani bu konumuzu bir araştırmanızı isteriz çünkü çok kötü durumda, mağdur kaldık.

Bankalar vade uzattı, birkaç bankamızdan Allah razı olsun altı ay uzattı ama kendi alışveriş yaptığımız, kendi maaşımızı aldığımız Yapı Kredi Bankası daha içeride bizim ek hesaplarımız vardı, bunlar iflas edecek diye ek hesabı da aldı. Benim eksi 550 ye düştü, ben kullanmışım ek hesabı durumumdan dolayı. Kartı soktuğumda 1 milyar 200 küsur para. Normalde ben 1.950 lira maaş alıyorum. 1.750 lira net param, 200 lira da primle 1.950 liraya net maaşım tamamlanıyor. Ben 1'nci sınıfım yani ustalık konusunda en üst

kademedeyim, aldığım para budur. Bir gün işe gitmeyeyim -60 liradır benim yevmiyem- 120 lira olarak veya 115 lira olarak benden günlük kesinti yapılır.

Şunu da söyleyeyim size: Dernek konusu dediniz ya, düğün salonu, ben onu da bir teyit edeyim. Hem aklımda kaldı, kimsenin aklında kalmasın. Yani dernek sendikaya ait değil. İşçiler yardımlaşma sandığı kurduk kendi bünyemizde. Yardımlaşma sandığından birtakım ticari şeyler oldu yani düğün salonu yapıldı, vesaire şeyler yapıldı. Bazen “Çok konuşuyor.” diye bana arkadaşlar kızıyor. Ben aslında bir sendikada da delegeyim, temsilcilere soruyorum: “Ya, buranın kazancından biz faydalanmayacak mıyız?” Çünkü, benim paramla yapıldı bu. Bu sendika dernek üyesi kişilerin parasıyla yapıldı. Şu anda sivil vatandaşa 2,5 milyar düğün salonunun kirası, bizim yaptırdığımız düğün salonu 2,250 lira. Ee, oranın kazancı kime gidecek? Ben bunu anlamış değilim. Yani bunu da bir takip etmeniz lazım.

Bir de bizim akıbetimizi bizim muhasebe personelimizle mi konuşuyorsunuz, kiminle konuşuyorsunuz, bizim maddi durumumuzu yani bu zamana kadar maaş alamayacağımızı... Recai Berber ağabeyimiz dedi ki: “Soma bünyesindeki herkes üç ay maaş alacak.” Tamam, üç ay maaş alacak ayrı konu, bize ihbarname geliyor, artı, bir de işsizlik maaşı alacakmışız. İşbaşı yaptığımız zaman, kartımızı okuttuk mu yer altı yevmiyesi otomatikman başlıyor. Basit bir örnek yani bunu bilen bilir, bilmeyen bilmez, benim yorumumdur: Ben kartı okuttuğum an İŞKUR bana niye işsizlik parası yatırsın, ben otomatikman çalışmış oluyorum? Ben bu paradan faydalanamayacağım o zaman, çalışmaya verecek çünkü. Ama şimdi davetiye teşviğine uğradık biz, çok kötü uğradık yani. Ne yapacağımız, akıbetimiz şu anda belli değil. Yani, bizi, 301 arkadaşımız öldü, devletimiz sahip çıktı, Allah razı olsun, ama 5-6 bin tane Soma kömürçüsü arkadaşımız var, zarar gören İmbat’tan arkadaşlarımız var yani bizi çok iyi değerlendirmenizi istiyoruz.

Teşekkür ediyorum. Kusura bakmayın biraz fazla vakit aldım ama gerçekten bizi unutmayın yani.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Erhan.

Murat Yokuş, buyurun.

MURAT YOKUŞ – Ben yer altında dizel makina, lastikli dediğimiz bir dizel makina, artı, bir de bu elektrikli makinaların operatörlüğünü yapıyorum, yer altında kepçe operatörüyüm.

BAŞKAN - Soma’da mı?

MURAT YOKUŞ – Eynez’de, patlamanın olduğu bölgede. Ben A0 panosundaydım o zaman. A0 panosunda bizim nefeslik dediğimiz veyahut da ham makina... sunduğumuz bacalarımız vardır yani tam mekanizeye yakın. O esnada saat üçe çeyrek kala civarlarında benim işim bitti, elime mazot bidonunu aldım çıkıyordum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Neyi aldın?

MURAT YOKUŞ – Mazot bidonu.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Mazotu niçin kullanıyorsunuz?

MURAT YOKUŞ – Dizel makinalarımız için. Yer altı kepçeleri.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Var mı?

MURAT YOKUŞ – Var. Yani elektrikli motor. Yani yasaklamayı şöyle söyleyeyim, bize elektrikli, kablolu kepçelerle kesinlikle ilerleme yapamazsın hızlı bir şekilde ama lastikli kepçe, dizel makina bunlar olduğu sürece çok hızlı ilerleme yaparsın. İlerleme yaptıktan sonra da üretimi çok artırırsın. Bu birincisi.

İkincisi, dizel makinaların egzozları şu anda yapılıyordu yani sistemlerinde sulu egzoz yani manifoldtan çıkıp da yanmaya başladıktan sonra sistem sulu sisteme gelip sulu sistemden dışarı çıkılacaktı yani makinanın çıkardığı gazı, onu yapıyorlardı. Hatta bir örneği falan yapılmıştı, şu anda mesela A0 panosunda dediğim yerde 4 tane dizel kepçemiz var, 1 tanesi de S panosunda var, o mahsur kaldı orada, çıkaramadık onu. Yani baskıdan dolayı S panosunda kaldı. Şu anda mesela gitseniz, ocak açıldığı zaman o dizel makinelere ne hâlde olduğunu görürsünüz.

O esnada çıktım, çıkarken dumanı gördüm, ana yola çıkıp nefeslik bölümüne çıkacağımız yerde dumanı gördüm. Dumanı görünce –tabii, mazot bidonu elimde- kablo yanmıştır, çabucak geçer hesabıyla mekanize grubundan bu Selahattin ağabey vardı, onların yanından... Hatta onlar bana sordu “Ne oldu gülüm?” dedi, “Ağabey çok yoğun duman geliyor, kablo yandı herhâlde siz burada daha hâlâ çalışıyorsunuz, bırakın çalışmayı.” dedim. Onlarda dedi ki: “Olun, birazdan çalışır herhâlde.” dediler, dumanı görünce herkes kaçtı. Ben nefeslik dediğimiz, tabir ettiğimiz yere geldim kaçmaktan ayağın içinden, şiltlerin olduğu yerden geçtik, kaçamağa geldiğimizde baktım dumanı görünce artık tamam biz burada öldük dedim ben. Bidonumu kenara koydum üzerine oturdum, beklemeye başladım. Amirlerimiz adamları topladı bacadaki adamlarla beraber, ayak içinde kalanlarla beraber herkes oraya geldi. Sonra, ağabeylerimin anlattığı şekilde Mehmet Efe –Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun- bu şefimiz kurtarmış bizi. O, kapıları açıyor, ana yoldan direkt hava bize

gelmiyor, ana yoldan nefeslikten hemen çıkıyor. Kapılar var orada, sağlam kapılar, oradan hava nefeslikten çıkıyor. Ondan sonra bu amirimiz dedi, yukardan adamlar geldi. H panosunda –H panosu dediğim yerde 5 kilometre üzerinde, 5 kilometreyi geçiyor yani gittiğimiz yer- oradan adamlar aşağıdan geldiler, o bacadan, nefeslikten, o dumanın yoğunluğunun içesinden bizim yanımıza indiler. “Burada duracaksınız, buradan çıkmayın kesinlikle, bekleyin.” dediler. Biz orada bekledik, onlar da geldi. Sayı alındığında 143 kişiydik orada toplam. Ondan sonra bekledik, saat yediye kadar ben kendimi hatırlıyorum. Hatta Mehmet Uçkun şefimiz vardı, emniyet teknikeri, yani iş güvenliği uzmanı diyorlar da iş güvenliği uzmanı değil yani. Mehmet Uçkun emniyet teknikeriydi, emniyetçiydi. Onun yanında bir tane mühendisimiz vardı, yeni başlamıştı işe, o mühendisimiz de vardı onunla beraber bunlar dediler: “Ne yapacağız şef, durum ne olacak? Biz burada öldük bittik.” Ben dedim ki: “Yaşayıp burada öldük, ne yapacağız? Hadi ben öldüm, S panosu ne oldu şef?” Yani orda bantçı arkadaşlar vardı, onlar dedi ki -bizim bandın, dik bant dediğimiz yerde, patlamanın olduğu yerde, ben orayı bilmiyorum, kimse patlama olduğunu bilmiyor yani- “Orada, bant alev topuna döndü aşağıya doğru geliyor.” Ben dedim Mehmet şefe: “Şef, ne olacak, ne yapacağız biz?” O da dedi ki: “Bekleyeceğiz, yapacak bir şey yok.” Ben de ona dedim ki: “Biz burada yaşıyoruz da S panosu ne oldu?” S panosu daha o esnada öldü dedim.

Uzatmayayım. Sonra arkadaşlarla bekledik, o anda ters havanın geldiği anda 3-5 tane arkadaşımız gitti, hatta Mehmet Uçkun şefimiz de yığıldı. Onları alamadık, alamazsın zaten o anda herkesin kendi şeyi. Ben yediye kadar maskemi açmadım ama maskeden de medet beklemedim. Medet bekleseydim o dumanın içesine, yoğun dumanın içerisine ben kendim girdim, nefesimi tuttum. Dumanda durulmaz kesinlikle, karbondioksit olduğu için bantta, bant yandığı için karbondioksit gazı çok aşırı derecede gözleri yakıyor. O yüzden ben bıraktım, girmedim yani maskeyi çıkarıp da, takip da gitmek istemedim. Bekledik, ters hava geldi, ters havadan sonra herkes ayağın içine kaçtı, kaçamakta olan arkadaşımız vardı, işte o esnada birkaç tane arkadaşımız yığıldı. Sonra, ben baktım arkadaşlarım yani... Anlatılacak bir durum değil yani şu anda psikolojim de çok bozuk. Herkesin tavuk gibi can çektiğini biliyorum yani. Yani, affedersiniz, hayvanın boğazını kesersiniz, atıverirsiniz ortaya, tavuk gibi debelenir. Bunların hepsini gördüm. Sonra oradan kaçtım ama nereye gittiğimi hatırlamıyorum. Sonra çıktık, arkadaşlar gelmiş, kurtarmışlar beni.

Burada şirketin ihmali ne olur, onu bilemem. Yangının olduğu yerde, patlamanın olduğu yerde biz oradan geçiyorduk. Geçtiğimiz esnada “Şef, burası yanıyor. Bak, burası çok sıcak.” dedim yani bundan belki de üç ay, beş ay öncesi yani.

BAŞKAN - Uyardınız mı onları?

MURAT YOKUŞ – Uyardık, şefleri uyardık. Şeflere diyorduk ki: “Şef, burası yanıyor.” Onların o esnada dedikleri: “Ya, arkadaşım, biz burada ortamı biliyoruz, sen kendi makinenin tekerine bak, bijonlarına bak, ben sizden başka bir şey istemiyorum. Herkes kendi işini yapıyor burada.” O yüzden, ondan sonra biz çıktık. Şirketin bir tek sorunu -yani burada amirlerde de vardır- bunlar böyle bir şey olacağına kesinlikle ihtimal vermiyorlardı.

O yangının başladığı yeri de söyleyeyim: O yangının başladığı yerde iki, üç ay öncesi bizim elektrikli makine orada taban alıyordu -3,5-4 metreye yakın taban alıyoruz, şiltleri geçirmeleri için, şiltler yüksek olduğu için- orada makine orayı göçürdü yani makine göçürmedi de tahkimat eksikliğinden göçtü orası. Göçünce onlar, tabii, üzerini kaldırdılar, her şey, sistem tekrar oturtuldu. Ondan sonra “Onun üzerine kül basıldı, basılıyor.” denildi ama ben bilmiyorum basıldığını, basılmadığını. Yani o boş olan bölgeye dam kuruldu, damlardan sonra basılıp basılmadığını ben bilmiyorum. Mesela ben o esnada amirime de dedim yani o olayın olduğu esnada, dedim ki: “Şef, bak, bu nefeslikten çok büyük hava geliyor.” Ben sekizinci senenin içerisindeydim madencilikte, burada dört sene, dört sene de Azyak Madencilik vardı, oradaydım.

Ben boruculuk yaptım Azyak Madencilikte dört sene, orada ben havanın nereye gittiğini, ne olduğunu, ne bittiğini az çok biliyorum yani. Dedim ki: “Şef, bu fanı niye durdurdular? Bu fanı durdurmaları lazım.” İlk esnada, saat dört buçuk, beş civarında. Yukarıda emicilerimiz var, fanlar. Ocak ağzında ocak havayı alır, emiciler havayı çeker, ocak öyle havalanır. Başka türlü havalandıramazsın, doğal bir havalandırma yoktur yani. Ben dedim: “Şef, bu fanı durdurdular. Biz öleceğiz, S panosu da, bu fan yüzünden herkes ölecek.” Ben söyledim yani. Ondan sonra, çıktığımızda artık neyin ne olduğu belli değildi, bilmiyoruz.

En son “340” dediğimiz yerden ters hava gelmiş, onu Gökalp Bey’in verdirdiğini söylüyorlar İmbat’ın Müdürü. Oradan, bizim arkadaşımızın birisi içeriden çıkıyor kendiliğinden. O anda herkes bayıldı zaten, herkes öldü yani. En son arkadaşın birisini gördüğümde -Veysel diye bir arkadaşımız vardı- arkadaşın nefes alırken çok derinden nefes aldığını -yani öldü artık, bitti- ağzından köpükler geliyordu, ben dedim: “Allah’ım, ben burada ölmek istemiyorum, bana yardım et.” Biz oradan çok hızlı bir şekilde ters istikametlere gittik yani korkudan. Ondan sonra, arkadaşın biri o ters havadan çıkmış yer üstüne, artık nasıl çıktıysa bilmiyoruz. O arkadaşın sayesinde kurtulduk. Bizi geldiler, aldılar. Çıktığımda da bacaklarımda dermanım yoktu yani dermanım kesilmişti karbonmonoksit maruz kaldığımız için.

Hatta bir arkadaşı gördüm geçen gün, şu anda İzmir’de yatmakta olan bir arkadaşımız vardı bizim oradan, kolunun kalkmadığını söylüyorlar, daha hâlâ karbonmonoksit zehirlenmesinden ötürü kolu kalkmamış, “Hâlâ yoğun bakımda yatıyor.” diyorlardı yani İzmir’de.

O olay çok facia bir olaydı. Amirler artık o esnada neler yaptılar, hiçbir bilgimiz yok. Biz zaten o olayı gördüğümüzde amacımız kaçmaktı, kaçamadık, orada bekledik, başka da öyle bir şeyimiz yok. Şu anda mağduru.

Bir de ben şöyle söyleyeyim, bu kayıt altına alınıyor: AFAD’ın yayınladığı sağ kurtulan 486 kişinin –ben onu da dile getireyim- oradaki isimlerinde yokum, sağ kurtulanların içerisinde, isimlerde yokum. Bunu -Manisa İl AFAD, Ankara yani hep gittim, geldim- Mediste de Recai Berber Milletvekilimize söyledik, bunu dile getirdik, biraz çözümlendi gibi, “Çözümlendi.” denildi, onlar hep öyle söylediler ama şöyle bir şey var: O 486 kişi kurtulmadı, yer altından çıkan o 486 kişi kurtulmadı. O toplam sayı 787, o doğru ama kurtulanlar... Bize orada diyorlar ki: “80 kişi kurtuldunuz, toplam.” Bizim durumumuzda. Bizim durumumuzda şu anda kimse yok. O 80 kişinin arasında o arkadaşımız da bizim yanımızdaydı, Selahattin abi var, bizim yanımızdaydı, ben onların hepsini biliyorum, orada Kamil arkadaşımız da var. Yani sadece biz kurtulduk yer altından, geri kalan herkes kendi imkânlarıyla çıktı. “140 panosu” dediğimiz yer var, yangının geri tarafında başladığı yerde, orada o arkadaşlar kendi imkânlarıyla çıkmışlar, amirlerinin yönlendirmesiyle çıkmışlar. Yani bu AFAD artık o bilgi nasıl aldı, nasıl oldu, nasıl bitti, bilgimiz yok.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kurtulan 86 kişi mi dediniz?

MURAT YOKUŞ – Kurtulan 80 kişiyiz biz.

BAŞKAN - Şöyle söyleyebiliriz: O tarafta 787 kişi var, 301 şehidimiz var, geri kalanların hepsi kurtulmuş ama kurtulma çabalarının bazıları kendi imkânlarıyla, temiz havadan çıkmış, bazıları mücadele sonucu kurtarılarak çıkartılmış, onların detayları var ama senin ismini neye göre, onu bir araştıracağız.

MURAT YOKUŞ – Şimdi, Başkanım, şöyle bir şey de var: Şimdi, bizim bakım atölyesindeki yani yer üstündeki traktör şoföründen, kamyon şoföründen yani yer üstünde bütün çalışanların hepsinin ismi var o listede, o 486 kişinin içerisinde hepsinin ismi var yani kart basanların. Benim kartım okunmamıştır, onu bilemem yani kartı biz basıyoruz, cihazlar bazen okumuyor. Belki kartımı da koymamış olabilirim ama ben oraya gökten zembille gelmedim. Ben o ocağın içerisinde çalıştım, işimi yaptım ve çıkarken ceset olarak çıktık ama yaşıyoruz yani, cesedimiz çıktı yer altından yani öyle söyleyeyim.

BAŞKAN - Geçmiş olsun Murat, bu söylediklerin zaten güvence altına alındı.

Çok teşekkür ederim.

MURAT YOKUŞ – Ben de teşekkür ederim.

Yusuf Koçhan, buyurun.

YUSUF KOÇHAN – Ben Yusuf Koçhan. Rıdvan Koçhan’ın da ağabeyiyim, ikimiz de madendeydik, ikimiz beraber gittik, beraber geliyorduk, maalesef götüremedik. 30 tane çalışma arkadaşımı da, aynı esnada onları da kaybettik. Allah rahmet eylesin hepsine.

Şimdi, ben taramadayım. Taramada olduğum için her sıkıntı neredeyse bizi buluyorlar zaten, bu sıkıntıları giderebilmek için biz yardım ediyorduk yani açıkçası. Tabii, aslında patlama olduğu yerde kendim vardım. Orada tarama yapıyorduk, üstümüzden kül basılacaktı, fan bezi çekiyorduk, kül basılacaktı. O esnada zaten yanma vardı. Ben bir hafta önce orada çalışıyordum zaten, bunun hepsini biliyordum yani ocağın her tarafını da biliyorum açıkçası.

Şimdi, tabii, biz söyledik bunları. “Tabii, bunların biz önlemine alacağız.” dedi, bunlara kül basacaktık o esnada zaten. Bizim taban ekibi arkadaşlarımız vardı, bantları düşürecek, o bantların düşmesi sayesinde zaten üçe çeyrek falan kaldı zaten, biz hepimiz işi bitirip çıkacaktık o saatler arasında. İş bitirdik, hatta biz geri çekildik. “Şu taşta bir tane top atacağız.” dedi. Top attığı için emniyet şeridini çekti, bizi geri çekti açıkçası. Çektikten sonra bunlar top attı, top attıktan sonra iki dakika içinde zaten ateş her tarafa sarıldı. Ateş sarılınca biz zaten geriye kaçtık.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Top atma ne?

YUSUF KOÇHAN – Dinamit.

BAŞKAN - Yusuf, sen orada bu kazanın olduğu yere yakın mıydın yani?

YUSUF KOÇHAN – İçindeydim ben zaten.

BAŞKAN - Biraz daha yavaş yavaş, detaylı anlatın çünkü olayın en yakın yerinde olduğun için.

YUSUF KOÇHAN – O konuda işte, bunları geri çekince “Bu saatte top atılmaz.” dedim, hatta bazı arkadaşlara da söyledim: “Bu top atılmaz.” Emniyetsiz bir top atıldı açıkçası yani.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Önce yanma olmuştu ondan sonra mı?

YUSUF KOÇHAN – Bir hafta önceden yanma var zaten, tavanda sıcaklık vardı. Biz zaten tarama yapıyorduk. O esnada zaten göçük olduğu yerde bizim taramanın iki ekibi vardı. O merkezde olduğundan bu kadar can kaybımız çok oldu, merkez olduğundan can kaybımız çok oldu, artı, S panosunda kardeşim olduğu için biliyordum, hafızam yerinde olduğu için ben zaten direkt arkadaşımız gönderdim telefon açmak için izlemeyi aradık. S panosunu aradık da açamadı, izlemeyi aradık, bu adamları çıkartın, canlı yanıyor dedik, bunlar canlıydı yani o esnada.

Telefon açtık işte, o telefonun sayesinde de hiç olmazsa S panosu boşalsın dedim bir canlı kurtarma şeysi olsun dedim, maalesef yapamadım onu. Artı, o ateşle mücadele etmeye çalıştık, İsmail Adalı olsun, birkaç tane daha emniyet yetkilimiz, baş mühendisiimiz vardı onlar hepsi geldi zaten oraya. Biz çok mücadele ettik, ateş bize doğru geliyor, hava peşinden gelmemek şartıyla ama geliyor. O kadar vahim bir şey ki. Bugün içinde bir arkadaş da anlatır, tavan göçüğü oldu, tavan içinde...

BAŞKAN - Bir daha sorayım: Sen olay mahalline yakınsın, sadece karbondioksitli dumanlı hava geliyor aynı zamanda sıcak hava, ateş geliyor.

YUSUF KOÇHAN – Ateş geliyor, ateş var, yanıyordu zaten. Bizim o tavandaki kamera olsun, bantlar olsun biz göçük olduğu yerden şey yaptık, o ağaçları, tahkimatı yaptık orada yani göçük olmaması için o şartta. Çok uğraştık ama maalesef kasayı sökemedik, orada perde çektik. Pek tedbirli bir imkân olamadı yani açıkçası.

Ondan sonra İsmail Bey “Git cihazları al, bu sehpanın üstündeki kapıları açalım, akıntıyı keselim bu insanları kurtarmak için.” dedi ama çok vahim, çok eksikimiz var. Şu şekilde eksikimiz var, bazı arkadaşlar söylüyor, anlatıyor ama tam dürüst anlatamıyor, ben de kardeşimi kaybettiğim için biraz duygulara içinde kalıyorum.

Artık canlı bomba gibi patladı açıkçası bu. Merkezden patladığı için bizim sehpanın üstü bir hava çıkışıdır. İnsan kurtulmaz dedim ama Allahutaala tarafından bizim İmbatlar müdürümüz, Allah razı olsun, ters yönlü hava verdiler, bu arkadaşlar kurtuldu. Ben kendi gözümle gördüm, 1 tane adam çıkmadı, 1-2 tane adam hava çıkışından çıktı o da Allah rahmet eylesin, kendi elimle bandın üzerine attım, öldü yani açıkçası. Bunları gözümle gördüm.

İhmal çok. Yapacak bir şey yok, Allah rahmet eylesin hepsine. Bunlara yapılacak bir şey yok yani. Eksikimiz çok. Dediğim gibi İsmail Adalı, o esnada, o ateş esnasında cihazları istedi, cihazlar gelmedi, cihaz eksikimiz çok.

BAŞKAN - İsmail Adalı kim, mühendis mi?

YUSUF KOÇHAN – Tekniker mühendisiydi o. Biz bilmiyorduk, onun tekniker mühendisi olduğunu da bilmiyorduk, müdür yardımcısıydı, biz onu dâhi bilmiyorduk bak o kadar vahim bir şey olmaz. Adam cihaz istiyor, cihaz yok ya. Akın Bey’le şey, 4 tane cihaz gelmiş...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ne cihazı?

YUSUF KOÇHAN – Tahliye cihazları, 4 tane geldi, onları almaya gittim ben can çekişmekten orada iki saat mücadele ettim, o insanlarla mücadele etmek için... Çünkü canımız yanıyor açıkçası yani.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Cihaz ne işe yapıyor?

YUSUF KOÇHAN – Cihaz, o hava yönünü değiştirmek için, iki saat. Bilmiyorum ben kullanmadığım için. Tahliye cihazı olduğundan onlarda eksik vardı zaten. Yani bu arkadaşlar İmbat’ın müdürünün sayesinde Allah razı olsun, sağ olsun var olsun, o adama can borçludur bunlar yani.

Başka yapacak bir şey yok, başka yapacak bir şey varsa bizim ihmaliimiz çok yani başka bir şey yok. Ben orada hepsini anlattım, ateş olduğunu da biliyordum. Tarama yaptığımız için her panonun ne olduğunu nerede çıkışı, nerede kaçışı her tarafı da biliyordum ama bizim imkânımız olmadığı bir cihazımız olmadı. Benim kendi cihazım olmuş olsaydı, ben dört beş senelik işçiyim, o esnada ben kendim o kapıları açabilirdim, çünkü biliyordum ben yani. Müdürler de biliyor, şefler de biliyor, hepsi biliyor yani bunları. Pis hava içinde bu kadar insanı katletmek ne demek ya. Müdür, Adnan Bey, kendisi bana üç gün evvel, orada beni fırçaladı, beni azarladı, ben kendim gülerek, severek işimi yapmaya çalıştım, saat 3’te ya, 3’te işimi bitirmişim çıkıyorum ya. Üretim olmuyor diye, bize üretim, üretim, üretim, mal, mal, mal... Yani bu o kadar önemli mi ya? Bu Türkiye için ya, benim için değil ya, kardeşim için değil ya bu Türkiye için ya, bu kadar can, bu kadar ucuz mu bizim hayatımız yani? Zoruma gidiyor açıkçası, Türkiye için ya. Ben bugün kendimi asarım Türkiye için ya! Bu kadar mı basit bizim ülkemiz! Canım yanıyor, açıkçası canım yanıyor.

Niye bu kadar ihmal var, niye bunun üstüne gitmiyorsunuz? Sebebi sizsiniz açıkçası, ben size söyleyeyim, sebebi sizsiniz. Niye insanlar resmî olarak gelip de kontrol etmiyor? Üçüncü banda kadar geliyor, ayakların içine inmiyor insanlar, inmiyor, inmiyor. Canım yanıyor açıkçası, yine de kusura bakmayın.

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyoruz. Tekrar geçmiş olsun, başınız sağ olsun.

YUSUF KOÇHAN – Sağ olun, teşekkür ederim. Kusura bakmayın.

BAŞKAN - Tekrar seni dinlemeye ihtiyacımız olabilir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu ifadeyi savcılığa vermiş mi diye soralım?

YUSUF KOÇHAN – Verdim, orada da verdim, her tarafta verdim. Müfettişlere aynı bu detayları komple anlattım, hâlâ da ocak çalışıyor, bazı ocaklar çalışıyor. Ya bunu ihmal etmeyin, insan canı bu kadar ucuz olmasın ya. Geçen benim arkadaş parmağını kopartmış ya, bunlar günah. Neyin peşindeyiz biz ya. Bazı arkadaşlar diyor, siyaset, beni siyaset üzerine getirmeyin, benim babam can çekiyor şu an evde. Can çekiyor. Adam diyor “Gelmeğin üzerime, benim taziyesi yeniletmeyin, benim oğlan gitti.” Bazı arkadaşlara söylüyorum, “Babamın şekeri vardır, durumu böyledir, gözünü seveyim içine atmayın.” Ama sıkıntı çok, Türkiye’nin sıkıntısı çok sadece bizim değil yani.

BAŞKAN - Arkadaşlar, ben başta da söyledim, inşallah bu kazadan sonra, bundan sonra Türkiye’de bu tür kazaların olmaması için...

YUSUF KOÇHAN – Aynen, aynen.

BAŞKAN - Sizlerin ifadeleri çok önemli, sizlerden alacağımız bilgiler, doneler, anlattıklarınız üzerine inşallah tam sağlıklı bir şekilde, Komisyonumuz, iktidar, muhalefet uyum içerisinde ve el birliği içerisinde bunu çözecek.

YUSUF KOÇHAN – Çok teşekkür ederim dinlediğiniz için, buraya geldiğiniz için. Benim psikolojim bozuldu için tam anlatamadığım için özür dilerim

BAŞKAN – Tevrat Çün.

TEVRAT ÇÜN - Öncelikle hoş geldiniz.

301 madencimizi kaybettik, çok üzgünüz. Herkesin başı sağ olsun diyorum.

Söyle bir özet geçeyim, o günü anlatayım: O gün ben sabah işten gelmişim, çok yorgundum, hanıma dedim: “Kahvaltı yapmayacağım, yatacağım.” Burası Soma, burada 2 tane ambulans hastaneye gitse, biz biliyoruz ki kesin bir madende bir şey oldu. Öncelikle bunu söyleyeyim. Eşim dedi: “Ambulans sesleri geliyor.” Kalktım ben, çıktım evden, Beşyol’a indim, kurtarma ekibi ydım, artı, ilk yardım ekibinde ydım, tahliyeciydim ben. Çıktım evden, dediler madende kaza olmuş. Kendi imkânlarımla bindim araca madene gittim, ben madene vardığımda... Gerçekten hepimizin psikolojisi bozuldu, benim psikolojim gerçekten çok bozuldu, anlatamam size ama yine de konuşabildiğim kadar özet geçeceğim. İndiğimde 8 tane tahliyeciy arkadaşım vardı ve bu 8 tahliyeciy arkadaşımın içinden ben de geldim, benle 8 oldu. İçlerine katıldım, benle birlikte 8 oldu. Eren arkadaşım benden beş dakika önce girmişti, onların ekibinde kaç kişi vardı bilmiyorum.

Girdik içeri, ben normal kıyafetlerimle girdim, girdik içeriye ve Eren arkadaşlarımız sanırım 3 veya 5 kişi aldılar, biz 1 kilometrelik bant vardı, biz ilerledik, vardık oraya, oradan 5 kişi almışlardı, biz daha uç noktalarına inmeye başladık. 150 metre kadar aşağıda indiğimde, bir bandın altından geçtiğimde 95 tane insan vardı üst üste. Oradan bir arkadaşım bana elini kaldırdı. O insanların üzerine basarak ben gittim ve o arkadaşımızı çıkardık. Daha sonra, baştan başladık biz arkadaşlarımızı kontrol etmeye. Sıcak mı, soğuk mu diye bakıyorduk, nabızlarına bakma şansımız yoktu, artık bu şekilde anlamak zorundaydık. Yine bir arkadaşımıza ben baktım, şüphelendim, sıcaktı. Aynı zamanda ilk yardımcıydım da ben, onlardan birazcık farklıydım, hemen nabzına baktım. O kadar biz kendimiz şeydik ki kendi kalp atışımı hissediyordum onun nabzında. Ama ben bırakmadım yine de “Arkadaşlar, bunu çıkartalım.” dedim. Ama geriye döndüğümde arkadaşlarım kalmamıştı, birçok insan kötü olmuştu. Burada cesaretli olmak da çok önemli.

4 arkadaşım vardı ve o arkadaşımız biraz kiloluydu, biz çıkaramadık, ben tahliyesi cihazlarını çıkarmak zorunda kaldım. Oksijen maskelerimiz vardı, oksijen maskesini taktım ben, tahliyesi cihazını çıkardım, oksijen maskesini taktım, o daha hafifti çünkü arkadaşımızı çıkaracaktık, o sırtımızdakiler zaten belli bir ağırlıktaydı ve 4 kişiydik. Çıkardık, o arkadaşımızı da çıkardık, dışarıya vardığımızda biz kalp masajı yaptık ve hayata döndürdük.

Ondan sonra, kapılar vardı, kapılardan biraz daha uç noktalara indiğimizde 70 kişi de orada vardı ve onlar da tamamen şehitti artık yani yapacak bir şeyimiz yoktu. Daha sonra, biz o arkadaşlarımızı çıkarttık. Eren arkadaşımız “Kapılar yapıldı, şeyler yapıldı.” dedi. O kapılar bence doğru yapıldı. Niye? Oradaki 90 kişi ve 70 kişiye hava daha çabuk ulaşsın diye, ikiye bölünmesin diye yapıldı o kapı; ben oradaydım, birebir içinde ydım. Daha sonra, o arkadaşlarımızı biz çıkardığımızda, orada sağ insan kalmadığını gördüğümüzde, biz o kapıyı kaldırdık ve bu sefer o kapının olduğu kısma verdik ve oradan arkadaşımız “140 kişiydik.” diyor, ben sayıyı net bilmiyorum ama biz oraya

indiğimizde canlı arkadaşlarımız vardı, sayı olarak bilmiyorum ama cenaze olarak 16 veya 17 tane cenaze vardı arkadaşlarımızın bölümünde. Onlar bizi hatırlayamıyordur biz cihazlarla girdiğimiz için.

Ondan sonra, yangına geleceğim ben. Hava her iki taraftan da verildiği için yangın önce böyle gitti, daha sonra yangın bu şekilde devam etti. Hava ters verildiği zaman yangın böyle devam etti ve şimdi orası bir araştırılacak. Belki yangının taş olan bir yeri gösterecekler size, buna aldanmayın. Taş olduğu yer de olabilir. O taş olduğu yer de olabilir ama yangın bölgesi şu anda yani oradaki çalışmalardan dolayı bir nevi karardı, öncelikle onu söyleyeyim.

BAŞKAN - Taş olan yer de olsa orada kamalar var...

TEVRAT ÇÜN – Tabii, ben şimdi rüzgârı söylüyorum. Hava önce böyle gidiyordu, yangını böyle götürdü, başladığı noktayı bilemezsiniz. Daha sonra hava tersine verildi, yangın böyle devam etti, yine başladığı noktayı bilemezsiniz. İşçi arkadaşımız çok daha iyi biliyor, evet.

Ben şöyle izah etmek istedim: Bir işverenle giderlerse çok farklı bir yeri de gösterebilir. Ondan dolayı izah etmek istedim.

Ondan sonra, ben beş gün kaldım orada. Son günlerde artık saatin kaç olduğunu bilmiyorduk, giriyorduk içeriye, dışarı çıktığımızda hava kararmış oluyordu, tekrar giriyorduk, çıktığımızda aydınlanmış oluyordu. Daha sonra girdiğimizde yangın bölümüne girdik. Ben söndürme çalışmalarına da katıldım. Yangının çıktığı bölüm tam merkezî bir sistemdi, üçgendi, hava oradan dağılıyordu sanırım, ikiye bölünüyordu. Oradan olduğu için çok büyük hasarları bundan dolayı verdiği inaniyorum ben.

Daha sonra, yine, işte yanan arkadaşlarımızı filan gördük, daha sonra ters bölümden girdiğimiz yere girdik, bu arkadaşların olduğu yere girdik, oradan kaçan insanları gördük. Daha diplere ulaştığımızda, suların içine girdik, bellerimize kadar su dolmuştu söndürme çalışmalarında, oradan giden sular şeylere geçmişti ve ondan sonra bellerimize kadar girdik, cenaze aradık. Yani Türkiye’de böyle bir vahşet olmaz, olamaz böyle bir felaket.

Çok büyük ihmallerin olduğunu düşünüyorum ben. “Şirkette” diyorlar. Şirkette değil, devletimizde. Bence en büyük ihmal burada devletimizde, ben bunu söylemek istiyorum. Gerçekten orayı denetleyen insanlar oraya, sadece o ana yollara kadar gelmeselerdi, ki yani insanların çalıştığı yere, oraya gelen insan görmedi mi, “Burada insan yok, nerede çalışıyor bu insanlar?” diye sormadı mı? Amcası, eniştesi, dayısı diye duyuyoruz. İlla 300 kişinin ölmesi mi lazımdı bu kadar kirli çarşaflarının ortaya çıkması için?

Bilmiyorum, konuşulacak çok şeyler var, gerçekten hepimizin psikolojisi bozuk. Bilmiyorum, biz buraya çıkıp gerçekten kendimizi ifade etmek istiyoruz ama belki, doğru kişiler miyiz, bilmiyoruz, siyasetçi değiliz. Bazen “3’ü 5 yaptı, 5’i 10 yaptı.” diyorlar. Biz siyasetçi değiliz arkadaşım, madenciyiz. Ağzımızdan yanlış kelime de çıkabilir. Yani eleştirmeyin, artık bu insanlara yardımcı olun, ben bunu istiyorum.

MEHMET ÇOLAK – İsmim Mehmet Çolak.

On yıllık madenciliğim var. İşin üzerinden, böyle bir acı olaydan sonra böyle bir komisyon kurulması bence çok geç kalınmış gibi geliyor bana. Soma’da şu anda 3 tane maden var: Soma Kömürleri, İmbat ve yeni kurulma aşamasında olan Demir Export Madencilik var. Ben bu madenlerin hepsinde çalıştım. Soma Kömürleri Atabacası bölümünde çalıştım. Onun öncesinde sekiz buçuk sene Uyar Madencilik Darkale’de çalıştım. Bu, büyük bir faci a fakat bu facianın küçüğü sekiz buçuk sene içerisinde devamlı yanan Uyar Madencilikte Darkale’de oldu.

Zaman aralıklarında 10 tane arkadaşımızı kaybettik. Şunu söyleyebilirim: Bir sigara izmaritini elinizin üzerine bastırın, kaç saat acısını çekersiniz. Bizim arkadaşlarımız yandı, yanarak can verdiler. O zaman bu Komisyon kurulsaydı, denetleme mekanizması, TKİ’sinden tutun, siyasetçilerinden tutun, sendikacılarından tutun, bu mekanizma düzgün bir şekilde işleseydi bu kazalar, bu şekilde facialar meydana gelmezdi.

Denetleme mekanizmasında müfettişleri denetleyecek müfettişlerin de olması, onları denetleyecek müfettişlerin de olması gerekir. Bu konuda bunları not alırsanız seviniriz.

BAŞKAN - Mehmet, söylediklerin kayda geçiyor.

MEHMET ÇOLAK – Bir ikincisi, bu kaza olan ana galeride “Yangın gidiyor.” diyoruz fakat yangın değil, giden duman, karbonmonoksitli duman. “Buna çözüm olarak ne olabilir?” diye demiştiniz ilk başta. Kendi başımızdan geçtiği için söylüyorum, Darkale Uyar Madencilikte son faciada arkadaşlarımız kesit dar olduğu için vantüp bezlerini çekip dumanı yavaşlatmışlardı. Bunun devlet kanalıyla mevzuatın içerisine alınarak 100 metrede bir bir paravan gerilerek dumanı yavaşlatmak, olduğu takdirde bu insanlar mağdur olmayabilir, ölmeyebilir. Bunu bir çözüm olarak görüyorum yani havayla ilişkisini kesmek, dumanı yavaşlatmak. Çünkü, bizim arkadaşlarımız vantüp

bezlerini -nylon- çektiler, geriye doğru gittiler ve kaçamakları da yok yani bir hava çıkışı da yok, nefesikleri de yok. Bu şekilde son dakikaya kadar beklediler. Yani bu çözüm olarak kullanılabilir.

Ben daha önceden Uyar Madencilikte çalıştığım zaman bazı vekillerimize bu konuyla ilgili “Yanıyoruz ama hakkımızı alamıyoruz.” diye yazılı bir basın açıklaması verdim. Bunu yerel basında paylaşmak istemedik çünkü yerel basın da yandaşlık yapıyordu. Çünkü yaşadık da, TKİ'nin önüne, müessesenin önüne gittiğimizde işverenin tuttuğu kameralar, fotoğraf makinesi, gazetede çıkan arkadaşlar teker teker işten çıkarıldı. Yani çalışan işçinin sindirilerek, ezilerek sesinin çıkması engellendi.

Soma'da bulunan Atabacası, Işıklar, Darkale, Eynez, buralar devletin işlettiği yerler ve hep eski imalat var, yangının olma olasılığı çok yüksek yani var da, Işıklar'da da var, Atabacası'nda da var. Atabacası'nda çalışırken -Mustafa, eski taşeron- orada ayağı terk ediyorlardı yangından dolayı, çok sıcaktı, arkadaşın birisiyle gittik, malzeme çıkarmamız gerekiyor -ben sıcaklığa alışık olduğum için- bir an önce bitirip çıkmamız gerekiyor. Arkadaş bayılıyor orada, kendinden geçiyor. Yani biraz daha dinlense daha kötü olacak. Ama son noktaya kadar oradan ne kadar kömür alınırsa onlar için kâr.

Darkale'de kotun üstünde yangın var, orada 9 kişi yandı, kapattılar, hemen altına girdiler. Tekrar 9 kişi yandı ama bu yanarken de müfettiş geldi, müfettiş çalışabilir raporu verdi -tam olarak bilmiyorum- iki ay sonra tekrar yandı. İki ay sonra bir daha yangın oldu. Onun için diyorum ki: Denetleme mekanizmasının çalıştırılması gerekiyor. Yani delege arkadaşlara, temsilci arkadaşlara kendilerini ve işçiyi savunabilecek konuma getiren kanunlar, yasalar olması gerekiyor, işverenin elinden kurtulması gerekiyor. İşçiyi temsil edemiyor veyahut da işverenin adamları getiriliyor bir şekilde kapalı zarflar şeklinde.

İdari kısmın da, işe alımlarda, ben Atabacası'na gittiğimde “Şirkete girmek istiyorum.” diye bir şey yok, “Hangi taşeronla gireceksin?” diyor. Yani, bunu söyleyen idari kesim. Direkt soruyor: “Hangi taşeronla gireceksin?” Ekip başı, dayıbaşı falan yok, hangi taşeronla gireceksin, ona göre yapıyorsun, ona göre adam alıyorsun. Ufak taşeron var, büyük taşeron var, ona göre aldıkları -maaş demeyeyim- prim var.

Şimdi, Soma'da bulunan Azyak Madencilik hariç -yani Uyar Madencilik'e ait bu şirket de- diğerlerinin hepsi redevanslı çalışan, yani devlet tarafından kiralanan şirketler. Fakat, as işveren Eynez, İmbat, Uyar Madencilik hepsi as işveren gözüküyor, asıl işveren TKİ gözüküyor. TKİ, asıl işveren olduğu zaman bütün sorumluluğun yüzde 80'i -bence- TKİ'de olması, yüzde 20'si de işletmede olması gerekiyor. O zaman kamulaşmanın bir eli, yani kamu olmuş olacak. Fakat işçinin her türlü güvenliğinin sağlanması gerekiyor TKİ tarafından ve devlet tarafından. O zaman ne oluyor? Biz, sesimizi çıkaramıyoruz. Sesimizi çıkarttığımız zaman, işveren tarafından muhalefet edildi diye işten çıkartılıyor. Ben, arkadaşlarım yanımda, Atabacası'nda çalışırken devlet hastanesine gittim, orada resmî olarak sendika varken muhabirin karşısında, muhabir sordu işte sendikacıya “Burada sendika var mı?” diye “Yok.” dedi. Buna karşılık ben tepkimi gösterdim “Niye yalan söylüyorsunuz?” dedim sendika başkanına. Akşamına değil, ondan sonraki akşama Atabacası'nda -arkadaşlarımdan beni tanıyanlar bilir- kartım kırmızı yandı. Sabah geldim, benim taşeronu çağırmış, Ramazan Doğru'ya kadar gitmiş bu olay, “Bu adam kimdir? Sen de hep böyle adamları mı buluyorsun? Şuydu, buydu...” diye defalarca taşeronumu sorguya çekmişler. Ortam soğudu, iki ay sonra iş hakkım feshedildi. Sebebini sorduğumda, “Devamsızlığım yok, kaçığım yok, ateşleyiciydim, bir vukuatım yok.” diye “İş yerinin aldığı bir karar.” dediler. Ve senelik iznimin dolmasına iki ay vardı.

Atabacası'nda birçok arkadaşın senelik izninin dolmasına bir ay kala, bir buçuk ay kala iş hakları feshedildi ve dayanağımız yok. Bunun hukuki yoluna başvurduğumuzda iş mahkemeleri üç ay içerisinde sonuçlanacakken senelerce sürüyor. İşte 1.100 tane, 1.400 tane Azyak, Uyar Madencilik, Darkale işçilerinden Eynez'e, Işıklar'a, Atabacası'na, İmbat'a bu 1.400 kişi girdik ve bu ölen 300 kişinin içerisinde de benim tespit ettiğim sadece 33 kişi. Ve bu insanların hakları da durur. Ve çalışmış olduğu iki aylık maaşları düşünün -ya hadi tazminattan vazgeçtim- adamların çalışmış olduğu iki aylık maaşları... Bu adamların banka kredileri var, bu ölen insanlar da var içlerinde, 100'e yakın insan var. 1.400 kişi, 3 tane ocak vardı, hepsine bölüştü. Ve bu insanlar haklarını alamıyorlar. Yanıyoruz ama biz hakkımızı alamıyoruz. Hukuki süreç bir yerde tıkanıyor. Siyasi süreç bir yerde tıkanıyor.

Yani illaki gücün elinizde olması gerekiyor. İşverenlerin nasıl güç elinde, işçiyi her şekilde kullanabiliyor, siyasi güçte de elde olduğu zaman, TKİ'de de güç elde olduğu zaman ama burada güç işverenlere veriliyor. İşverenlere verildiği takdirde de üretim için işçinin sırtından kazanılıyor bu. Devlette böyle bir şey olmuyor, herkes işini biliyor, görevini biliyor ve bilinçleniyor, kamudaki işçi bilinçleniyor. Biz “Aman, seni işten çıkartırlar konuşma...” Benim şu anda Soma'da çalışacağım tek ocak kaldı o da, Demir Export. Şu an belki şey yapsam oradan da çıkış alacağım ve başka ocak da yok. Doğma büyüme Somalıyım, Soma'da ekmeğe yiyemezsem ben nerede yiyeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

SEFA KÖKEN – Adım Sefa Köken. Eynez’te emniyetçi olarak çalışmaktayım.

Şimdi, aşağıdaki katliamı anlatmayacağım. Kırk sekiz saat orada çalıştım, arkadaşlarım gerekli şeyleri söyledi. Ben bunun sadece sebebini anlatacağım ki bir daha bunlar olmasın yani. Çünkü, neden? Bundan daha sekiz ay önce 2 tane arkadaşımız vefat etti olayın olduğu yerde. Herhangi bir önlem alındı mı? Alınmadı. Denetleyen oldu mu? Olmadı. Ne oldu? Sayı fazla oldu, bu şekilde biraz gündeme gelmeye çalıştı. O sayısı bile beğenmiyoruz, yani böyle bir toplumuz. “300 mü öldü, 500 mü öldü?” Yahu kardeşim, 300 tanesi az mı? Burada amaç ne yani? 500 tane öldü mü dağa mı çıkacağız, sokağa mı döküleceğiz? Hayır. Sonuçta bir can da gitse müdahale etmemiz lazım, kimsenin ölmemesi gerekiyor. Bir can da gitse kimsenin ölmemesi gerekiyor, ona göre müdahale etmemiz lazım.

He, olayın özü, insanları garibanlaştırıp insanları özel sektöre muhtaç etmektir. Bak, söylüyorum, kazanın sebebi budur, başka hiçbir şey değil: İnsanları garibanlaştırıp özel sektöre muhtaç etmektir ve bunun sayesinde siyasi rant elde etmektir. Bu insanlar aç kalıyor. Yanlış bir şey söylediğinde her cuma 500 tane adam geliyor, “Çık dışarı git.” diyor. Yani, gidecek yerimiz yok, çalışacak yerimiz yok, biz mecburuz.

Ha, taşeronluk sistemi... Özel sektör doymaz, yani gerçekten doymaz. Ben istiyorum ki, bütün madenler kamulaşsın, kamulaşsın ki devletin olsun, devlet güçlü olsun, devlet vatandaşına sahip çıkar ama özel sektör sahip çıkmıyor. Neden çıkmıyor? “Zaten aç insan dolu, zaten vatandaş dolu. Sen ölmüşsün, umurumda değil, zaten insanlar buraya iş için geliyor” diyor. Doymuyor gözü. Yani 1 milyon ton kömür çıkacaksa, 3,5 milyon ton kömür çıkıyor. Bu nasıl çıkıyor diye kimse soruyor mu? Devlet neden bunu sormadı: “Sen bu kadar işçiyle ancak bu kadar çıkarırdın, neden fazla çıkardın, neyi şey yaptın?” İşçiye fazla çalıştırdın, işçiye öldürdün. Yani özel sektör doymaz, gerçekten doymaz. Yani, 2 gemisi varsa “7 tane olsun.” diyor, “5 tane para kasam varsa 8 tane olsun.” diyor. Bunlar da bu şekilde, aynı bu şekil devam ediyor. Neden bu şekil devam ediyor? Doymuyor kardeşim yahu. 3,5 milyon ton kömür çıkardın, sen ne yaptın bu işçiye? Ne yaptın, hiçbir şey yapmadın.

Söyleyeceklerim bu kadar.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

KAMİL ÇELİKER – Mekanize ayakta birinci sınıf şilt ustası olarak çalışıyorum. Olay gününde aynı faaliyetlerimize devam ediyorduk. Saat üçe on kalaya kadar her şey normaldi. O saatte sonra başladı zaten her şey. Elektrik kesintisiyle başladı, haberleşmemiz, vesairemiz her şeyimiz kesildi. Dediğiniz gibi, hava borularımız plastik borular değil de metal borular olsaydı daha fazla insan kurtulurdu, kaybımız daha az olurdu her tarafta. Ondan sonra patlamayı duymadık fakat emniyetçiler bizden daha alt seviyelerdeki panolardaki çalışan arkadaşları toplayıp geldiğinde haberimiz oldu.

BAŞKAN - Senin görevin neydi ocağa?

KAMİL ÇELİKER – Mekanize ayakta şilt ustası.

Emniyetçi geldi “Bandın alev topu hâline dönüşüp koparak bize doğru geldiğini, alevin ve dumanın çok yoğun olduğunu gördüm. Buradan başka güvenli bölgemiz yok, havanın temizlenmesini beklemekten başka çaremiz yok.” diye bir açıklama yaptı. Ve hepimiz o anda sayıldığımızda 142-143 kişiydik. İşte, içimizden kurtulanlarımız Vural arkadaşla beraber, Selahattin ağabey falan aynı yerdeydik, Galip ağabeyle aynı yerdeydik.

Şimdi psikolojimiz gerçekten çok bozuk bir durumda yani daha fazla da şey yapamıyoruz, kendimizi... İnanın, titreyerek konuşuyoruz yani aynı şeyleri sanki bir film gibi, gözümüzün önünde yaşadığımızdan. Hep yakın arkadaşlarımız yani gözümüzün önünde can verdiğini göre göre. Daha fazla konuşamayacağım.

Teşekkür ederim.

SEFA KÖKEN – Başkanım, özür diliyorum, bir şey daha eklemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

SEFA KÖKEN – Komisyonun gerçekten samimi olduğuna inanmak istiyorum. İnanmak için de, en kısa zamanda, Mediste 550 tane milletvekilinden bütün bu özel sektörlerin kamulaştırılmasını talep ediyorum, bekliyorum. Ancak bu şekilde önüne geçilir, kesinlikle bu şekilde geçer. Eğer bu şekilde olmazsa bu ölümler yine devam edecektir, özel sektör kesinlikle önlem almayacaktır. Bunu da söylemek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Şimdi, tabii, program dâhilinde devam etmemiz gerekiyor. Bir grup arkadaşımız da kendilerinin dinlenmesini arzu etmişler. Şimdi milletvekillerimize söz vereceğim, onların sizlere soru-cevapları olacak. Ama, biraz önceki konuştuğumuz çerçevede olayın çözümüne yönelik bir yaklaşım içerisinde olursak, sizlerden ricam da o yönde olacak. Biz siyasi çekişmemizi Mediste yaparız, burası

Soma olduğu için uygun bir mekân değil. Söz almak isteyen milletvekillerine vereceğim ve ikiye çeyrek kala ara verelim istiyorum. Bir yarım saatten sonra da tekrar diğer gelen grup arkadaşlarımızı dinleyeceğiz.

Özgür Bey'e veriyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok teşekkür ederim.

Öncelikle birinci soru, yaygın bir şikâyet var, bu doğru mu, değil mi, kayda geçmesi açısından soruyorum. Bordroların hiçbirisinde yani tamamında çocuk sayıları sıfır olarak gözüküyor. Böyle bir şey var mı, gerçek mi? (Alkışlar)

SEFA KÖKEN – Var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Alkış yapmayın arkadaşlar, kayda geçsin diye sordum çünkü herkesin genel şikâyeti. Bu yüzden de herhangi bir çocuk yardımı falan alınmıyor.

SEFA KÖKEN – Hayır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bordrolarda sıfır yazıyor.

Şimdi Murat Yokuş'a şunu sormak istiyorum: Olayın olduğu yerden daha önce defalarca geçtiğini, oradaki sıcaklığı ve yangını fark ettiğini ve bunu ihbar ettiğini söyledi. " 'Şef burası sıcak.' dedim, 'Sen işine bak.' dedi." diyen bir şef vardı. Yani, bu şef diye söylediğin kişi kim?

MURAT YOKUŞ - Şimdi, teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Komisyon açısından değerli çıktı bu yani veya birkaç kişi, farklı kişilere söylediysen kimler?

MURAT YOKUŞ - Şöyle: Olay olmadan önce belki de altı ay, belki de bir sene... Yani, tam olarak şöyle söyleyeyim: Yangının başladığı yerin yanından biz baca başladık, o baca delinmemişi daha yani ona aynı paralel baca deliniyordu. O baca delinmeden önce bizim aşığıya gitmemiz için, "H" panosuna, "A0" panosuna gitmemiz için o yangın olan yerden geçiyorduk. Orada şeflere dediğimizde, atıyorum, normal bizim amirlerimiz, mühendisler mesela, emniyet mühendisleri, Sinan Yılmaz mesela. Şu anda Allah rahmet eylesin, o öldü. Sinan Yılmaz'a söyleyelim de, "Şef, orası çok sıcak." Yani, olay esnasında söylemiyorum. Mesela, gidiyoruz, bacamızda çalışırken, makinenin üzerinde çalışırken ona diyoruz ki "Şef, bu 5'inci bandın -yani eski 5'inci bant, şu anki 4'üncü bandın başında, tahriklerin olduğu yerde tahrik dediğim de tamburların olduğu yerde- burada sıcaklık aşırı derecede fazla. Burada hava dönüşümü yok mu? Niye böyle?" o da dedi ki: "Arkadaşım, orayla biz ilgileniyoruz." Bir de tahriklerin motorları var, 2 tane çok büyük motorlar var, bant çok uzun. Bant çekemediği için motorlar ısınma yapıyor, o sıcaklık var. İkincisi, bir de orada eski bir tahkimat var, o tahkimatta bir sorunumuz var demişi. Ondan sonra, başka bir amire söylediğimiz zaman da -yani bu sadece o amiri kötülemek amaçlı değil, bu bizim kendi aramızda şakalaşma amacıyla- şakalaştığımızda dedik ki: "Şef, niye böyle burası çok sıcak?" O da diyordu ki: "Oğlum, sen kendi makinenin tekerine bak, sen bizim işimize bakma." Bu, şakalaşma babında ama Sinan Yılmaz'a söylediğimizde "Burada soğutmayı yapıyoruz." diyorlardı, bir hafta sonra da başladılar soğutmaya. Yani o dediğim olay belki de bir sene öncesi, belki de altı ay öncesi, bilmiyorum tam olarak ne zaman söylediği mi. Bunu söylediğimizde amirler böyle hitap ettiler yani.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sen mazotlu makine kullanıyorsun.

MURAT YOKUŞ - Evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Toplam kaç tane mazotlu dozer var üzerinde?

MURAT YOKUŞ - Şu anda 7-8 tane, tam olarak bilmiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, bunların egzozu o madencilik mevzuatına göre o sulu, nargile sistemi falan hâle getirilecekti ama şu anda, kaza olduğu anda hiç getirilmiş olan var mı?

MURAT YOKUŞ - Şu anda yok.

Şöyle söyleyeyim: Madenin içerişine müfettişler girdiğinde, S panosunda "Aramine" dediğimiz, tabir ettiğimiz makina mahsur kaldı. Yükseklik açısından çok büyük bir makine, devrilme açısından çok büyük makine yani büyük dediğim yüksek, makinenin kullanışı çok zor. Bu makineyi oradan çıkaramadık baskıdan dolayı, S panosunda arkadaşlarımızın çoğu da onun yüzünden kaldı. Baskıdan dolayı çıkaramadık, o makine orada kaldı. "Bunların sistemleri değiştirilecek." denildi, değiştirilmedi.

Artı, bir de şöyle bir şey söyleyeyim, denetim, o soruya yönelik: Mesela, ben kendim bire bir şahidim. Yangının olduğu bacanın yanında, yangının olduğu ana yolun yan tarafından bir baca iniyor aşığıya, H panosuna. O bacada, "Müfettişler geliyor." denildi, müfettişler geliyor denildiğinde ben kendim makineyi sakladım. Taş bacada makineyi nereye saklarsın? Hiçbir yere saklayamazsın, makineyi kenara çektim, üstünü örttüm, kapattım. Müfettişler aşığıda, bizim şu anki kurtuluğumuz yerin orda birinci bant vardı birinci

bandın kışında -yani birinci bandın arkada tarafında diyeyim- arkasında, orada beni ustalarım makineyi gömdüler. Kürekle, kömür olduğu için olduğu yer, oraya gömdüler. Neden? Müfettişler gelecek. Dizel makine, şu anda, bak, şöyle söyleyeyim...

BAŞKAN - Ne zaman oldu bu? Yeni mi bu?

MURAT YOKUŞ - Bir ay, bir buçuk ay, iki ay falan.

BAŞKAN - İki ay önceki denetimde oldu.

MURAT YOKUŞ - Evet, denetimde oldu.

Yani bu dizel makineler, tamam, yasak olabilir ama sistemleri, egzoz sistemleri değişik olunca, değiştirilecek diye o yüzden mevzuata uygun olacakmış deniliyor, biz öyle biliyorduk. Ama şunu da söyleyeyim: Yani, elektrikli kepçeyi, kablolu kepçeyi, onu kullandığınız zaman kesinlikle ilerleme yapamazsınız. İlerlemede bizim başmühendisimiz vardı. Elektrikli kepçeyle, mesela 15 metre ilerliyorsunuz ama taşeron diyor ki: "Ben burada ilerleme yapamam." Bacanın taşeronları, bunlar "Ben burada ilerleme yapamam, benden hızlı bir şey isteme..." Bu sefer diyorsun ki: "Tamam, o zaman dizel kepçeyi getirdim." Dizel kepçeyi getirip ilerleme mesela bir kasa atıyorsam bir vardiyada, sekiz saat içerisinde bir kasa atılıyorsa üç kasa atılır kömür...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 3 kat fazla ilerler.

MURAT YOKUŞ - 3 kat fazla ilerleme.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Murat, bir de şey kayda geçsin, bir dozer operatörü, diyelim yerin 2 bin metre derinliğinde makine duruyor orada, vardiyadan önce makinenin sekiz saat boyunca kullanacağı mazotu kendi taşıyor eliyle. O mazot çantası senin, değil mi?

MURAT YOKUŞ - Şöyle söyleyeyim: Şimdi, bizim arkadaşlarımız var yer üstünde, mesela başka bir işlere giden arkadaşlarımız var, 13 tane operatördük vardiyada. Şimdi, bu makineler sadece yükleyici makine, dozer değil, sadece yükleyici yani belden kırmalı normal kepçelerin minyatürleri. Burada biz mazotları arkadaşlarımıza veririz, atıyorum, 15 litre bana, 20 litre bana, 15 litre ona, 15 litre ona diye tabir ediyoruz, onlar bidonlara koyuyorlar. Kulikar dediğimiz trenimiz var mesela aşağıya malzeme götürün. O kulikarcılara teslim ederiz, o kulikarcılar belli bir noktaya kadar getirir. Oradan belli bir noktadan sonra monoraylar bağlar, monoraydan benim bulunduğum yere gelir. Atıyorum, benim gidip de oradan mazot bidonunu aldığım nokta 15-20 metre veyahut da 50 metre, 50 metre sonra gelip alırım, mazotu koyarım makineye, ondan sonra çalışmama devam ederim.

Tabii, biz sekiz saat içerisinde, mesela bir saat, bir buçuk saat çalışıyoruz, makine fazla çalışmıyor, devamlı sekiz saat boyunca çalışamazsın, kesinlikle çalışamazsın. Ben kendim operatörüm, makinenin üzerinde terliyorum, nefes alamayacak duruma gelirsın makinenin yağından, sıcaklığından ötürü, egzozun sıcaklığı da var. Makine cayır cayır yanıyor, çalışmıyor zaten; makine çalışmaz, sekiz saat çalışmaz, sadece bir saat çalışırsın makinede, bir saat, iki saat, sekiz saat makineler çalışmaz ama elektrikli kepçeler sekiz saat boyunca çalışır. Onlarda egzoz gazı olmadığı için makine fazla ısınmaz. Onların da belli bir kapasitesi var tabii.

BAŞKAN - Burada bir saatten fazla çalıştırıldığını mı ima ediyorsunuz mazotlu kepçelerin?

MURAT YOKUŞ - Hayır, öyle bir şey ima etmiyorum. Şöyle söyleyeyim: Dizel makinelerle sekiz saat çalışamazsın çünkü ortam zaten sıcak, havalandırma çok kötüydü. Mal bitinceye kadar, mesela bir saat, iki saat.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de elektrikli kepçeniz var mı ayrıca, yoksa hepsi mazotlu mu?

MURAT YOKUŞ - Var, 3 tane kepçemiz var. Bir de "delici" dediğimiz, "jumbo" dediğimiz makine var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok ilerlemedi diye onu istemiyor taşeron, yerine mazotlu sokuyor.

MURAT YOKUŞ - Tabii, tabii...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

Bir deson olarak kısaca Yusuf Bey'e -gerçi onun acısı da var, bir daha depreştirmeyelim ama- biz -Hocam yanımızda- özellikle o şeyin netleşmesi açısından çok önemsiyoruz: "Yukarıda bir yanma vardı ve bunu biliyorduk ve tedbir alınmaya da çalışılıyordu ama o gün orada tam o yanmanın olduğu yerin altında dinamit patlatıldı..."

YUSUF KOÇHAN - Onun altında patlatıldı, bandın altında.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Altında.

"...titreşimden veya bir başka sebepten tavan göçtü, yukarıda yanan kömür alev topu gibi bantların üstüne düştü, bantları tutuşturdu ve bant yanarak bir yana doğru gitmeye başladı."

YUSUF KOÇHAN - Bandın tutuştuğu yerle bizim aramız 15-20 metre çünkü o esnada bizden kimse oraya gidemedi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Anladım. İşte, dinamik patladıktan sonra içeride yanmakta olan ve kor hâline geldiğini düşündüğünüz kömür...

YUSUF KOÇHAN - Tetikledi zaten, her tarafı tetikledi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Tetikledi.

YUSUF KOÇHAN - Zaten her tarafta gaz vardı, yüzde 90 vardı. Gaz olmasa benim 50 metre, 100 metre geri kaçmam...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

“Dinamit patladığı anda o bir şey tetikledi ve yanmakta olan kömür göçtü ve her tarafı alev sardı.”

YUSUF KOÇHAN - Aynen, aynen o şekilde oldu zaten.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Anladım.

YUSUF KOÇHAN - Ha, “Kömür yok.” diyor. Kömür var olan yerler var, ben tarama yaptığım için. O adamların çıktığı yerde, orada ben bir hafta çalıştım, kömür var, kömür tabakası var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de, son sorumuz. Hayır, bu çok önemli ya, “Beni fırçaladı.” dediğiniz Akın, Akın Çelik midir?

YUSUF KOÇHAN - Evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Akın Çelik, yani Müessese Müdürü Akın Çelik.

Şikâyet ettiğiniz için o sıcağın, böyle oldu.

YUSUF KOÇHAN - Ya, sıcaklıkla alakası yok, o üretim için bana bu fırçayı çekti. Üretim, yani, niye bu kadar erken çıkım diye. Ben işimi bitirmişim zaten, benim ne işim var zaten orada? Bize zaten söylediği işi yaptık biz orada, fazlasıyla yaptık zaten.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Şimdi ne yapıyor Akın Çelik?

YUSUF KOÇHAN - Akın Çelik, bilmiyorum şu an nerededir, nerede olduğunu bilmiyorum ben.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Nesrin Hanım, buyurun.

NESRİN ULEMA (İzmir) - Evet, ben, öncelikle, şunu sormak istiyorum arkadaşlarımıza, yani ilk sorumu hepinize soruyorum. Gördük biz sizin anlatımlarınızdan da, oraya gelen müfettişlerin görevini tam olarak yapmamasından kaynaklanan ve eksiklerin hızlı bir şekilde tamamlanmamasından kaynaklanan bir problem var.

Şimdi, ben şunu soruyorum: Bir müfettiş oraya denetlemek için geldiğinde başından sonuna kadar nasıl bir süreç yaşanıyor? Bunu sizin anlatmanızı rica ediyorum.

İkinci sorum da şu olacak: Mevcut yapının dışında nasıl bir denetleme sistemi olmalı ki yani “Patrona söylemiyoruz. Başka bir yere sendika bununla ilgili isteklerimizi iletmiyor.” Peki, sizinle direkt diyaloga geçebilecek, sizin düşündüğünüz bir öneriniz var mı bu sistem içerisinde? Onu bize özellikle söylemenizi rica ediyorum.

Bir diğer sorum da Sefa Köken’e olacak: Sekiz ay önce aynı yerde, olayın olduğu yerde 2 kişinin vefat ettiğini söyledi. Bu kazanın sebebiyle ilgili herhangi bir araştırma yapıldı mı? Yani aynı yerde sekiz ay önce 2 kişi hayatını kaybetmiş ve kaza sonucunda 301 kişi daha yaşamını yitirmiş. Bununla ilgili süreç nasıl gelişti? Bir de onu öğrenmek istiyorum.

SEFA KÖKEN – Şimdi, aynı yer derken, onun, tam patlamanın olduğu yerde değil yani, farklı bir yerde 1 kişi vefat etti. İltilenilen olmadı, denetleyen olmadı, soruşturan olmadı.

NESRİN ULEMA (İzmir) - Genel bir şey söylediniz.

SEFA KÖKEN – Evet, genel olarak dedim ben, ocak olarak dedim. Zaten patlamanın olduğu yer göçtü, bundan yedi-sekiz ay önce göçtü orası, 1 kişinin kolu kırıldı, 1 tane işçinin kolu kırıldı. O göçen yeri “dam” dediklerimiz şeylerle yükselttiler fakat hava oraya -ana yol zaten, havanın girişi- girdi, oradaki çatlaklardan kömürü yaktı.

Oranın ne olması gerekiyordu? Oranın havayla temasının kesilmesi gerekiyordu. Nasıl? Betonlamayla bir şekilde oranın havayla temasını keseceksin ki hava direkt gitsin yani yukarıya çıkmasın. Biz her gün yangın söndürüyorduk, her gün bir yerde. Bizim ocakta her taraf yanıyordu, her gün bir panoda yangın söndürüyorduk. Ha, ufak çaplı yangınlar. Kokuyu alıyorduk, karbonmonoksiti cihazlar okuyordu, müdahale ediyorduk ama böyle bir şey olacağı da belliydi yani.

MEHMET ÇOLAK - Müfettişlerle ilgili, bir televizyon programında bir iki tane müfettiş konuşuyor, spiker soruyor: “Denetleme yapacağınız yere neden önceden haber veriyorsunuz?” Onun yanıtı da çok komik geldi bana: “Çok üç köşe, dağ başlarında olduğu için bulmamız zor.” Ya, burada, Soma’da... “Sora sora Bağdat bulunur.” diye bir söz var, ata sözümüz var. Bir hafta önceden, on gün önceden haber veriliyor iş yerlerine. Ve Darkale’de yaşadık bunu, müfettişler idari kesimden başka işçi görmüyor, sorunlarını dinlemiyor. Son ocak kapanmasına yakın bir iki işçi arkadaşı müfettiş çağırıyor, arkasından da müdürü gidiyor, müdüre “Sen geride dur.” diyor bu müfettiş –artık o kim, bilmiyorum- ondan sonra daha ağır şartlar getiriliyor ve patron bu ağır şartları yerine getiremeyeceği için

ocağı kapatıyor. Bir arkadaşımız kelebede yangın olduğu, 2 kişi öldüğünde müfettiş kelebenin altına geliyor, yani desenderenin başına geliyor, yukarıya hiç çıkmıyor, orada oturuyor, oturuyor, geri gidiyor. Kimisi ocağa bile inmiyor, kimisi ocağa bile inmiyor. Ocağa geliyor, defterlere bakıyorlar, tamam. Ondan sonra ne yapıyorlar, ne ediyorlar bilmiyorum, gidiyorlar.

Şu da var, televizyondaki müfettiş bey şunu söylüyor: Müfettişlerin yeterli kadar bilgiye sahip olmadığını, bunu bir emekli müfettiş söylüyor. Biz ne yapacağız o zaman? “Üniversiteyi bitiriyor, müfettiş olarak atanıyor.” diyor. “Bazı kurt madenci mühendisler alırlar yanına, ocağın hava girişinden girer, çıkar, anlatır, anlatır, anlatır, soru sormasına bile mahal vermeden sepetler, gönderir.” diyor. O zaman ne oluyor? Arkadaşımız söylüyor “Mazot kullanıyoruz, üretim...” Mazot kullanmak yasak. Işıklar’da, arkadaşlar, biz şeyde çalışırken, ben Demir Export’ ta çalışırken şunu duyuyoruz: 300 kişinin ciğer filmi bozuk çıkmış. Neden? Mazot, kömür, aynı anda nefes alamıyorsunuz. Maske taksanız bile fayda etmiyor, normalde nefes alamıyorsunuz, maskeyle hiç alamıyorsunuz.

Müfettişler yeteri kadar bilgi sahibi değilmiş, biz öyle bildik, böyle öğrendik televizyondan, bunu müfettişin ağzından dinledi. Biraz önce de söylediğim gibi denetim mekanizması eksikliği, yani o müfettişlerin...

BAŞKAN - Onları ayrıca görüşeceğiz, masaya yatıracağız. O inceleyeceğimiz konular arasında.

Söz almak isteyen var mı?

TEVRAT ÇÜN - Ben alacağım sözü Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

TEVRAT ÇÜN - Şimdi, şöyle bir şey: Müfettişler geleceğine yakın, on beş gün önceden haberimiz oluyordu. Elektrik panolarına kadar değişiyor, telefonlara kadar değişiyor. Soma Kömürleri Atabacası’ ndayım ben, ben bunlara bizzat şahit oldum. Normal, plastik telefon kullanıyoruz, getiriyorlar, kocaman demir bir telefon. Ondan sonra, işte, sulu yerlere talaş dökülüyor, işte, olur ya, gelir yani olur ya belki hani dişi bir müfettiş gelir de hani o ücra köşelere girer ya işte. Bunlara şahit oldum gözümle. Yani sadece o gün için geçerli, ertesi gün toplanıyor.

NESRİN ULEMA (İzmir) - Peki, bir öneriniz var mı? “Şöyle olmalı.” dediğiniz bir yön var mı, yani işin içinde olan kişiler olarak?

BAŞKAN - Bilgilerinizden, tecrübelerinizden “Şu şöyle olmalı, bu böyle olsa.” diye kafanızda canlandırdığınız kelimeler ya da tartıştığınız, işin içerisindeki insanlar olarak. Ben de maden mühendisi ama Komisyonun diğer üyeleri madene ilk defa girdiler belki de. O yüzden önerileriniz bizim için önemli, yaklaşımlarınız.

ERSAN AYDEMİR - Sayın Başkanım, isterseniz bir söz alayım.

BAŞKAN - Buyurun.

ERSAN AYDEMİR - Şimdi, burada birkaç kez denetleme değil de biz devamlı bir denetleme istiyoruz. Bu da nasıl olur? En basit örneği, biz TKİ adına çalışıyoruz sonuçta, ruhsat sahibi yani işverenimiz TKİ gözüküyor. Bu doğru, bunu herkes de biliyor. TKİ mühendislerini görevlendirip 3 vardiya bizimle yer altına girsinler. Tertipleri gerekirse amirlerimiz onlardan alsın, biz de onlardan alalım. Bizim bir sıkıntımız olduğunda veya bir şikâyetimiz olduğunda onlara anlatalım, onlar yerinde ve anında müdahaleyle sorunu çözsünler. Gerekirse üretimi durdursunlar.

Bugün, dediğim gibi, daha önce konuşmamda söylemiştim, şirketin amiri ne kadar “Benim yetkim var.” dese de diyorum ya, bir on dakika, on dakika bile değil, beş dakika üretimi durdursun göreyim. Yani bu, başka türlü düzelemez. Yani siz buradan yarın giderseniz, biz üç ay sonra tek tek kapının önüne konuluruz ve hakkımızı da arayamayız. Bize, öncelikle, haklarımızı savunmamız için fırsat verin ve zemin oluşturun.

ERHAN AYDEMİR - Sayın Başkanım, ben de bir fikir paylaşabilir miyim?

Şimdi, Hocam, TKİ’de, Soma müessesinde bildiğimize göre, yer altı maden ocaklarının denetim mühendislerimiz varmış. Bunlar önceden her vardiya aralarında bir saat ocağı denetleme yapıp, 3 vardiya arasında ocağı denetleme yapıp “Uygundur, işe girebilirsiniz.” deyip biz öyle işe girebiliyormuşuz. Bu müessesinin denetimcilerini biz hiç görmedik, adlarını bile hiç duymadık ama şu şekilde çok güzel olur: Vardiya aralarına denetleme mühendisleri koysanız, ocağı cihazlarıyla gezip dolaşıp denetledikten sonra bizim emniyet mühendislerimiz de dâhil olmak üzere, sizin yani devletin mühendislerinden tertip alsalar. Çünkü olayın üstüne basacaklar ve bizim mühendislerimiz de bu sefer dikkatli hareket etmek zorunda kalacaklar. Yani bu da mantıklı bir fikirdir. Buna çok dikkat etmek zorundayız.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sırayla söz vereceğim çünkü zamanımız dar, çok diyaloga da girmek istemiyoruz, vaktimiz de yok. Öğleden sonra bazı arkadaşlarımızı dinleyeceğiz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) -Teşekkür ederim.

Şimdi, hepinize soruyorum: Savcılığa ifade verdiniz mi, sadece Yusuf Bey mi?

YUSUF KOÇHAN - Sadece tutanak olarak.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bilhassa Kamil Çeliker, Sefa Köken, diğer verilen ifadelerde, bu plastik bantlarda yangın çıktığı, bütün aksamın da malzemelerin de plastik olduğu ifade edildi diğer anlatımlardan da. Acaba bu bantlarda, mesela madeni gezerken dikkatimi çekti, bunların, bantların altında makaralar var. Oradaki teknik görevlilere sorduğumda, herhangi bir arızada, sıkıntıda frenli olduğu ifade edildi. Acaba sizin çalıştığınız madendeki bantlarda bir fren sistemi var mıydı?

TEVRAT ÇÜN - Ben mekanikçiyim, benim mahzenimde sadece ana bantta var. Makara öne döner, geriye dönmez.

ERHAN AYDEMİR - Onun da olmasenebi Hocam: Bantlarımız dik ya, desendere olarak ya, bir elektrik arızasında, bir elektrik kesintisinde mal, yani bandın üstü mal, kömür yüklü olduğu için bant geri kaçıyor. Geri kaçtığı için bandın kuyruğu doluyor, üretime zarar, onun için fren sistemi yapıldı. Enerji kesildiği an, şak, bantlar da fren sistemiyle bant ileri geri hareket etmiyor. Geri hareket ederse bütün mal bandın kuyruğuna yığılıyor, bu da işin bir saat, iki saat bilemedin mesainin engeline yani... Güzel bir sistem olarak değerlendiriliyor bu.

TEVRAT ÇÜN - Yani bunun bizim şöyle bir alakası yok, sadece onlar için.

ERHAN AYDEMİR - Kendi emniyetleri için çok iyi bir şey.

TEVRAT ÇÜN - Koparsa o bant çok uzağa gidecek, eklemesi çok zor orada. Ben mekanikçi olarak konuştum, o bantların sadece bir amacı var, o da işte, arkadaşımın dediği gibi, elektrik kesildiğinde, işte, geriye kaçmaması için, artı, bir de bant koptuğunda arası çok fazla açılır, yani toparlaması çok güç olur ama fren sistemi olduğu zaman koptuğunda olsa olsa on beş metre aşılır. Yani bu da bu şekilde. O da sadece ana yoldaki bantlarında vardır kendi ocağımın.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Peki, bu madende kullanılan malzemelerle, aksamla, borularla, kablolarla ilgili yönetici kim, kimler tarafından temin ediliyor bunlar?

TEVRAT ÇÜN - Onların da bir ekibi var, “boru ekibi” dediğimiz, emniyetçilerin baktığı bir ekip bu. Esasında, o madende plastik diyorlar, ana yollarda kesinlikle ve kesinlikle demir boru olması lazım. Ayak içlerine girdiği zaman plastik boru olur, ayak sürekli ilerlediği için yani plastiğin alıp şey yapması daha kolay olur. Gayet de ayağın içinde yangın çıkmadığı zaman, zaten o da uç nokta. Yani ayağın içinde de dışarıda bir yerde plastik olduğu zaman direkt havayı kesiyor. Ben cenazelerde de gördüm, bir tane elektrikçi arkadaşımız böyle boruyu delerken can vermişti. Benim dediğim gibi, belki erken hava kesilmeseydi birçok arkadaşımız hayatta olurdu, pis hava ama sonuçta oksijenli hava.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Mehmet Çolak kısaca anlattı ama diğerlerinize soruyorum. Bu işe müracaatları nasıl yaptınız, nasıl işe alındınız, hangi süreçlerden geçtiniz, kısaca, birer cümleyle özetleyebilir misiniz?

TEVRAT ÇÜN - Biz iş aradığımız zaman öncelikle arkadaşlarımıza sorarız, “Hangi taşeron daha iyidir? Hangisi biraz daha fazla sıkmaz?” deriz, yani nasıl söyleyeyim, “Hangisi iyidir?” deriz ve gider o taşerona başvururuz. Taşeron da bize bir kâğıt verir, yani içinde işte, kan testimizin olduğu, kulak testleri, burun gibi, kalp grafisi, böyle bir kâğıt verir, biz onları tamamlarız, o taşeronun yanına gideriz, o bizi personel müdürüne yönlendirir ve bu şekilde işe başlarız.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Senin taşeronun kimdi?

TEVRAT ÇÜN - Benim taşeronum Sebahattin Yiğit.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Herkes söylesin, kayda geçsin.

YUSUF KOÇHAN - Necati...

MURAT YOKUŞ - Şerif Genç'teydim ben. Ama kepçe operatörü olduğumdan şirkete mi geçtim artık ne olduğunu bilmiyorum. Zaten şu anda da vefat etti Şerif Genç.

ERHAN AYDEMİR - Osman Ferik, “Ferik Maden” diye geçiyor.

ERSAN AYDEMİR - Ben Soma Kömürlerinin kendisinde olduğumu biliyorum. Yani şirketin kendisinde çalıştığımı biliyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Kaç yıldır çalışıyorsunuz?

ERSAN AYDEMİR - Benim bir buçuk yıl oldu hemen hemen işe başlayalı.

GALİP ÇOBAN - Ben de Soma Kömürlerinin kendisinde olduğumu biliyorum, Soma Kömürlerindeyim.

TEVRAT ÇÜN - Başkan, genelde bizden öncekiler şirketlerde olurdu, genel işçiler, arkadaşım herhâlde direk tamircisiydi, diğeri kepçe operatörüydü, bu gibi şeyler genelde şirkette oluyor.

BAŞKAN - Yani biraz çavuş, başçavuş veya teknik şeyler şirkette oluyor, diğeri, daha açık konuşalım, dayıbaşında oluyor.

TEVRAT ÇÜN - Mesleği olanları, biraz daha, şirketler bünyesine alıyor çünkü her tarafa gönderdiği için. Şirket bugün bu bacaya gönderdi, yarın başka bacaya gönderecek. Ama bu dayıbaşında olsa, dayıbaşını o bacadan başka bir yere göndermez.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yılmaz Tunç.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Soruları da kime yönelteceğinizi şey yaparsak çok dağılmasın, vaktimiz de yok. Özellikle hangi konuşmacıya, hangi işçi arkadaşımıza yöneltirsek daha iyi olur.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Değerli arkadaşlar, geçmiş olsun tekrar.

Ersan Aydemir arkadaşımıza ben soracağım.

Işıklar’ da beton ekibinde görev yaptığınızı söylemiştin. Tabii, fazla üretim için baskı gördüğünü de ifade ettin. İşçilere vazifesi olmayan işler yüklediklerini söylüyorsun. Sen beton ekibinde çalışıyorsun. Mesela sana farklı hangi işleri yüklediler, ne yapıyordun?

ERSAN AYDEMİR - Şimdi, “beton ekibi” derken, ben bunu hani genel açtım aslında. Ben makine operatörüyüm, ben de dizel makine kullanıyorum arkadaşım gibi. Yer üstünde kamyonların üzerinde mikserler var, beton çeken, bilirsiniz, yani onların minyatürü. Biz de bunlarla yer altına beton çekiyoruz ve tünellerde kullanılan Shotcrete makinesiyle bunlar tavanlara püskürtme yoluyla atılıyor. Eğer Işıklar’ a giderseniz bazı yerlerde göreceksiniz motor başlarında, daha geniş kesitlerde. Ben aslında bu konuya değiniyorum. Bu önemli bir şey aslında. Yani ana yollarda girişten çıkışa kadar...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tamam, onları kavradık. Yani senin işin ana yollarda betonlama yapmak. Sana farklı mesela göçük çıkarma işinde de çalıştırıyor muydu seni?

ERSAN AYDEMİR - Aynen. Bana mesela şu anda... Makinelerim gitti benim. Bundan iki ay önce de işte, “şirket krizde” diye beton alımını durdular. E, bizim yapacak işimiz kalmıyor gibi gözüküyor. Aslında ben makine operatörüyüm ama benim orada boş boş oturmamdan tabii, başımdaki amirler rahatsız oluyor, bana ve ekibime diyorlar ki: “Niye boş oturuyorsun?” Ama benim mesleğim icabı benim nerede olmam gerekiyor? Makinemin başında olmam gerekiyor, vardiyamı makinemin başında bitireceğim. Ben makinemin başında dururken bana diyor ki: “Burada sen boş duruyorsun, al arkadaşlarını -atıyorum- 3’üncü ayaktan ağırlık çek.” Bu, bir beden işi. Yani, tabii, daha farklı işlerde de çalıştırıldık.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Erhan Aydemir, Atabacası’nda tahlisiyeci.

ERHAN AYDEMİR – Tahlisiyeci, ayrıca da dinamitçiyim kendim.

ERHAN AYDEMİR - Kaza sonrası müdahaleyi anlatırken şöyle demiştin: “Ocağı bilmediğimiz için ulaşmamız zor oldu.” Tahlisiyecilere öncelikle bir kere ocağı tanıtmak gerekmez mi? Yani ocağa nasıl giriyorsunuz?

ERHAN AYDEMİR - Şimdi, Hocam, Atabacası, Işıklar, Eynez 3 ocağımız var. Bu 3 ocaktan toplanan tahlisiyeci kadrosu bir yerde toplanıyor, eğitim görüyor, sonra herkesi işlerine geri gönderiyorlar. Ben Ata’dayım, arkadaşım Eynez’de, birisi Işıklar’da; “Olay var.” dedi mi evdeyse evden çağırıyorlar, ben işteysem işten çıkıp gidiyorum. Ama işte, ocakların hiçbirini tahlisiyeci ekipleri bilmediği için, biz orada da -arkadaşım da belki bilir- Eynez’e inmek için önümüze öncü arkadaşlar bekledik.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani başka ocak olduğu için.

ERHAN AYDEMİR - Başka ocak olduğu için.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – – Atabacası’nın sistemini biliyor musunuz?

ERHAN AYDEMİR - Her yerini karış karış biliriz kendi ocağımızın.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi, Yusuf Koçhan arkadaşımız, burada aslında en önemli tanıklardan bir tanesi -savcılıkta ayrıca ifade veriyor- kazaya en yakın kişi olduğunu söyledi. Bir hafta öncesinden yanmayı hissettiklerini...

YUSUF KOÇHAN – Sıcaklık vardı. Sıcaklık yangını tetikliyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çok hızlı konuştuğun için çoğu şeyi anlamadım, aslında tane tane...

YUSUF KOÇHAN – Benim psikolojim bozuk olduğundan...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Biraz da mikrofondan da kaynaklandı. Belki daha çok şeyler öğreneceğiz aslında senden. Belki ayrı da konuşabiliriz. “Dinamit atılmaması lazımken dinamit atıldı.” dedin. Yani kazaya en yakın yerde bir dinamitten bahsediyorsun. Bu dinamiti kim attı, nerede attı, hangi bölümde çalışanlar bu dinamiti attı? Bu konuda bilgin var mı?

YUSUF KOÇHAN – Bizim taban ekibi arkadaşlarımız var. Bir ekipti onlar. Özellikle gündüz çalışıyorlar. Bunlar komple bir 15-20 kişiydi o esnada. Geldi taban alıyordu, bir hafta boyunca alıyordu zaten, bir günlük değil bizim işimiz. Bir hafta boyunca o taban aldı, en son noktaya geldi zaten, o gaz ulaşımın olduğu yere. O noktaya gelmişti, o anda top attı, üçe çeyrek vardı zaten o esnada patlama oldu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O dinamiti atanlar yangının içinde mi kaldı?

YUSUF KOÇHAN – Topu atanlar mı? Topu atanlar zaten bizi halatla çekti, bizi geri çıkardı. Onlar komple geri çıktı. 1-2 kişiden şüphe ediyorum, niye biliyor musunuz? S panosuna giden bir nöbetçi, bir de o ana yoldaki -bizim arkadaş biliyor- 4’üncü bandın kışına giden. Peki, o kurtulmuş da S panosundan kesinlikle kurtulan olmadı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ederim.

YUSUF KOÇHAN – Bir soru daha sorabilir miyim? Benim 2 kardeşim İmbat’tan kurtarma ekibi. Bir de onun arkadaşları vardı, akrabamız, benim kardeşimi kurtarmak için bunlar geldiler. O psikolojiyle o çocuklar -benim akrabam olarak- doktora gittiler, rapor aldı ama benim kardeşimin hâlâ üzerinde o psikoloji var, yirmi günlük izne ayırdım onları. Yani bunları hâlâ daha şirket çağırıyor çalışmak için. Bu süreyi bitirdikten sonra yeniden mecburiyetten gidecekler. Onlar ne yapacaklar onu bilmiyorum.

Bir de burada var. Hiç ocağın yüzünü görmemiş -benim akrabam, öz akrabam- benim kardeşimin cesedini çıkarttı buradan. Zaten o kardeşlerim geldiği an ben dedim “Kesinlikle kesinlikle bunların kurtuluşu yoktur.” Ters yönde hava verdim dahi haberim olmadı yani bilmiyorum onu açıkçası.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kısa kısa sorayım, diğer arkadaşlarımız da soru soracak.

İşe girerken gittiniz, Soma Kömürlerine müracaat ettiniz. Size “Git önce bir taşeron bul, ondan sonra mı gel.” dediler.

MEHMET ÇOLAK - Evet.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sizden önce bir arkadaşımız da “ ‘Ben gittim, 17 belgeyi hazırla gel.’ dediler, hazırladım, işe girdim.” diyor. Yani farklılık var o zaman öyle mi?

TEVRAT ÇÜN - Şimdi, daha önce de dediğim gibi, ben -Mehmet abinin sözünü kesiyorum- gerçekten şirket bünyesine lazım bir kişiye alır zaten, gereksiz bir elemansa taşeronu yönlendirir zaten.

Şimdi, dediğim gibi, arkadaşım kepçe operatörü, bu, taşeronda olsa o bacadan çıkamaz, başkasına göndermez. Ama şirket bünyesinde olursa bugün bu bacaya gönderirse yarın öbür bacaya gönderir. Bunu şirket kendi bünyesine alıyor çünkü her tarafa gönderebilmek için, taşeronda olsa taşeron vermez. Yani bandın şalterine bırakır arkadaş, “Sen bu şalteri çektireceksin.” der kepçe olmasa bile, bunu her türlü kullanır ama yine şirkete vermez, öyle söyleyeyim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kamil arkadaşımıza soracağım. Kazadan kurtulamayan sizin içinizde -141 kişi zannediyorum- 141 kişiden 15, 16 madencimiz vefat etti. Bunlar niye vefat etti?

KAMİL ÇELİKER – Şimdi, şöyle söyleyeyim: Duman daha etrafımızı tamamen kaplamadan birçok arkadaşımız panikleyip, “Maskeyi açıp girelim, çıkalım dışarıya yani duman kaplı yolu geçerez.” Maskenin ömrü kırk beş dakika diye hafızalarımızda ya, ona istinaden yani “Yola çıkıp gidelim, beklemeyelim burada.” düşüncesine kapılıp herkes maskeyi açtı. Emniyetçi de maskeyi taksak bile gözlerimizin yanacağını, önümüzü göremeyeceğimizi bizi o şekilde uyarıp salmadı, diğer arkadaşlarımızı salmadı ve birçok kişi paniğe kapılıp aynı anda maskeleri patır patır açtılar. Maskeler açıldı. Yani nasıl mı açıldı? Ortam temizken daha duman bize nüfuz etmemişken. Yani bulunduğumuz bölge daha temizken açıldı.

Şimdi, bu şekilde açılınca da duman kapladığında bizi koruyacak bir şey kalmadı dolayısıyla. Açmayan arkadaşlar da, biz birkaç arkadaş kullandık mesela maskelerimizi. Ben sakın sakın, oturarak, kalp atışlarımızı hızlandırmadan, hareketlerimizi hızlandırmadan gayet sakın bir düşünceyle, hareketsiz bir şekilde yediden sekiz buçuğa kadar -çok net bir şekilde hatırlıyorum- maskemi kullandığımı biliyorum yani.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN -Teşekkür ederiz.

Fatoş Gürkan...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Evet, tekrar geçmiş olsun.

Tabii, bayağı bilgi aldık sizden ama burada biraz böyle anlaşılamayan bazı şeyler oldu. Mesela şirketin direkt elemanı olan var, taşeron elemanı olan var. Ama her hâlükârda maaş bordrosunda işvereniniz kim olarak görünüyor?

ERSAN AYDEMİR - Soma Kömürleri görünüyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bir de bu -Nesrin Hanım da sordu- müfettişlerin teftişleri tabii, her gelen müfettiş madene girecek diye bir şey yok yani iş güvenliğiyle ilgili, çalışmayla ilgili olan müfettişler giriyor buraya. Bunların kontrol süreçleri ne kadar yani? Diyelim ki bir yıl içinde iş güvenliğiyle ilgili gelen kaç müfettiş gördünüz? Zaten çok hani “Her zaman sahanın sonuna kadar, ocağın sonuna kadar gelmiyor.” demiştiniz ama gelen var mı, varsa nasıl bir inceleme yapıyor? Onu öğrenmek istiyorum.

ERHAN AYDEMİR - Şimdi, ayaklara geliyor. Yüksek ayaklar var bizim, kafan değmeden rahatça çalışabileceğin yani çalışan düzgün ayaklarımız da var tabii bunun içinde. Denetlemecileri oraya yönlendiriyorlar, önlerine 1 tane mühendis dikiliyor. Yani denetçiler ortalığı denetleyemeden mühendis önden önden gidiyor bizim. Denetlemeciler arkasından zaten ona yetişmeye yüksek yerlerden dolaşıyorlar, en temiz olan yerden. Bize o arada da dinamit attırmıyorlar çünkü kömür üretmemiz gerekir kasa koymak için dinamit atıyoruz biz. Bu da çok koyu bir duman yani kimyasal madde sonuçta bu. O duman esnasında bekliyoruz. Şimdi bu dumanı da müfettişlere yedirmemek için bize dinamit attırmıyorlar denetlemeciler gelip geçinceye kadar. Düzgün ayaklardan geçiyor, denetçiler aynı geldiği yerden geri çıkıyor ama belki farkına varmıyorlar yani on beş, yirmi dakika da tekrar dışarı çıkıyorlar.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani bazen ocağın sonuna kadar da giden oluyor yani.

ERHAN AYDEMİR - Yani şu zamana kadar, on bir yıldan beri kendi zamanıma yani benim olduğum zamanlara denk geldiğini de hiç görmedim, samimi söylüyorum hiç görmedim.

MEHMET ÇOLAK - Arkadaş da ateşçi, ben de ateşçiyim. Kömür ocaklarında jelatin dinamit kullanmak yasak fakat orada jelatin dinamit kullanılıyor. Antigrizu dinamitler metan ölçümlerinde metan varsa antigrizulu fakat genelde jelatin dinamit kullanılıyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ben de onu soracaktım, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Gerçi biz büyük oranda aydınlandık. Yani 300 insan bir arada nasıl ölebileceği, katliam yaşayabileceğini az çok anlatımlarınızdan anladık da, ayrıca şeyi öğrenmek istiyorum, biz ona hiç değinmedik. 18 yaşın altında çocuklar hiç var mıydı ya da çalıştırıyor muydu?

ERSAN AYDEMİR - Yok. Öyle bir şey kesinlikle olamaz zaten.

BAŞKAN – Buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Evet, teşekkür ederim.

Bizim Komisyonumuzun kuruluş amacı, Başkanımızın da ifade ettiği gibi, bu maden kazasının sebeplerini araştırmak ve bundan sonra olmaması için, gerekli tedbirlerin alınması için önerilerde bulunmak. Tabii, bu maden kazası esnasında da, maden kazası olduktan sonra da bu tahlisiye çalışmaları veya kurtarma çalışmalarında da belki anlık birtakım iyi kararlar verilmiş ama demek ki hiçbir senaryo çalışması yapılmamış bugüne kadar. Yani bu alanda bunu görüyoruz biz, bu sonuçlarda bunu görüyoruz.

Bir başka konu da, mevcut çalışanların özlük haklarının daha iyileştirilmesi konusunda neler yapılabilir? Bununla ilgili birtakım şeyler söylendi ama tekrar yanlış olursa yani söylenen temeller yanlış olursa onun üzerine bina yapamayız. Ben hemen unutmadan onu söyleyeyim de. Mesela, siz en önemli konulardan bir tanesini söylemediniz, ben yürüyüp madene indiğimde oradaki işçi arkadaşlarınızdan biri söyledi, özel yıllık izinlerinizi veya sigortanızı yer üstü sigortasından yatırıldığından dolayı işçilerin çoğu izne çıkmak istemiyorlar. Yani, mesela sorunlardan bir tanesi bu. Yani bununla...

TEVRAT ÇÜN - Şimdi Başkanım, biz bunları defalarca dile getirdik.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, burada getirmediniz. Yani onun için buradaki dertli toplu bir bak kayıt altına alınıyor her şey, bir rapor hâline getiriliyor, o anlamda söylüyorum. Yani mutlaka getirmişsinizdir.

TEVRAT ÇÜN - Hayır, Başkanımıza kadar söyledik. Daha ne yani? Tamam, şimdi orada söyledik, orada bir şey yapılmıyor, gelinmiyor.

BAŞKAN - Hayır, bir saniye. Karşılıklı suçlama, hesaba çekme yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Ben bunu söyledim de ben sizin lehinize bir şey söylüyorum. Yani olması gereken bir şey.

Bakın, burada her türlü not, yani bunlar, şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisinin tutanaklarına geçiyor. Orada 2 tane stenograf arkadaşımız var, sizin söylediklerinizi, bizim söylediklerimizi tutanak altına alıyorlar. Bunların hiçbir tanesi, burada söylenenler kaybolmayacak. Yani burada söyledikleriniz başka yerlerde söylenenden çok daha değerli o anlamda çözüm bulması açısından.

TEVRAT ÇÜN - O zaman bunu sadece bugün için yapmayalım, daha bu madencinin derdi sadece burayla sınırlı değil.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Zaten ilk ve son değil bu denetimimiz bizim, bundan sonra da geleceğiz.

Ayrıca bir de ben şunu söyleyeyim: Bak, biz böyle karşılıklı birbirimize hitap etmemize gerek yok, yani biz aynı saftayız, aynı taraftayız.

TEVRAT ÇÜN - Siz konuşuyorsunuz diye ben size...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Tamam.

Şimdi, bakın, bir şey daha söyleyeyim. Bir arkadaşımız "Komisyon samimiye biraz önce devleştirilsin." dedi. Keşke Komisyonun elinde bir şeyler olsa hemen yani... Bu çok altyapı yere gerektiren bir şey.

TKİ konusunda da, biraz yanlış bir bilgilendirme var arkadaşlarda. Şu anlamda söylüyorum: Ben KİT Komisyonu üyesiyim aynı zamanda, yedi yıldır Türkiye Kömür İşletmelerini denetleyen komisyonun içerisindeyim. Yani, Türkiye Taşkömürünü de denetliyor, daha bütün KİT'leri denetleyen bir komisyon.

Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdür Yardımcısı arkadaşımız da buradalar yani oradaki bütün kurumdaki arkadaşlar bu konuyla ilgili bize bilgi verdi. Ama diğer Türkiye Kömür İşletmelerinin buradaki kaza olan yerleriyle alakalı ilişkileri nelerdir bu anlamda, biz bunları sorduk ve aldığımız cevaplar doğrultusunda daha bunların sözleşmelerini, hepsini istedik.

Arkadaşların söylediğine binaen şunu söylüyorum: Türkiye Kömür İşletmeleri ruhsat sahibi yani bir ev sahibi, dükkân sahibi gibi düşünün, o dükkânı kiraya vermiş. Yani o işletmeci değil mevzuat açısından söylüyorum. Türkiye Kömür İşletmelerinin bize aktardığı bilgilerden dolayı.

Biz aynı şekilde sorduk, denetim mekanizmasında sizin yeriniz nedir diye. Onlar sadece orada çıkan tüvenanın miktarını yani, bugüne kadar bunu yapmışlar, sözleşmeden kaynaklı ve bundan sonra başka bir şey yapmayacaklar çünkü herhangi bir yaptırımları veya yetkileri vesaireleri yok. Proje bazında denetledikleri şeyler var ama iş güvenliği açısından herhangi bir sözleşmede veya İş Kanunu'nda herhangi bir şey yok. Ha, bu olduğunda, bunu da işte birtakım kanun veya birtakım yönetmeliklerle ilave edilerek ancak yapılabilir. Yani mevcut şartlarda böyle bir şeyin olması mümkün değil. Bunun olması için ne yapmak gerekir? İşte, burada tamam, Türkiye Kömür İşletmelerinin de hem tecrübesiyle hem de işi bu anlamda kontrol etmesinin daha sağlıklı olabileceği doğruluğunun, bunun olabilmesi için de bir şeyler yapmak lazım. Yani sadece hadi Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü siz gerekeni yapın derse de, yani hukuken...

Ben bu anlamda, yani müşahhas birtakım şeyleri yani doğru temellerle, doğru bir yere gidersek daha sağlıklı olur diye düşünüyorum. Yani, mutlaka o problemlerin çözümünde hep birtakım şeyler üst üste gelecek, bunlarla gelecek ama bana göre, yani benim de şahsi düşüncem, özellikle kömür madenlerinin stratejik olduğundan dolayı özelleşmesine ben de karşıyım. Aslında belli bir dönemde kömür madenleri devletleştirildi ama daha sonra kanundaki boşluklarından dolayı, işte kaza olan yerde Soma Madencilik'in hizmet alım yöntemiyle ihale yapılmış yani redevans veya rüçhan hakkı da değil. Yani demiş ki Türkiye Kömür İşletmeleri: Sen bana ocaktan bu kömürü... başına kaç para getirirsin kardeşim? İhale yapmış geçmiş zamanda. İşte daha önce Ciner Grubuyla yapmışlar ihaleyi. İşte belli bir rakamla başlatmışlar. Efendim, üç yıl geçmiş Ciner Grubu bu işten vazgeçmiş.

BAŞKAN – Necati Bey, toparlayabilir misiniz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Hayır, ben genel olarak söylüyorum ki, yani bir şeyler anlaşılın, onun üzerine konuşalım diye söylüyorum ben. Böyle, vesaire, yani daha sonra da yani yapılan iş, sizin çalıştığınız Soma AŞ'nin yaptığı iş hizmet alım yöntemiyle TKİ'den oraya kadar getirme karşılığında aldığı para şeklinde, yani bağlantısı bu şekilde. Yani bunları da bilerek böyle böyle değil... Bugünkü şartları söylüyorum ama yarın başka bir şeyler yapılması lazım, efendim, devletin kontrolü daha çok olması lazım, bütün bunlar doğru. Teftişlerinin, denetiminin daha etkin olması için neler yapılabilir, bunlar hepsi doğru. Bunlarla ilgili, yani sizin ifade ettiğim gibi- ortaya getirdiğiniz düşünceler, şahit olduklarınız falan çok değerli, çok yakından şahit olduğumuz şeyler de var. Demin de söyledik, yani bizim bu Komisyonun süresi üç ay, haziran sonundan sonra bir-iki ay çalışmayacağız Meclis kapalı olduğundan dolayı. Yani daha bizim ekim, kasım kadar daha çalışacak bir süremiz var, bunun için de...

TEVRAT ÇÜN - Peki, bizim durumumuz ne olacak Sayın Vekilim bu komisyon tamamlanana kadar veya şirket açılır veya tam çalışır raporu verilecek mi verilmeyecek mi?

BAŞKAN - Şimdi, arkadaşlar, müsaade ederseniz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Onları yani ben...

TEVRAT ÇÜN - Şimdi, Sayın Başkanım, tamam, gerekirse gece on ikiye kadar olalım burada.

BAŞKAN - Bir program dâhilinde bunu götüreceğiz. Bu ucu açık bir tartışma değil.

TEVRAT ÇÜN - Sayın Başkanım, biz asıl önemli konuya değinmedik yani.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Neyse ben konuyu bitireyim o zaman, siz devam edin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Canan Candemir...

CANAN CANDEMİR ÇELİK (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sorularımın cevabını aldım, geçmiş olsun diyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Ayşe Türkmenoğlu...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Arkadaşlar, tekrar geçmiş olsun diyorum, başınız sağ olsun.

Ben birkaç not aldım, onları söylemek istiyorum: Şimdi, işe başvuruldu, tabii, sizi taşeronla yönlendirdiler, işe alındığınız söylendi, gerekli belgeleri hazırladınız, hazırladıktan sonra madenle ilgili bir ön bilgi veren oldu mu size, bununla ilgili size kısa da olsa eğitim faaliyeti veriliyor mu?

Yine, işçiler madencilerin sürekli hep iş değiştiriliyor diye arkadaşlardan birisi söyledi. İşten çıkarma dışında işçiler neden denetçi olarak taşeronun daha rahat olması nedenlerden birisi midir, onu merak ettim. Çünkü bir madende sürekli çalışmak o madeni ... öngörülerinizin de artmasına sebep oluyor diye anlıyorum ben.

Erhan Aydemir “Kurtarma ekipleri hazırlıklı değildi, hazırlıklı olsaydı daha çok insanı kurtarabilirdik.” dedi. Ben, anladığımı kadarıyla sizde yine farklı birimlerde çalışan arkadaşlar aynı zamanda kurtarma ekipleri olarak da görev yapıyorsunuz, bunun eğitimi alıyorsunuz. Diyelim ki, sizler de aynı şekilde içeridesiniz ve yangın olan bölgedesiniz, hiçbir şey yapamıyorsunuz, bir çoğunluğu orada. Dışarıdan mı getiriliyor kurtarma ekipleri, hangi aralıklarla, periyotlarla kurtarma ekiplerine eğitimler veriliyor ve en önemlisi de kurtarma ekipleri hangi teçhizatlarla olaya müdahale ediyorlar? Yani onların olaya müdahalesiyle kayıpların daha az yaşanma şansı olabilir miydi? Mutlaka ellerinizden geleni yaptınız, buna inanıyorum da yani farklı bir teçhizat olsaydı daha mı çok insan kurtarabilirdik diyebiliyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

TEVRAT ÇÜN - Soru olarak alalım mı sizin söylediklerinizi?

Şöyle söyleyeyim, burada bir koordinasyon merkezi olsaydı, sadece bu, bir sürü madenimiz var orada ve hiçbir yerde böyle bir şey yok, AFAD veya herhangi bir şey yok. Burada bir eksiklik var zaten öncelikle. O kişiler de sadece karbonmonoksit maskeleri vardı, oksijen maskeleri yoktu. Ben yaklaşık altı, yedi senelik işçiyim, ilk girdiğim zamanda Gevenetepe dediğimiz madendi, orayı kapattık. Orada oksijen maskeleri vardı, belirli kısımlarda vardı ama bu ocakta hiçbir yerde görmedim, zor muydu? İnsanlara verecek oksijen maskemiz yoktu, yani yok. Oksijen maskesi olsa, oksijen maskesiyle o insanlar çok rahat çıkardı. Oksijen maskesi dediğimiz de şöyle iki tane pet kadar, yani çok bir şey değil, yani taşıyabilirdi de o insanlar.

BAŞKAN - Şimdi, arkadaşlar, onlarla ilgili yeni düzenlemeler yapılacak. Zaten bu Komisyonumuzun amacı da bu eksiklikleri belirlemek.

Şimdi, demin Necati Bey de söyledi. Sizden sonra kalabalık bir grup daha var, onları da dinleyeceğiz.

MEHMET ÇOLAK - Farklı bir şey söyleyeceğim.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - İşe alındıktan sonra ne kadar eğitim alıyorlar o madeni tanıma açısından?

BAŞKAN - Eğitimleri nereden alıyorsunuz? Kısa bir cevap istiyorum.

MEHMET ÇOLAK - İş sağlığı, iş güvenliği uzmanı bir gün eğitim verir, işe başladığımız gün, ondan sonra...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Madeni ne kadar tanıtıyorlar?

MEHMET ÇOLAK - Madeni şekil üzerinde çizimler “Hava girişi burada, hava çıkışı burada.” İşte, kaza anında aranacak telefon numaraları söyleniyor bir toplantı odasında. Ondandan sonra, üniversitede bu Celalettin Gökaşan televizyon programında söylemişti “İşçilerin hepsi bir hafta üniversitede eğitim alıyor.” diyorlardı. Buradaki çoğu madenci de bir gün alıyor o eğitimi.

ERSAN AYDEMİR - O da yazılı yoklama yapıyorlar.

BAŞKAN - Şimdi, Ersan gündeme getirdi konuyla ilgili. Tabii, biz araştırma komisyonu olduğumuz için doğrudan bizim şeyimize girmiyor ama biz dün de bu konu gündeme getirdik, bilgilerini aldık, ilgili yerlerle, bakanlıklarla falan görüşeceğiz, bahsettiğiniz milletvekilleriyle de görüşeceğiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Başkanım, kayda geçsin, beş gün görünen eğitim bir gün veriliyor, kâğıt üstünde beş güne tamamlanıyor. Tekrar edin kayda girsin.

BAŞKAN - Size üniversitede beş gün eğitim aldirttik diye mi söylüyorlar? Ama aslında bir günlük bir eğitim var.

MEHMET ÇOLAK - Evet, derslerin hepsine imza atıyoruz ve bu her dersten bir ders aldım diye, her gün ayrı oluyor. Beş gün oraya gittiğimiz zaman beş gün kayıp olacak iş yeri için, iki günde onu çıkarıyoruz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sonra madene...

BAŞKAN - Şimdi, arkadaşlar...

MEHMET ÇOLAK - Başkanım son bir şey söyleyeceğim.

Biraz önce demiştik TKİ burada ev sahibi gibi gözüküyor ama redevanslı çalışan yerlerde "Mayıs ayı maaşınız yatmıştır, ayın 31'ine kadar alamadığınız takdirde müesseseden gelip alabilirsiniz." diye bir ibare konuluyordu, bu bir.

İkincisi, bu yaş 39'du, yükseltildi... Madenci zaten yer altında aldığı taş tozundan dolayı mağdur durumda, bunun tekrar aynı seviyeye çekilmesi... 7.200 bu insanlar bunu dolduramıyor, 4 bini zor dolduruyoruz. Şurada 600 yevmiye kaldı, ondan sonra madenciligi bırakacağız ama mecbur kalıyoruz.

Bir ikincisi, arkadaşların, onların sözcüsü olarak çıktım. "1.400 kişiyi işten çıkarmışlar." diye kanunda bir gevşeklik var. İşveren işçiyi işten çıkarttığı zaman bir ay içerisinde tazminatını vermesi gerekirken çeşitli ibranameler imzalatarak zorla veya şart koşarak bunu on iki ay dâhil 2015 yılından sonra ödemeye başlayıp hukuksuz bir şekilde işverenin eline düştüler. Bu şekilde bütün işçiler mağdur.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Öğleden sonra bizim farklı bir programımız vardı ama dinlenilmesi istenilen bir grup arkadaşınızı temsilen bir grup daha dinleyeceğiz öğleden sonra. Biz sizlerin söylediğinizi önemsiyoruz, önemli bunlar. O zaman da soru-cevaplar olacak. Bu aşamada milletvekillerimizin belki akıllarına gelen...

ERSAN AYDEMİR - Ben bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Ama toplantıyı kapatmam gerekiyor.

ERSAN AYDEMİR - Tamam, bir saniye, çok şeyler konuşuldu ama şimdi hep konu sapıyor yani. Bizim asıl isteğimiz iş sağlığı ve iş güvenliği, bunun dışına çıkıyoruz. Bu insanların ölmemesi için ne yapmalıyız, bunlar konuşulmadı. Bakın, hep başka şeyler konuşuldu.

BAŞKAN - Komisyonun görevi o canım, biz onu ortaya koyacağız.

ERSAN AYDEMİR - Hayır, biz tecrübelerimizi dile getirelim. Biz getiremiyoruz.

Yani, bakın, mesela bir işçi hakkını savunabilirse çalışma şartları iyi olabilir. Bir işçi hakkını savunamadığı zaman çalışma şartları da hâliyle ister istemez...

BAŞKAN - Ersan, bir saniye...

Sen Mustafa Bey'le bir görüş. Biz zaten buraya birkaç kere daha geleceğiz.

ERSAN AYDEMİR - Ama çok kısa anlatacağım. Bakın, üç, dört maddelik bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN - Bir şey söyleyeceğim.

Bakın, bir şeyi takdir edin arkadaşlar, bir şeyi bilmenizi istiyoruz.

Şimdi, sizin anlattıklarınızdan bizim öğrendiğimiz çok şey var, iş sağlığı ve iş güvenliği açısından, bu bir.

İkincisi, bu bizim ilk toplantımız, sizlerle ilk temasımız. Bundan sonra bu temaslar devam edecek. Bu çerçevede bizim Komisyon, danışman arkadaşlarımız, uzman arkadaşlarımız isimlerini...

ERSAN AYDEMİR - Sayın Başkan, şu sırada ben anlatacaktım, yani sizin konuştuğunuz sürede.

BAŞKAN - Sen yine onları bir kaleme al.

ERSAN AYDEMİR - Kaleme aldım ben.

BAŞKAN - Peki, o zaman hadi.

ERSAN AYDEMİR - Ama burada madem kayda geçiyor, dile getirmek istiyorum, bunları dile getiremedim ben.

BAŞKAN - Çünkü öğleden sonra dinleyeceğiz, çağırdığımız arkadaşlarımız var.

ERSAN AYDEMİR - Kimse bunları dile getirmeyecektir yani.

BAŞKAN - Söyle, dinliyorum seni, çabuk.

ERSAN AYDEMİR - Sayın Başkanım, şimdi, öncelikle, işçilerin işten çıkarılmamasını sağlamak için birtakım tedbirler almanızı istiyoruz, biz işçi arkadaşlar kendi aramızda karar aldık ve birtakım böyle maddeler şeklinde kafamızda tasarladık bunu. Bunları geliştirmek size kalmış ama bunları bir an önce yasalaştırın.

Birincisi, bizim işten çıkarılışımızı komisyon belirlesin, disiplin kurulu kurulsun. Atıyorum, 2 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından, 2 TKİ personeli, 2 iş yeri personeli, 2 sendika personeli olmak üzere... Ben hakkımı aradığımda ben işten çıkarılmayayım. Ben komisyona gideyim, komisyonda değerlendirilsin. Eğer yüz kızartıcı bir suçum varsa işten çıkarılayım, hakkımı aramışsam işime devam edeyim. Benimle muhalefete düşen amir defalarca bu şeyi tekrarladığında o da aynı benim düştüğüm duruma düşerek çağırılarak karşı savunması alınsın. Bunu tekrarladığı sürece onun çıkışı verilsin, bizim değil. Biz hakkımızı aradığımızda iş yerinden atılmayalım. İşveren işçiyle uğraştığı ve haksız duruma düştüğü sürece, bu birkaç sefer tekrarlandığında işverenin görevlendirdiği amir işinden olsun. Bu korku ona yetecektir.

İki, sendikalar. Ben iş yerindeki temsilci arkadaşlara veya sendika görevlisine sıkıntılarımı dile getirdiğimde, iş yerini savunur şekilde yorum yaptığında sendikaya dava açma hakkım olsun. Sendikaya dava açayım ama sendika ödemesin cezayı. Sendika kurumu zarara uğrattığı için yönetime kessin cezayı. Bak, bakalım işveren, iş yerindeki işçi temsilcisi benim hakkımı savunuyor mu, savunmuyor mu, o zaman göreceğiz, yönetici savunuyor mu, savunmuyor mu, o zaman göreceğiz. Ne olacak? Ben bir ceza yiyeceğim, 5 bin kişi... 14 bin üye var, 14 bin üyeden bin tanesi yılda şikâyet etse bu cezayı kim ödeyebilir? Ve bu ne olacaktır? Bir yaptırım uygulayacaktır yani. Bizim hakkımızı kimse savunmuyor. Üç gün sonra gidilecek, bunlar unutulacak, yasa da çıkacak, bunlar gene kalacak. Bunların, biz, yasalaşmasını istiyoruz. Bizim hakkımızı aramamızın yolunu açın.

BAŞKAN - Dava açma konusunu aç biraz, bize anlat.

ERSAN AYDEMİR - Şimdi, dava açma, sendikaya dava... Ben diyelim ki mesela sözlü veya yazılı sendikaya dedim ki ben mağdurum, toz maskem yok veya bir amir bana bağırıyor, çağırıyor, hakaret ederek bana iş yaptırmaya kalkıyor ve ben itiraz ettiğimde benim yevmiyem kaldırılıyor veya -ne bileyim- işte işten çıkışımla tehdit ediliyorum veya işten çıkarılıyorum. Ben burada sendika temsilcisine veya sendika yöneticisine gittiğimde, yazılı veya sözlü beyanda bulunduğumda benim haklılığım konusunda benim arkamda durmadığı zaman ben bu kurumdan davacı olabileyim, maddi veya manevi benim zararım karşılansın ve karşı tarafa kesilen cezayı kurum ödemesin, yöneticiler veya temsilciler ödesin. Bu söylediğim de sonuna kadar arkasındayım. Biz bunu arkadaşlarımızla sürekli konuşuyoruz. Bunu ben bir tek kendi şahsi fikrim olarak değil, bütün iş yerindeki arkadaşlarımızla ortak fikrimizdir yani. Bunu, size, atıyorum, yılda 10 milyar cezadan bin kişi dava açsa siz bunu ödeyebilir misiniz bireysel olarak? Şirket sizi ne kadar doyursa da, cebinize para da koysa bu sorumluluğun altına, bu kadar yükün altına giremeyecektir. Ve ister istemez sendika sizi savunmak zorunda kalacaktır.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) - Bunlar yazılı olarak var mı sizde?

ERSAN AYDEMİR - Ben yazılı olarak da tekrar size, bunu doküman hâline getiririm, tekrar da bunları bildirebilirim.

BAŞKAN - Muzaffer Bey Komisyon üyemiz, Muzaffer Bey'e ver.

ERSAN AYDEMİR - Bir de mesela iş sağlığı, iş güvenliğinden bahsediyoruz. Arkadaşlar, bizim arkadaşlarımız rahmetli oldu, karbonmonoksit maskeleriyle hâlâ biz yer altına giriyoruz ya. Neymiş? Ben geçen gün sendikada bunu dile getirdiğimde şirketin akıbetinin belli olmadığından... Ya, yiyeyim akıbetini, 300-400 milyon liralık cihazı alamıyor mu yani şirket? Nedir yani, birileri daha mı ölsün orada? "100 kişi yeter hazırlık ekibine." deniliyor, 150 kişi değil herkese davetiye gönderiliyor. Bir tane ayak var şu anda çalışan, üçüncü ayak, 300 kişiyi yiyorsunuz ve dördüncü ayakta baraj açılıyor, hiçbir güvenlik önlemi alınmıyor. Baraj açıyorsun, monoksit olması ihtimali, metan olması ihtimali, patlama olma ihtimali, bunların hepsi olabilir. Bunu ne yapması gerekiyor amir? Hiçbir profesyonellik yok. Boşalt ocağı, 10 adam görevlendir, sırtına ver oksijen maskesini, git barajı açtır, ölçümünü yaptır. Ama bunlar ne yapıyor? Herkes ocaktayken barajı açıyorlar ve milleti gaza maruz bırakıyorlar. İkinci bir facianın eşliğinden döndüldü geçenlerde.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - İşıklar' da...

ERSAN AYDEMİR - Evet.

Ve şu anda 2 no.lu ayak da kapandı, baraj çektiler ama ne maksatla çektiler, bilmiyorum. Birinci ayaktan kül verildi, dördüncü ayaktan çıktı. Bakın, arkadaşlar, yine bir çatlak var yani yine bir yerden bir hava akışı var. Oradaki kömür damarı yüksek ve uzunlamasına bir damar. Eğer, orada bir çatlak varsa oradan hava geçiyordur demek. Yani, bunları konuşalım. Biz, atıyorum, ayaklardaki yangınları önleyebiliriz. Ayağı kapatırsın, olay biter. Barajı yapman yirmi dakikanı almaz 10 kişiyle. Ama, ana yollara beton olayını gündeme getirin.

Bakın, beton tamamen havayı kesiyor ve yukarıda boşluk bırakmıyor. Ve bunun birtakım makineleri var, araştırın, tünel makineleri, HES tünelleri falan yapan makineler var ve biz bu makinelerle çalışıyoruz. Tamam, dizel çalışıyor, bunun elektrikle çalışması da vardır. Bunların yaygınlaşmasına sebep olun. Şu anda tam mekanize ilerliyoruz. Bu makinelerin çalışmaması için hiçbir sebep yok. Düşünün yani, bu patlama olan yerde tamamen ana yol betonlu olsaydı, bir havayla temas etmediği için yangın olmayacaktı, varsa da yangın sönecekti. Bunları kimse konuşmuyor yani. Bunları istiyoruz biz.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - İlk konuşmanızda...

ERSAN AYDEMİR - İlk konuşmamızda söyledik ama hani, dile getirilmedi, sadece gelindi, geçildi yani.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Biz not alıyoruz, tutanağa geçiyor.

ERSAN AYDEMİR - Bir de Sayın Başkanım, yani, millet, herkes de diyor, kulağıma da geliyor, maaşlar... Yani, ayın 1'inden sonra gelenlerin maaşlarının ödenmeyeceği söyleniyor. Şirket yetkilileri diyor ki veya sizler diyorsunuz: "Maaşlarınız ödenecek." Bir tane İŞKUR'dan alacaksınız, bir tane iş yerinden alacaksınız.

BAŞKAN - Kanun çıkmadı.

ERSAN AYDEMİR - Kanun çıkmadı ama bakın, adamın elinde fırsat var, şu anda değerlendiriyor yani davetiye gönderiyor, üç gün içinde gitmezsem benim hakkım fesholacak. Bütün haklarım, tazminatım, kömürüm, bütün haklarım fesholacak. Bizim yevmiyelerimiz ödenecek mi, ödenmeyecek mi? Şimdi, burada 5 bin kişiden bahsediyoruz. Yani, bunu 4'le çarptığınız zaman 20 bin aile, herkes mağdur, kimsenin cebinde beş kuruş para yok. Bu iş ne olacaksa bir an önce netleştirilim yani. Biz evimize pazar göremiyoruz ya, cebimizde ekmek alacak yok. Sorsanız 5-10 lira ancak çıkar milletin cebinden. Bu işe bir an önce çözüm getirin. Millet bitti yani.

Artı, bu banka meselesinde arkadaşlar, yardım edin bize. Biz 6 bin kişi çalışandan bahsediyoruz. Bu firmada bir yıldan beri, mesela ben, diğer arkadaşlar mesela on yıldan beri bu firmaya para kazandırıyor. Bir kere bir maaş promosyon vermiş mi? Nereye gitti bu promosyonlar? Ve bizim çalıştığımız banka bize bir ay -hatta bir ay yapıldığı söyleniyor da- bir mesaj dahi gelmedi, bir şey bile yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yapı Kredi...

ERSAN AYDEMİR - On iki ay yapsın ya, vefa borcu var. Sen benim sırtımdan para kazanıyorsun.

BAŞKAN - Bunlar Komisyonumuzun görev alanında olmadığı için bu konulara fazla giremiyoruz.

ERSAN AYDEMİR - Ama bakın, ilgi alanınızda değil ama bunlar ortak sorun, bunlar şu andaki ortak sorunumuz yani.

BAŞKAN - Bu sıkıntıları, tüm sıkıntıları gündeme getireceğiz, takipçisi olacağız.

ERSAN AYDEMİR - Diğer bankalar altı ay yapıyor, bunun on iki ay yapması lazım. Gerekli baskıyı yapın yani, ne gerekiyorsa yapın.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Başkanım, çok kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN - Kapatmam lazım, lütfen. Yani bir saati aştık normalde.

ERSAN AYDEMİR - Teşekkür ediyorum, vaktinizi aldım.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Şimdi, arkadaşlarınız bu belirttiklerini uzunca ifade etsinler, yazsınlar. Aramızda Çağdaş Hukukçular Birliğinden Selçuk Kozağaçlı var. İlk günden beri burada. Arkadaşların belirttiği o hukuki boyutu da belki bizimle paylaşır. Öğleden sonra işçi arkadaşlarımızdan ziyade o arkadaşları da dinleyelim ama bundan sonra...

BAŞKAN - Sivil toplum kuruluşlarımızın bir temsilcileri var, onlar da buraya geldiler. Biz mümkün olduğu kadar çok işçi dinleyelim istiyoruz. Gönül ister ki hepsini dinleyelim ama o da mümkün değil. Daha sonra, işçi arkadaşlarımızı dinledikten sonra o sivil toplum kuruluşundaki o arkadaşlarımızı da dinleyeceğiz.

Arkadaşlar, hepinize çok teşekkür ediyoruz. Kapatmak zorundayım.

GALİP ÇOBAN - Bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN - Ama bitmiyor, lütfen...

GALİP ÇOBAN - Tamam, kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN - Çok kısa, lütfen...

GALİP ÇOBAN - Şimdi, bu AFAD listesinde -bizim özellikle yer altından çıkan 2 kişi- hâlâ olmayan arkadaşlarımız var. Liste tutulmuştu, gerçi arkadaşlar ne yaptılar bilmiyorum da, bir.

İkincisi...

BAŞKAN - Sağ mı?

GALİP ÇOBAN - Sağ. Sağ ama listelerde adları yok.

Bir de tahlisiye ekipleri... 3 tane büyük ocak var burada şu anda. Bu 3 ocağın en azından tahlisiye ekibinin başında gidenler diğer ocaklara gidip ocakların konumunu daha önceden bilseler, arada bir tatbikat türü bir gezi olsa en azından, iyi olmaz mı?

BAŞKAN – Kaydımıza geçti.

GALİP ÇOBAN - Bir şey daha... Yer altında kesinlikle megafon sistemi olması lazım, telefonla gidemiyorsun. 50 metrede bir eğer megafon sistemi olsaydı bu zayıf çok daha az olurdu.

BAŞKAN - Tamam, çok teşekkür ediyoruz.

GALİP ÇOBAN - Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN - Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 14.25

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.20

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri ve değerli misafirler, öğleden sonraki programımızı açıyorum.

Aslında bakarsanız, biz 4 kişiden 8 kişi dinlemeyi amaçlamıştık ama burada bana verilen listeyle birlikte bugün dinleyeceğimiz işçi sayımız 20'yi buluyor. Keşke vaktimiz daha çok olsa, daha çok dinlesek.

Şimdi, ismini okuduğum arkadaşlarımızı buraya davet edeceğim, o çerçevede arkadaşlarımızı sırayla dinleyeceğiz. Çetin Esmer, Vahap Topel, Yavuz Yıldırım, Ercan Kirişçi, Onur Uzun, Tahir Çetin, Eren Malkoç, Elvan Karademir Hanımefendi, Hasan Hüseyin Tabur, Ahmet Metan, Ulaş Korkmaz.

Şimdi, arkadaşlar, mikrofonu alan arkadaşımız öncelikle ismini, mevcut kazada olup olmadığını, varsa görevini açıklıkla ifade ederse hiç olmazsa Meclis kayıtlarımıza öyle girsin.

Sabah da söyledim, bir ricamız var sizden. Biz araştırma komisyonuyuz. Burada konuları araştırırken, bu kazanın oluşumu dâhil, iş sağlığı ve iş güvenliği dâhil bütün konuları görüşüyoruz, görüşeceğiz. Mutlaka sosyal boyutları giriyor fakat bizim alanımıza girmiyor, biz onları ilgili yerlere ileteceğiz. Zaten yemek arasında da arkadaşlarımız bakan yardımcılarıyla falan görüştüler. Bizim sizlerden ricamız: Vaktimiz çok dar; bakın, bizim beşte, en geç beş buçukta ayrılmanız lazım buradan, buradan Manisa, İzmir, oradan havaalanına yetişmeniz gerekiyor. Bu çerçevede sizleri dinledikten sonra bir sivil toplum kuruluşu daha dinlemek istiyoruz buraya gelmişken. Ondan sonra, arkadaşlarımızın bazılarını Ankara'ya çağırabiliriz, sivil toplum kuruluşlarımızı Ankara'ya çağırabiliriz. Bu çerçevede, sizden ricamız, lütfen kısa ve öz, Komisyonumuzu bilgilendirirseniz... Arkadaşlarımızdan da kısa, öz sorular olacaktır, onlara cevaplarınızı alacağım.

Önce Elvan Kandemir, Ali Kandemir' den başlayalım.

Buyurun.

ELVAN KANDEMİR – Eşim 2007 yılında Uyar Madencilikte dinamitin yanlış patlatılması sonucu gözlerini kaybetti. 2 gözü de protez. Sekiz yıldır mahkememiz devam ediyor ama hiçbir maddi destek alamadık, 1 kuruş bile. Sadece emekliliğimiz var. Bir buçuk yıldır İstanbul Adli Tiptan sağlık raporumuz gelmedi.

Yani şu anda madencilere verilen haklardan biz de yararlanmak istiyoruz.

ALİ KANDEMİR – Ben Azyak' ta 31 Temmuz 2007' de dinamit patlaması sonucu 2 gözümü kaybettim ve iş yerimden bana hiçbir maddi, manevi destek vermediler. İş yerime üstüne üstlük 2 sefer, 3 sefer gittiğim hâlde ben şefimden ve işletme müdürlerinden “Ölmedin, başıma bela kaldın.” diye bu sözleri bile duyabildim yani iş yerimden. İş yerime maddi olarak tazminat davası açtım. Bu tazminat davam da sonuçlanmadı. Bu şekilde ben mağdurdum ve şimdi buradaki bazı işçi arkadaşlarımızdan duyduğumuza göre...

Yani ben bunları dile getirmek istiyorum. Bana diyorlar ki: “Gaz maskesi...” Ben gaz maskesi bilmiyorum. Ondan sonra “Eğitim...” Ben hiç eğitim almadım. İş başvurusu yaptığım gün evraklarımı getirdim, o gün direkt yer altına indim. Ben yer altının ne olduğunu bilmiyordum. Bu şekilde beni indirdiler ama bana sözleşmede “Beş gün iş eğitimi aldın.” diye yazdılar ama bana hiç iş eğitimi vermediler, otomatikman aşağı indirdiler. Ondan sonra, ben yer altını, sistemini öğrendim. Yani bazı şeyler burada... Ben gaz maskesi bilmiyorum yani bunları hiç görmedim, bilmiyorum.

Yani böyle bir maden sektöründe çalıştık ve iş yerimiz sürekli isim değiştiriyor. 2002 tarihinden beri, şu zamana kadar ortalama 5 tane isim değiştirdi ve benim gibi burada belki binlerce kişi mağdur Uyar Madencilik'in üzerinden yani. Daha önceki adı, Şahin, Buruyar, Azyak, Azyak Kömür ve Uyar Madencilik olarak 5 tane isim değiştirdi. Binlerce kişi mağdur; kimisi maaşını alamıyor kimisi tazminatını, benim gibi sakat kalanlar da bir şey görmüyor ve de kaçamak kaçamak kaçıyorlar. Ha, şu anda faaliyetleri var mı? Evet, şu anda faaliyetleri var. Aydın Söke' de faaliyet sürdürüyorlar, Karaman Ermenek' te, yeni bir iş sahası açtı Erzurum' da. Evet, hâlâ devam ediyor ama hiçbir iş yeri kendi üstünde değil, hep çeşit çeşit isimde açıyor ve biz bu şekilde mağduruza yani ben de...

Evet, hiç kimse istemez. Ben bu kadar arkadaşımın ölmesini hiçbir zaman istemem. Burada bütün ölenler benim arkadaşlarımdı, beraber çalıştığımız arkadaşlarımızdı ama gerçekten üzüldüyorum musun? Bazı tedbirsizliklerine çok üzüldüyorum. 2 gözüm kayboldu, 2 gözüm de protez.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Ali.

Mikrofonu yanındakine ver, daha sonra soru-cevaplar olabilir sana, cevaplırsın.

EREN MALKOÇ – Soma Kömürlerinde çalışıyorum, aktifim.

Patlamanın olduğu günden öncesine geçelim ilk önce. Patlamanın olduğu günden öncesindekilerde bize verilen eğitimlerin tamamı sıfır, tamamı en alt düzeyde. Ondan önceleri denetime gelen müfettişlerin önlerine kırmızı halılar serilir, yer altına inerken üstleri çamur olmasın diye yollara talaş atılır ve belli bir bölümde, sadece ana yol güzergâhı üzeri olmak üzere oluşan yerleri gezdirirler. Elleri ne bir harita ne bir gaz ölçüğü ne bir emniyet tedbiri alabilecek şekilde hiçbir şey yok; kuru bir şekilde iniyorlar, kuru bir şekilde çıkıyorlar, hiçbir şey olmamış gibi davranıyorlar.

Ben kendim kulikarcıyım, raylı sistemden malzeme indirip malzeme çıkaran kişiyim. Müfettişleri ben indirdim, ben çıkardım. Son 2 denetlemeye gelen müfettişi de, mart ayı ve mart ayından önceki gelenleri de, 2'sini de ben indirdim aşağıya. En fazla gittikleri yer 800 metre. 800 metrede son noktaya geldiğinde kulikar, kulikardan aşağıya inen müfettiş elindeki A4 kâğıdına yukarıdan aşağıya başladı çarpı doldurmaya. 40 metre galerinin içine girdikten sonra geri geldi, kulikara tekrar, geri bindi, yer üstüne geri çıktık. Burada sorulacak bir şeyi sormaya kalktım, müfettişten ben bir azar yedim, "Sen önüne bak, arkana bak." dedi.

Ondan sonra, kendileri için en iyi emniyetleri aldırıyorlar ve ben her zaman şunu sordum kendimce ve diğer arkadaşlara "Bu müfettişleri geldiğinde göreniniz var mı?" dedim. "Görmedik." dediler çünkü işçiler en dip noktalara saklandı, oralara götürülmedi müfettişler. Mazotlu araçlarımızın üstleri örtüldü, mazotlu, havadan giden monoray sistemlerimiz sökülüp, çukur kazılıp çukurların içine saklandı. Müfettişler kendileri için her türlü imkânı sağladılar, ceplerini doldurdular. Burada şunu sormak istiyorum: Bu müfettişler evlatlarına sarılırken kendi vicdanlarını rahat hissediyorlar mı? Bugün evladına sarılamayıp kara toprağa sarılarak can veren arkadaşlarımız ve 480 küsur tane çocuk babasız kaldı. Bunlar ne kadar rahat insanlar, onu çözme çalışıyorum.

Öte yandan, şunu söylüyorum: Taşeron sistemi bizim Türkiye'mizde bilindiği kadarıyla şu an hâlâ yaşamızda yok. Peki, bu yasada olmayan taşeron sistemiyle Eynez'de patlama oldu. Ben Eynez'de Turgay Ciner'in, Ciner Holding yani Park Teknik zamanıyken çalışan işçilerindendim. Orayı Soma Kömürleri devir teslim aldığında "Hak ve hakkeşlerinizle satıldınız." denmesi insanın bir kere ağırına ve zoruna gider, biz işçiyiz, biz nasıl satılalım, köle değiliz biz. Orası satılırken ihale usulü değil, TKİ'nin taşeron sistemi olarak getirildi oraya Soma Kömürleri. Peki, Soma Kömürleri oraya taşeron olarak getirildiyse şu an, patlamanın olduğu andan itibaren bu işçiler TKİ tarafından niye ele alınıp da niye mağduriyetleri şu ana kadar giderilmedi?

TKİ'deki sorumlu kişiler buradaki müessesemizdeki kişilerden Hakkı Duran. Daha kendisi henüz şuradan beş yıl ya da on yıl öncesine bakıldığında altındaki arabanın en fazla değeri 10 bin liradır. Şimdi, havalimanında oğlunun bir tane pırlanta dükkânı var, mal varlıkları en üst düzeyde. Bunlar nereden geldi? Mama yedirmekten geldi, taşeron sistemin verdiği usulsüz ihalelerle, verdiği yöntemlerle, kazandığı paralarla kendisini bu hâle getirdi ve aynı zamanda orada 6,7 milyon açık çıktı. Hakkı Duran bu 6,7 milyonu nereye sakladı acaba? Bunlar niye araştırılmadı?

Artı, Soma Kömürleri Atabacası Geventepe'nin devamıdır diye verildi. Geventepe'nin devamı olarak nasıl bir başka ocak verilir ihale olmadan? Oraya verilirken bir şart koşmuşlar, "Burayı verirseniz Işıklar'ı size vereceğiz, Işıklar'da dünyanın tonajı var." Verdiler. Şimdi Işıklar'ın durumu ne? Dördüncü ayak yanıyor, bazı bölgelerde ısınmalar var ve gazlar yükselmeye başladı. Şu an bizim geride kalan 6 bin işçimizin tamamını işe çağırıyorlar. Biz girelim, hepiniz isterseniz bizim ölmemizi biz girelim, "Bizim de çocuklarımız babasız büyüsün." diyorsanız biz girelim. Girmemek bizim için şey değil, girelim ama siz de gelin bizlerle beraber, o ölüme beraber atlayalım. Bunu yaşamak ister misiniz? Ölüm korkusuyla çocuklarınızı son defa öpmek ister misiniz? Her gün evden ayrılırken, Medise giderken sen çocuğunu ölüm korkusuyla öperek gidiyor musun?

Maden Yasası'nda 100'ü aşkın ölüm sebebi vardır. Madencilere niye bu zamana kadar sahip çıkılmadı? Bir gecede siz sayın milletvekillerimiz kendi maaşlarınızı 15 bin lira yaptınız, bizim...

BAŞKAN – Şimdi, bir dakika, bak...

EREN MALKOÇ – Bizim...

BAŞKAN – Bir saniye...

EREN MALKOÇ – Lütfen, ben bunu konuşmak istiyorum.

BAŞKAN – Bir saniye, bir dakika...

EREN MALKOÇ – Lütfen...

BAŞKAN – Eren...

EREN MALKOÇ – Bizim maaşlarımız verilirken bizim haklarımız, hukuklarımız aranmadı.

BAŞKAN – Bu tür...

EREN MALKOÇ – Yani ben bunu söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Ne olduğunu bilmiyoruz, bizler de bu tür şeyler...

EREN MALKOÇ – Bir gecede yasa geçiyorsa bir gecede bizim için niye yasalar geçmedi?

BAŞKAN – Arkadaşlar, buradaki konuşmaların hepsi bu kazaya yönelik olmalı, siyasi değil.

EREN MALKOÇ – “Kazaya yönelik.” diyorsunuz da...

BAŞKAN – Müsaade edin...

EREN MALKOÇ – Bizim haklarımız kazaya yönelik...

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz kardeşim, müsaade eder misin!

Biz buraya hiçbirinizin siyasi görüşünü, geçmişini araştırmadan, gayet samimi bir şekilde, görüşmek istediğinizi söylediniz, geldik. Ama burada çok provoke edici, ortamı geri ci şeyler değil. Bu kazanın özüne, bize gelin. Doğrudur, geç alınmıştır; doğrudur, Maden Kanunu'nda zamanında çözüm alınmamış olabilmiştir. Yani bu tür şeyleri nereden çıkartıyorsun, bir gecede maaşımızı artırmışız, bilmem ne yapmışız? Bu tür şeyler yanlış.

Konunun özüne gel, konuyu dışına sapma lütfen.

EREN MALKOÇ – Peki, konunun özü, biz haklarımızı yitirdik, haklarımızı istiyoruz. Bizim haklarımızı araştıracaksınız ve buraya Komisyon olarak geldiniz. Bu insanlar hâlâ bizim haklarımızı yiyor. Biz her gün ölüm korkusuyla işe çağırılıyor, elimizde de kâğıtlarımız var, iş ihbarnamelerimiz geliyor, çıkışlarımız verilecek. Burada gerek Sayın Kaymakamımız olsun gerek bizim maden müdürlerimizle konuştuklarımız olsun, Sayın Özgür Bey de vardı o gün aramızda. Üretim faaliyeti durdurulmuştur. Üretim faaliyeti tekrar aktif hâle gelene kadar kişi sayısı 150'yi geçmeyecek şekilde içeriye işçi konulacaktı. Şu an içeride çalışan işçi sayısı, bir vardiyada 300 kişi. İşe gelmeyenlerin şu an iş akdi feshediliyor. Niye bunlar yapılıyor? Benim senelik 2 tane ikramiyem vardı, verilmedi; kurban param vardı, verilmedi; çocuk param vardı, verilmedi. Şu an Celalettin Göktaşan'ın 30 trilyon bütçesi var bankasında. İnsan Kaynakları Müdürü, Muhasebe Şefi...

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, burada isim vererek kimseyi savunmak zorunda veya itham altında bırakmayın.

Bakın, ben girerken sizden rica ettim, yani mümkün olduğu kadar sizin duygunuzu paylaşalım diye buraya geliyoruz ama biz bu tür duygusal veyahut da başkalarını suçlayıcı... Söylediğiniz kişinin söylediğiniz şeyleri doğru olabilir ama bunu yapmak bizim – soruşturma komisyonu değil- görevimiz değil.

Lütfen, bakın, zamanımız çok dar, bir daha...

EREN MALKOÇ – Yani biz bunu...

BAŞKAN – Eren, bir saniye...

Zamanımız dar, sivil toplum kuruluşlarından çağırdığımız, belki bugün dinleyemeyeceğimiz arkadaşlarımız var.

Sizden rica ediyoruz, biz burada sürekli kalamıyoruz. Bakın, şu an Medisimiz çalışıyor, biz buradayız diye de kapanma durumu da söz konusu olabilir çoğunluk sağlanmadığı için.

EREN MALKOÇ – Peki, 301 can kaybedildi. Bu Meclis hâlen, kapatılacak, tatile girecek...

BAŞKAN – Biz 301 can için geldik. Bak, polemik yapma.

EREN MALKOÇ – Bu Meclisin araştırma komisyonu niye devam etmeyecek?

BAŞKAN – Bak, bir dakika kardeşim, araştırma komisyonu devam ediyor, yanlış anlamayın. Araştırma komisyonu buraya gelmekle, zaten sizin acınızı paylaşmakla size en üst düzeyde değer verdiğini göstermek için buradayız biz iki gündür ve bu Komisyon toplanıyor, biz sıradan bir ziyarete gelmedik. Lütfen, birazcık da bizi anlayın ya! Sizin acılarınızı paylaşmaya, dinletmeye, Meclis kayıtlarına almaya geldik biz buraya.

EREN MALKOÇ – Biz sizi çok iyi anlayabiliriz ama sizler bizi hiçbir zaman, hiçbir kere anlayamayacaksınız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Eren.

EREN MALKOÇ – Ben de size teşekkür ediyorum.

Benim hakkımı savunmaya değil, sadece buradaki olayları çözmeye gelmişsiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İsminiz?

VAHAP TOPEL – Vahap Topel, İmbat Madencilikte çalışıyorum, yaklaşık on yıldır İmbat'ta çalışıyorum.

Evet, öncelikle hepiniz hoş geldiniz. İyi ki geldiniz, Allah hepinizden razı olsun ama keşke bu faciayı, bu kazayı yaşamadan önce gelseydiniz de bu sorunları çözmüş olsaydık, o insanlar, o çocuklarımız yetim kalmazaydı. Ama “kader” diye de bir şey var, bunun da önüne geçilemiyor. Herhâlde böyle bir şeydir artık, bunu da bilemiyorum.

Kaza mahalline sıra gelince, iki gün gönüllü olarak gittim ben.

BAŞKAN – Orada ne görev aldın kaza mahallinde, kurtarma ekibi mi?

VAHAP TOPEL – Kurtarma amaçlı gittim.

İlk gün zaten olayın heyecanı, korkusu, paniği yüzünden pek oradaki olayla ilgili bir şey anlayamadım. Ama ikinci gün ocağımızın genel müdürü de vardı, bizim ocağımızın, müdürü vardı. Onunla beraber ocağı gezdiğimizde patlamanın olduğu yerdeki o olayın oluşu, ileriye doğru ilerleyişi ve ocakta gördüğümüz giriş çıkışlar, yani çok ama çok basit bir nedenden dolayı 301 insan kaybedildi. Yani böyle büyük bir rakam kaybetmiş olabiliriz ama gerçekten çok basit. Çok basitti yani, çok basit hatalardan kaynaklanan bir faciayla karşı karşıya kaldık orada.

BAŞKAN – Yani önlenabilir bir kaza ile büyük bir facia yaşandı.

VAHAP TOPEL – Tabii, tabii, yani çok basit bir hata, yani orada ihmal var, sadece ihmal.

BAŞKAN – Nedir, onu paylaş bizimle, onu bizimle paylaş.

VAHAP TOPEL – Evet, oradaki ihmal, ocağımızın genel müdürünün dahi bizimle beraber tespit ettiği, yangının çıktığı yerde gereken zamanda ve gereken ekiple beraber müdahale edilmemiş olmasıdır. Gereken zamanda müdahale edilmiş olsaydı kazanın yaşanma ihtimali asla yoktu ve kaza olduktan sonra da yani orada dinamit patlatıldığı söyleniyor, biz orada değildik tabii de dinamit patlatıldıktan sonra olayın başlamasıyla hâlâ orada pasif davranıldı ve umursamazlık gibi bir tavır gösterildi. Olay yaklaşık iki gibi dinamitin patlatıldığı söyleniyor, üç buçukta bütün ocağa yayılmış. Bir buçuk saatte bizim ocaklarımızın hiçbir tanesinin bir ucundan bir ucuna insan kalmaz. Yani olay başladıktan sonra bile ocak alarına geçirilmedi. Yani bize söylenilen, oradaki yetkililerin söyledikleri, bizim başımızdaki müdürlerin söyledikleri bunlar yani. Aynı kazalar, aynı yanlışlıklar, hatalar bizim ocakta oluyor mu? Oluyor ama yani ben övmek için söyleyemiyorum, onun da yanlışları var, gerektiği yerde söyleyeceğim ama ben bizim ocağımızın müdürünün ayakkabıyla beraber ocağa indiğini biliyorum, genel müdürün.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Allah esirgesin, her yer için de...

VAHAP TOPEL – Hepimiz için mutlaka öyle ama sonuçta burada çok büyük bir ihmal var. İhmal den kaynaklanan bir olaydır bu. Yani bir kaza, bir grizu patlaması... Her gün bir grizu patlamasıyla karşı karşıyayız, biz kıvılcımın ocağımızı infilak ettirebileceğini çok iyi biliyoruz. Ama burada bir kaza yok yani, burada bir ihmal var. İhmalin sonucunda bir facia yaşandı. Yani bunu bizzat gördük biz. Biz, o ocakta çalışmıyoruz, başka bir ocakta çalışıyoruz, kurtarma amaçlı gittik ve bunu net gördüm.

Benim bu ocakla ilgili söyleyeceklerim bu kadar ama sizin araştırmanıza destek amaçlı madencilikle ilgili, sorunlarımızla ilgili söyleyeceğim birçok şey var eğer fırsat vererseniz tabii.

BAŞKAN - Soru-cevapla onlara cevap verisin, genişletirsin oldu mu?

VAHAP TOPEL – İnşallah...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Kendinizi tanıtır mısınız?

TAHİR ÇETİN – On bir seneden beri İmbat Madencilikte çalışıyorum. İlk konuşacağım şey, bordro üzerindeki çocuk sayısı ve askerlik indirimdeki haklarımız. Bizim şimdi, buna en çok bütün arkadaşlarımız “Neden çocuk sayısı sıfır?” diye ısrar ettiği konu. Sendikanın toplu sözleşmeyle yaptığı sözleşmedeki hiçbir tanesinin bir işçi arkadaşlarımıza verilmediği için bu konunun üzerinde özellikle duruyoruz yani. Çünkü biz sendikanın işverenle yaptığı toplu sözleşmedeki haklarımızın ne olduğunu bilmiyoruz, bu hiçbir işçiye verilmedi. Özellikle bunun üzerine hepimiz çok duruyoruz yani.

İkinci: Ben 1999'da İmbat'a giriş yaptığımda bütün günlerimi rahatlıkla görebiliyordum yani, bu şekilde görebiliyordum. Şimdi hepsi...

BAŞKAN - Tahir Bey, onu verebilir misiniz bizim arkadaşlarımıza, bir gönderir misin?

TAHİR ÇETİN – Tabii.

Ve şuradan şöyle bir şey var: 2008'den itibaren çıkan yasada, şu anda A/35 ile 0/1/A var, bu demek ki yani 2012 yılında bana otuz dört gün yer üstü ödenmiş gösteriyor yani. Bu normalde benim bir yer altı işçisi olduğum hâlde nasıl bana bu şekilde bir yer üstü günü gösterilebiliyor, yani otuz dört günüm. Bu yasada nasıl böyle bir şey var yani? Çünkü Ege Linyitte şu anda emekli olan bir arkadaşımız 800, 900, 1.000 lira maaş, tazminat alırken, biz 20 bin lira kıdem tazminatı alıyoruz yani. Yani bunun üzerinde özellikle durulmasını istiyoruz çünkü sonuçta Ege Linyitle aynı iş yaptığımız hâlde, biz bu şekildeki maaşları, bu şekilde tazminatları hak ediyor muyuz yani?

Hani özellikle bir de üstüne basa basa söylediğim bir şey var. Burada, acaba, bu maden mi öldürdü bu arkadaşlarımızı, denetlemeye gelen arkadaşlarımız mı öldürdü, taşeron mu öldürdü? Bunu iyi bilmek lazım yani. Bu arkadaşlarımızı öldüren -kesinlikle ben bunun üstüne basa basa söylüyorum, bütün yer altındaki arkadaşlarımız- denetlemeci arkadaşlarımız ve sendika. Sendikaya haber verilmesi lazım, iş yerine değil, ilk önce sendikaya haber verilmesi lazım çünkü sendikanın işçisi var, işverenin işçisi yok. Sendika burada deseydi ki: "Arkadaşlar, burada tehlikeli bir durum var, bugün bu işe girmeyeceğiz." şu anda hiçbirimiz ölmezdik yani. Ama denetlemeciler ilk önce işverene haber verdiği için her yer temizleniyordu yani. Ama sendikaya haber vermiş olsaydı, hiçbir yer temizlenmeden direkt denetleme yapılabilirdi. Bunun en çok sorumlusu sendikadır. Bunu denetlemeden önce ilk önce, dediğim gibi, iş yerine haber verdiği için bütün önlemler alınıyor.

Şimdi, akşam bazı arkadaşlarımızla siz de yer altındaydınız. O mekanizmadaki hortumlardan hiçbirimizin haberi var mı? Yok. 350 amper basınç yapıyor. Onları tutan şöyle ufak bir tel var yani. Onun yüzünden çoğu arkadaşlarımızın kazaları oldu. Bunu hiç kimse akşam yani denetlemecilerin hiçbiri de denetlemedi.

Şu anda hepimiz söylüyoruz, bu belimizdeki gaz maskeleriyle şu anda ocaklara inen arkadaşlarımız var. Hani bu şekilde mi denetleniyor bu ocaklar? Daha hâlâ ölüme davetiye çıkıyoruz yani. Hâlâ bunların daha önlemi alınmıyor, daha hâlâ. Biz diyoruz ki: Ya biz 1 Hazirana kadar, tamam, denetleme yapacağız. Denetleme bu şekil mi yapılacak yani? Daha hâlâ o günleri geçmiş gaz maskeleriyle şu anda yer altında çalışan arkadaşlarımız var. Şu anda İmbat Madencilikte öyle bir patlama olsa o gaz maskeleri kurtarabilecek mi yani? Bu saatten sonra sorumlusu kim olacak? Bizim en çok sorduğumuz bunlar yani. Bizim en çok sosyal haklarımız ve iş sağlığı güvencemiz, bizi temsil edecek sendikamız nerede acaba? Biz bunu soruyoruz yani. Bizi iş yeri mi denetleyecek, bizi iş yeri mi temsil edecek; yoksa bizi devletimiz ve sendikamız mı temsil edecek?

Teşekkür ediyorum, arkadaşımıza veriyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

YAVUZ YILDIRAN – Soma Kömür İşletmelerinde ateşçi olarak çalışıyorum, 36 yaşımdayım. Otuz beş seneyi madende ölmüş bir babanın çocuğu olarak geçirdim. "Çocuklar babasız kalmasin." diye bazı fikirlerim, önerilerim var, umarım kabul görür.

Birinci, bana göre -benim babam elektrik kesintisi yüzünden gazda kalıyor, o şekilde öldü- yer altında hiçbir şartta, ne olursa olsun elektriklerin kesilmemesi çünkü havalandırma sistemleri tamamen elektriğe bağlı. Dolayısıyla, elektrik kesilmeseydi aşağıdaki fanlarla o gazın, hava sirkülasyonlarının yönü değiştirilir, bu şekilde belki biraz daha can kaybı önenebilirdi, birinci bu.

İkinci, yine elektriğe bağlı havalandırma sistemi. Aşağıya basılan havanın hiçbir şekilde kesilmemesi gerekiyordu, bana göre. Eğer kesilmeseydi, yine aynı şekilde dediğim gibi havayı istediğiniz şekilde yönlendirebiliyorsunuz, fan bezleriyle, kapılarla istediğiniz şekilde yönlendirebilirsiniz.

Üçüncüsü, askerlik yapan hepimiz biliyoruz. "Ani müdahale mangası" diye bir şey vardır askerde, onlara nöbet yazılmaz, onlara başka iş verilmez, muntika verilmez. Onların işi sadece ani bir olay olduğunda müdahale etmektir. Bizim de madenlerde yani sadece bizim şirketi kastetmiyorum, diğer şirketlerde de bu şekilde başka işle uğraşmayan, sadece olaya müdahale eden bir ani müdahale ekibi olsaydı, bu şekilde bu kadar ölüm olmazdı diye düşünüyorum.

Ayrıca, bir de bu Komisyonun toplanması için 301 kişinin ölmesi gerekmiyordu. Bunu siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz.

Bir de işin kanuni kısmı var. Bilmiyorum, doğru mu değil mi ama kanuni haklarını mahkemede arayan insanların mahkeme süreleri yani biz kanuni hakları da arayacağız ama sonuçta iş mahkemeleri kanunda "Üç ayda başlar, üç ayda biter." diyor fakat davaların ne kadar uzun sürdüğü Türkiye'de zaten belli.

Benim söyleyeceklerim bu kadar, umarım söylediklerim ilgili yerlere ulaşır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu öneriler bizim için çok önemli Yavuz. Çok teşekkürler.

Şunu söyleyeyim: 2010 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde iktidar-muhalefet bütün milletvekillerinin oluşturduğu bir araştırma komisyonunda madencilğin genel sorunları, sadece kömüre yönelik değil, bütün sorunlarına yönelik bir araştırma hazırlanmış, büyükçe bir rapor. Orada da iş sağlığı güvenliğiyle ilgili bir sürü kanun var. Daha sonra biz Parlamentodan oy birliğiyle bir yasa çıkardık, yönetmelikler yayınlandı. Fakat bunları sadece yasa çıkarmak, yönetmelikle yayınlamak yerinde olmuyor. Eren'in de bahsettiği gibi, gelen müfettiş eğer oraya inmezse veya yarı yoldan dönerse, bunu birinin de, iş ahlakını vesairesini takip etmesi gerekiyor.

Ben, bunu, sizin, şu ana kadar konuşanlar için böyle bir yorum yapma gereğini hissettim.

Hemen yanınızdan, isminizi alalım.

ONUR UZUN – On yıldır İmbat Madencilikte çalışıyorum.

Şimdi, sözüme şuradan başlamak istiyorum. İlk önce hepinize pek hoş gelmediniz ama âdetten olmuş, hoş geldiniz diyelim. Hepimiz şu anda bir suçu arıyor gibiyiz. Burada bir heyet vardı. Ne heyetiydi bu? Bu kömür ocaklarının denetleme heyetiydi. Hepimiz şu anda bakıyorum ki bu kişileri suçluyoruz. Bu suç nereye kadar gidiyor? Bakın, burada 2010 yılında Işıklar ocağının açılışında Enerji Bakanımız bir açıklama yapmıştı. Bu ocaklarda iş sağlığı güvencesinin dünya standartlarının üstünde olduğunu söylemişti, Soma bazındaki bütün ocaklarda. Şimdi, biz buradaki heyetten bu söylem çerçevesi dışında bir rapor tutmasını bekleyebilir miyiz?

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Biz denetleme heyeti değiliz.

ONUR UZUN – Hayır, bakın ben sizi denetleme heyeti olarak görmüyorum, ben oradaki denetleme heyetine söylüyorum. Bugüne kadar bu ocaklarda denetleme heyeti...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Evet, denetlemeye gelenleri kastediyorsunuz.

ONUR UZUN – Evet, yani ben sizi kastetmiyorum, yanlış anladınız beni.

Şimdi, burada yine üretimler biliyorsunuz devam ediyor. Dün birçoğunuz yine ocaklara indi, oradaki çalışma şartlarını gördü. Bilmiyorum, ne tutanağı tuttunuz, ne yaşadınız, nelerle karşılaştınız ve şuna inanın: Size ocağın en güzel yerlerini gösterdiler. Birebir görüştüğüm arkadaşlarımız oldu içinizden. “Doğu 5 panosu” diye bir yer vardı, gelin, bir de oraya bakın. Oradaki çalışma ne şartlar altında yürütülüyor? Bilmiyorum yine buna da dikkat ettiniz mi? Siz ocaktayken bir tek dinamit patlatılmadı, patlatılsaydı karbonmonoksit hemen hareket ediyor, siz bunu görecektiniz ve sizin bu konuda müdahaleniz ne olabilirdi?

Teşekkür ediyorum, bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkürler Onur.

Hemen isminizi alayım.

ÇETİN ESMER – Ben sekiz yıldır Uyar Madende çalışıyordum, ondan sonra altı aydan beri de İmbat'ta çalışıyorum.

Konunun özüne gelirsek aynı Uyar'ın kopyası az şeyle Soma Kömürlerinin de aynısı oldu. Bizim orada ölen 10 tane arkadaşımız gene yanarak öldü. Eğer 10 tane arkadaşımızda önlem alınsaydı bugün 301 kişi sağ olacaktı. Önlem alınmadı, sadece bir günah keçisi mühendis çıkarıyorlar ortaya; her şeye yetkisi var ama hiçbir yetkisi olmayan bir kişi, sadece orada. Şirketin borcu çıkar mühendisin üstüne, olay olur mühendisin üstüne. Biz bunu ne yapacağız, bunun sona nereye varacak? Adam kalktı, devlet ihaleyi veriyor, sanki hibe eder gibi, burada çalışan insanların... Arkadaşımız gözünü kaybetti, hiçbir şeyi yok. Biz şurada 748 kişiyiz, iki aylık maaşımız içeride, sekiz yıllık tazminatımız, buyurun şirketin listesi. Artı, bunlardan 400 kişinin de eline senet verildi, bu adam senetleri ödeniyor ve bu şahıs gidiyor...

BAŞKAN – Bize verdiği fotokopi değil mi bu? Yani aslı sende.

ÇETİN ESMER – Evet, fotokopisini size vereceğim Sayın Başkanım.

Ve bundan 400 kişiye de senet verildi, gönderildi ve bu adam gidiyor, okul yapıyor, yurt yapıyor, hayırlı insan oluyor. Biz bankamıza borcumuzu ödeyemediğimiz zaman kırmızı kalem yiyoruz, gene o adam 300 milyarı arabayla geziyor, bu kadar insan mağdur. Milletvekilleriyle görüştük, sonuç alamadık, TKİ'ye gittik sonuç alamadık, Kaymakamımıza gittik sonuç alamadık. Ne yapacak bu insanlar ya, ne yapmamızı istiyorsunuz?

Enerji Bakanına söyledik: “Orayı ben kapattım.” Kapattın, tamam. Hakkımı mı verdin? Vermedin. Ne yapacağız? Bu insanların sonu nereye varacak? Bu Soma Kömürleri de aynı olacak. Hiçbir çözüm yok, hiçbir şey yok.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Çetin.

Buyurun Hasan Hüseyin.

HASAN HÜSEYİN TABUR - Dört yıldır Eynez’de çalışıyorum, Soma Kömür İşletmelerinde. İlk başta tabii olay acı, arkadaşlarımızı kaybettik. Olayın başlangıcından sonuna kadar gerçekten ülke olarak biz madencilikte bayağı bir yetersiziz. Birçok şey atlanılmış Olayın başladığından bu yana yani ilk başlangıcında dahi krizi yönetemedik, ilk öncesi, orası çok kötüydü. Daha sonrası krizden sonraki olaylar var, birçok mağdur arkadaşımız var, ben onlar için konuşmaya geldim. İş yeriyile olan sorunları yani bu üç aylık dönem, üç aydan sonraki dönem, bunlar nasıl olacak? Yani ortada bir belirsizlik var, bunların adının konulmasını istiyorlar. Kendiniz de görmüşsünüzdür ya da duymuşsunuzdur. İnsanlar parklarda, bahçelerde, kahvelerde bunları konuşuyorlar. Yetkililerden gerekli açıklamalar tam gelmiyor yani burada bir eksik var. Diğer mağdur olan arkadaşların birçoğunun vardiya 2’de çalışmasına rağmen AFAD listesinde ya da başka bir listede, varsa, o listelerde isimleri de yok. Şu an tespit edebildiğim benim isimler var, onlar elimde. Yani inanıyorum ki bundan daha fazla vardır. Bunların ne sonuç olacağı, artı üç aydan sonrası için Hükûmet ne düşünüyor?

BAŞKAN – “Üç ay” derken...

HASAN HÜSEYİN TABUR – Şimdi, üç aylık bir kapatma süresi var, üç ay bu insanlar işsiz ve işsizlikten doğan bir sürü de dedikodu oluyor tabii ki. Herkes bir şeyler konuşmaya, bir şeyler yorumlamaya başladı. İlla ki acımızın tazeliğini yapacağız, yaşayacağız bunları ama bundan sonra da hayat, yaşam devam ediyor. Bunun için ne olması gerekiyor, ne düşünülüyor? Ve elimdeki bu listeyi de size vermek istiyorum.

BAŞKAN – Bir kopyasını bize bırak sen Hasan Hüseyin.

HASAN HÜSEYİN TABUR - Benim konuşacaklarım bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Hasan Hüseyin.

ULAŞ KORKMAZ – Öncelikli değerli büyüklere, değerli arkadaşlarım; hepiniz hoş geldiniz.

Daha önce yaşadığım bir sıkıntıyı anlatmak istiyorum sizlere, bu konuyla ilgili paylaşmak istiyorum bir şeyleri.

Azyak, Soma, Uyar Madencilikte daha öncesinden işletme müdürü olarak görev yaptım ben. Burada bir yıllık bir dönem sürecinde ve bu süre zarfında patron sigorta primlerini ödemedi, SGK’ nın işveren primlerini ödemedi; 2005 yılından bu yana da ödememiş hiçbir işveren primini ve borcun toplam ana parası da 30 trilyon civarında olduğu söyleniyor. Benim üzerime gelen borç miktarı da 15 trilyon ve bu ocakta da ben her türlü maaş bordrosuyla ne kadar çalıştığımı da mahkemeye de delil olarak da sundum, aylık ne kadar maaş aldığımı bordroyla birlikte. Patronla ondan sonra son dönem bir kavgamız oldu, malzeme yönünden bir kavgamız oldu çünkü patron ocağa malzeme almıyordu, istenilen malzemeleri. Ben kendim mühendisim ama mühendislik yapmıyorum ve “Bu ülkede mühendislik yapmayı düşünüyor musunuz?” dersiniz de, hayır, yapmıyorum ben, hiçbir şekilde. Bu zamana kadar çoğu yerden işteklifi de geldi, hiçbir şekilde de mühendis olarak çalışmam diyorum zaten. Giderim başka işler yaparım ama mühendis olarak çalışmam yani bu konuda patronlar da sıkıntılı. Yer altı madenciliği malzemeyle olur, ki malzemenin en kalitelisiyle olur yani bu ocakta dâhil bir otuz yıllık işletme süresi vardır, bir de on yıllık bir işletme süresi vardır bu rezerv miktarına göre. Şimdi, on yıllık işletme süresi olan bir yere bir malzemenin kalitelisini alırsınız, bir de otuz yıllık olan bir yerde bir malzeme kalitelisini alırsınız yani bu gibi kriterleri göz önüne alıp madenciliğin yeniden düzenlenmesini sizlerden talep ediyorum ve bir de benle bu konuyla ilgili, bu 15 trilyonluk işveren borcunun mühendislere yansıtılmasını, bu konuda da yardımcı olmanızı istiyorum sizlere ki isim de veriyorum, ismini de söylüyorum: Azim Uyar. Hiçbir şekilde, hiçbir surette, hiçbir yere hiçbir borcunu ödemiştir. İşte, 600 tane arkadaşımın elinde iki aylık maaşları var, tazminatları var. Ondan sonra ocağın da daha öncesinden, benim olduğum dönem değil de ondan önceki dönemde kaza geçiren arkadaşlarım var, ona hiçbir şekilde maddi konuda yardım etmiyor. Ondan sonra, diğer, Melih Gürbüz –isim de veriyorum gene- ve Evren Baştuğ. Bunlar da mühendis arkadaşlarım, bunların birisine 8 trilyon, birisine de 4 trilyon civarında bir borç geldi SGK’ dan. Toplam bizim hepimize gelen borç 25 trilyon civarlarında.

BAŞKAN – Borç niye geldi? Sizi işveren gibi mi düşündü, nedir? SGK niye size borç çıkarttı?

ULAŞ KORKMAZ – Şirket müdürü olarak gözüktüğümüz için şahsa gidiyor, alamıyor, bize geliyor.

BAŞKAN - Bütün yetkileri size mi devretmişti sorumlu müdür?

ULAŞ KORKMAZ – Sorumlu gösteriyor bizi, evet. Kendisi de zaten bu konuda da hukuk boyutunu da çok iyi bilen bir kişi, malları alıyor. Kendisinin şu an Denizli Grand Otel var, biliyorsunuzdur, oğlunun üzerine geçirmiş onu, ki bundan bir beş, altı yıl öncesinde 1 trilyon 200 milyara yatırdığını biliyorum ben. Bunun benim şeyimle alakası yok, ben sadece... Ne şekilde parasını harcarsa harcasın, o kısmı beni ilgilendirmez ama insanlara zarar verdiği sürece bu şekilde yaşanmasına da izin verilmemesi lazım. Yoksa istediği yere gider,

Amerika'da yaşar, oğlu şurada okur, burada okur, istediğini yapabilir; o kısımlar bizi ilgilendirmez ama bizim de hakkımız gasbedildiği zaman, sıkıntılar yaşanır.

BAŞKAN - Şu an senin olayın mahkeme sürecinde mi? Nasıl Ulaş?

ULAŞ KORKMAZ – Manisa 3 İş Mahkemesinde dava görüldü, ret cevabı geldi.

BAŞKAN - Sana mı ret cevabı geldi?

ULAŞ KORKMAZ – Evet, ret cevabı geldi.

BAŞKAN - Yani borç senindir.

ULAŞ KORKMAZ – Evet, aynen ve temyize gönderdik dosyayı, Yargıtayda şu an.

BAŞKAN - Bir soru var sana da: Şirket yönetim kurulu üyesi olup olmadığını soruyor Yılmaz Tunç, Bartın Milletvekilimiz. Öyle mi gösterildiniz acaba, şirket yönetim kurulu üyesi olarak?

ULAŞ KORKMAZ – Şirket müdürü olarak görev yapıyorum, ticaret sicilde yayınlı bu.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sadece SSK borcu mu var? Onun dışında...

ULAŞ KORKMAZ – Vergi borcunu bilmiyorum. Şirketin vergi borcu var mı yok mu o kısmı da bilmiyorum, varsa o da gelir SGK'yı emsal olarak. Bu şekilde de maden patronları da var. Madencilik yaparken, bu madencilikğin patronlarına dâhil bir sınırlama getirilmesi lazım. Yani her önüne gelen, benim az miktarda param var...

BAŞKAN - İdari yönetimde bir düzenlemeye gidilmesi lazım, senden anladığım şey.

ULAŞ KORKMAZ – Kesinlikle...

"Benim az bir param var, ben burada madencilik yapacağım." Resmen burada yapılan, açık konuşmak gerekirse, çayın taşıyla çayın kuşunu vurmaktır. Gelmiştir oradan üç kuruş parayla, ondan sonra kazanmaya başlayınca da tamamen... Yatırımı da madencilikğe yapsa gene bir sıkıntı olmaz, insanlara zarar gördüğü insanlara yatırım yapsa gene devam etsin ama kesinlikle ayrı kollarda, ayrı yerlerde geziyor. Bütün madencilik camiası adına bu iş böyle yani hepsini takip edebilirsiniz de, görebilirsiniz de, araştırabilirsiniz de.

Söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkada konuşmayan bir arkadaşımız var, sırayla...

ÇETİN ESMER – Benim kısa, hemen vereyim onu size.

Bu, Yunus Güçlü, en son bizim orada vefat eden arkadaşımız. TKİ Genel Müdürü biz iki arkadaş Ankara'ya gittik, Mustafa Aktaş bize dedi ki: "300 milyar, biz buna 50'er milyar çocuk başına para vereceğiz." ve bunun 200 milyarını yatırdı, 100 milyarını yatırmadı. Haydi Azmi Uyar'ın hırsız olduğunu biliyoruz, bunun da mı böyle ya? Biz nereye güveneceğimizi şaşırdık, kaldık.

AHMET METAN – Öncelikle hoş geldiniz diyorum.

İsmim Ahmet Metan. Türkiye'deki benim hikâyemi dinlerseniz...

BAŞKAN - Nerede çalışıyorsun?

AHMET METAN - Ben kaza olan ocağa çalışıyorum, benim vardiyamdı. Dinamit ambarında depo sorumlusuyum ben. 7 tane arkadaşım S 3 panolarında hareket edemedi öldü. Ben bu arkadaşlarımın ailesinin yanına gidemiyorum, çocuğumu götüremiyorum. Bu, olayın duygusal yönü.

Olayın gerçekçi yönüne geldiğimiz zaman, kazadan sonra Türkiye genelinde bir kampanya başlatıldı, insanlar ellerinden geldiğince, üzüntülerini bir şekilde giderebilmek için yardımlarda bulunmak istediler.

İstanbul'dan bir arkadaşım bir Alman firmasında yönetim kurulunda çalışıyor, kendisi bana dedi ki: "Ahmet, tespit et, biz gelelim, yardım edelim; gerekirse çocuğuna burs verelim, gerekirse ev alalım." "Ben kendi arkadaşlarımdan, yakın çevremden araştıracağım, tamam, ben size arkadaş bulurum, siz kararı alın." dedim. "Orada bir sorun var." dedi. "Ne oldu?" dedim. "Biz bunu sorduk, yardım yapacağımız meblağı devlet bizden vergiden düşmüyor." dedi. Vergiden düşmemesini "Makbuzla olur mu?" diye sordum. "Makbuzla geçerli değil, yardımı AFAD'a yapacaksınız." dedi.

Burada, Türkiye'de herkes bir partiden değil, partinin politikalarını beğenmiyor olabiliriz. Söyleyeyim, ben hiçbir siyasi partiye üye değilim. Partisizlik de bir partidir, ona inanıyorum çünkü kimsenin bile bile bayrağını sallamıyorum, yanlış da olsa, yanlışlarını görüyorum ve sallamıyorum ve sallamam.

Ben madenci çocuğuyum. 1991 yılında, Özal politikalarıyla, babam 39 yaşına geldi ve derhâl emekli edildi çünkü kamudaki işçi sayısını azaltmak gerekiyordu. Daha sonra, 1995 yılında Yıldırım Aktuna tarafından işçilere çok büyük paralar verildi, herkes "Burası yağdanlık, buradan nemalanabiliriz." dedi. AK PARTİ'ye yakın işçileri devlet madenlerine doldurdu.

2006 yılına kadar, bu işletme, Soma Kömürlerinin iş yaptığı Eynesiz İşletmesi Park Teknik AŞ'ye redevans karşılığında verildi. 21 dolar ya da 21 milyon lira, orasını bilmiyorum, sözleşme elinizdeyse, siz bunu buradan takip edebilirsiniz. 2007'de yangın çıktı yer üstüne yakın bir bölgede. Birinci bandın kıcı dediğimiz yerin tavanı, kömür alev aldı ve yandı. Ben o gün yer altına gidiyordum. Orada 2 barutçu arkadaşla beraber herkese telefon açtık "Ocağı boşaltın, duman geliyor." dedik. Bir saat içerisinde ocağı boşalttık, arkadaşlarımızı, kimsenin burnu kanamadan çıkardık. Ben orada erken uyarı sistemiydım. Devletin buradaki ocakta erken uyarı sistemi yok. Bu erken uyarı sistemini takip edecek insan yok. Arkadaşlar "İzleme izliyordu." diyor. "İzlemede sensörler var, orada takip eden arkadaşlar var." diyor Sayın Akın Çelik. Adamın başını kaşıyacak zamanı yok, oradaki sensörleri mi yazacak on beş dakikada bir ya da oradaki herhangi bir şeyi söylediği zaman "Geçer o, sen işine bak, telefonlara bak, bana şunu getir, git çay getir bana." Ben orada çalışan arkadaşlarımdan duyuyorum bunu, yalan söylemiyorum. Orada çalışan arkadaşları bulun, onlara da sorun. Bunu ispatlamak zorunda değilim, siz benim bu düşünceme inanmıyorsanız gidip de sorabilirsiniz.

Olay anına gelelim. Ben orada arkadaşları çıkardıktan sonra, o kazadan sonra şirket işlerini yavaşlatma politikasına girdi, bacaları durdurdu. O olaydan sonra tekrar burası Park Teknik'e bakır saha olarak verildi yani Park Teknik'in çalışabileceği alanlarda herhangi bir üretim söz konusu değildi.

257 ayakta yangın vardı, beş metre altına, 267 ayak sürdük, orası da yandı. Bize "Siz 190'a inin, 190 kotuna inin." dediler. Orada bir ayak sürdük, beş çekim yaptıktan sonra, eski imalat ürünler geldi. Bunların içerisinde arkadaşlar, bir de "çakma direk" dediğimiz, "fantüp" dediğimiz... Devlet o zamanlarda mavi fantüp kullanıyordu hava basmak için, arkadan gelenler yeşil renkteydi. Burada, HÜSTAŞ AŞ'nin, debimizdeki madenin buralara kömür çalmak amacıyla girdiği tespit edildi. HÜSTAŞ'ın iflası istendi. Arada geçen, miktarı bilemiyorum, 150 bin tonluk devletin bir alacağı var. Bu saha 2006 yılında ihaleye çıkarken HÜSTAŞ AŞ katılmadı çünkü olayın ne olduğunu biliyordu, oralarda çalışamayacağını biliyordu. Park Teknik bunu gördü. Oradaki gelen malzemeler bizim malzememiz değildi, burada bir üçkâğıt vardı ve 2009 yılında, işletmeyi "Ben burada çalışmayacağım, burada kömür çıkarabilmek için buranın bütün ana galerilerinin hava almaması gerekiyor, beton olması gerekiyor. Bana verilen, benim verdiğim redevans fiyatı üzerinden buradaki ben çalışmayı yürütemem." Ve bu şekilde teslim etti işçisiyle beraber. O zamanlarda sayımız 850 kişiydi. İşçisiyle beraber devredildi. Yapılan sözleşme redevans sözleşmesi değil, hizmet alım sözleşmesi. Hizmet alım sözleşmesinde en fazla belediyede çöp hizmetleri yaptırabilirsiniz, yer altından kömür çıkartıramazsınız. Soruşturmaya geldiğimiz zaman soruşturma nereden başlayacak, bu olayın nasıl olduğunu hep... Sağ olun, buraya kadar geldiniz ama Soma'yı bilmek gerekiyor. Soma'nın bu olayın en başından en sonuna kadar nereden geldiğini bilmek gerekiyor. TKİ'nin elinde bulunan haritaların ne kadar çalışıldığının, bu kazaya neden olabilecek ruhsatsız bir çalışmanın yapıp yapılmadığını da araştırması gerekiyor. Yani aşağıda, işte megafon sistemi yoktu, arkadaşlara sorun. Yer üstünden basın, ben depocuyum. Ben barutçuydum o zamanlar, beş tane bacam vardı, iş yüküm çoktu, kapsülü ben dinamit sandığıyla götürüyordum aşağıya. Beni arayan arkadaşlar megafonla buluyorlardı. Ben on beş dakikada orada oluyordum. Telefonla aramalarına gerek yoktu. Telefon dahi yoktu bacalarda ve bunlar yangına dayanıklı kablolardı. Megafon sistemi söküldü. Dinamit ateşlemesi yaptığımız kablolardan 0,75 ohm kablolardan telefon hattı çekildi. Bunu bir elektrikçi, orada vefat eden Mustafa Kocabaş isimli arkadaşımın eşinden öğreniyorum. "Saat ikiyi yirmi geçte telefonlar kesilmiş Ahmet. Orada herkes ne yapacağını bilememiş, aşağıdaki insanlara haber verilememiş." dedi. Bu insanları Mehmet Efe, üç vardiya mühendisi, bunun farkına vardığı zaman kapılardan havaları değiştirmiş, H panolarına giden havayı kesmiş, pis havayı kesmiş, çıkışa yönlendirmiş. Hava terse verildiği zaman 18.30'da H panolarında sağlam bekleyen 140 tane adamın 80 tanesi vefat etti.

Bir iş yapıyorsunuz, öncelikle denetlemeniz gereken bir iş yeriniz var, acil durum eylem planınızın olması gerekiyor. Acil durum eylem planınızı sizin şirketinizde çalışmayan, sizin sahanızı bilmeyen bir... Ben onun kötü niyetle yaptığına inanmıyorum ama buna izin verilmesi, oradaki 140 adamdan 80'inin ölmesine neden oldu. Bir tanesi bu. Araştırma burada da başlıyor.

Şimdi şu var: Ben şunu demek istiyorum: Resmî rakamlara göre 301 diyorum ben. Ben bu araştırma komisyonunun o ocakta kaç tane arkadaşımızın vefat ettiğini ortaya çıkarmasını istiyorum. Yer üstünde çalışan adamı aşağıda kurtarma görevinde gördüler. "Kurtarıldı." dediler. Ben dinamit ambarındaydım, yer üstündeydim, ben yer altına çok lazım olduğu zaman iniyordum ve elimde, daha sonrayardımlarla ilgili geleceğim, burada 2 kişi tanıyorum yer altından kurtarıldı diye. Bu adamlar yer üstündeydi, ben yer üstündeydim,

şahidim. Benim, yer üstündeyim. Bu arkadaşların ailelerine bakacak yüzümüz yok. “Siz kurtarılmışsınız.” diyor. Biz inmedik yer altına, kurtarılmaya ihtiyacımız yoktu, yer altındaki ihtiyacı vardı.

Şimdi bu Komisyondan, devletimizden, sizden istediğimiz bir şey var. Bu ILO Sözleşmesi’nin 176’ncı maddesinin insan hakları değerlerince, insan haklarını düşünerek, insan haklarını gözeterek kabul edilmesini istiyorum. Bununla ilgili toplantı falan ya da komisyon kurulmasını istemiyorum. Bunun kabul edilmesi gerekiyor. İnsan olduğumuzu o zaman anlayacağız biz. Biz insan değiliz. Biz, Türkiye’de ölebilen, ölmesi için bir bedeli olan varlığız. Bir bedelimiz var bizim. Şimdi, çıkacak, arkadaşlar hesaplıyorlar, dava açıyorlar, 300 milyar lira. Ben 300 milyar lira mı ediyorum? Benim değerim 300 milyar lira mı? Verin bana para, öldürün beni. Verin, benim çocuğumun hayatı kurtulsun. Verin, öldürün beni.

BAŞKAN – Ahmet, bu konuda çözüm önerilerin var mı bize, faydalanabileceğimiz? Yani şöyle olsun...

AHMET METAN – ILO Sözleşmesi’nin 176’ncı maddesinin acilen kabul edilmesi...

BAŞKAN – O ILO Conventions, 176 madde değil, o tam bir metindir.

AHMET METAN – Neyse, ben o kadarını bilemiyorum.

BAŞKAN – Onun üzerinde Bakanlık çalışıyor ama onun dışında somut tecrübelerinizden yararlanabileceğimiz, “Şunlar yapılmalıydı, şunlar yapılmadı.” türü...

AHMET METAN – Somut tecrübelerimi paylaşayım efendim sizinle. Şunlar yapılmadı...

BAŞKAN – Zamanımızın darlığından, yoksa vaktimiz olsa sizi çok dinlemek isteriz.

AHMET METAN – Anlıyorum, teşekkür ederim.

Yapılması gerekenlerden ilki, yine şunu söylüyorum: Burada herkes taşın altına elini sokacak. Herkesin sorumluluğu varsa buradaki insanları incitmeden verecek. Yardımlar dedim. Bana verilen bir tane yardım fişi. Bunu Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğinden aldım oradan. “Koordinasyon merkezi” diyor, ismim yazılı, altında kaşesi var. Oraya gittim bir arkadaşımınla beraber. Ben almayacağım, sen al dedim. Doldurdu. Yani insanlık... Ben bunu hak etmedim diye düşünüyorum. Ben bunu hak etmedim. Böyle yardım olmaz. Bir tarafta Çin malı oyuncaklar. Benim çocuk bakmıyor bile onun yüzüne. İki günde kırılıyor. Öbür tarafta ihracat artışı elbiseler, ihracat artışı oyuncaklar, üç beş tane kırtasiye malzemesi, ayakkabı, o da ayağınıza olursa. İstediginizi alabilirsiniz, sıkıntı yok, alın, bedava. Yardım bu. Devlet yardım ediyor bize. Ben bu yardımı falan istemiyorum.

(Yardım fişini yırttı)

AHMET METAN - Yapılacaksa yardım bizim çalışma koşullarımızı düzelterek yapılmalı. İnsan haklarına artık değer verilsin. Mediste bekleyen şu Park Teknik ve devlet ve Soma Kömürleri arasında yapılan sözleşmenin geçersiz kılınmasını istiyoruz. Şu anda Mediste çıkacak olan yasa “İşçi alımını, işçi hizmeti alımını yer altına da uygulayabiliriz yasası.” demek. Biz bu yasaları istemiyoruz. Biz çalışmak istiyorsak insanca çalışmak istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Ahmet.

Ercan Kirişçi diye bir arkadaşımız...

AHMET METAN – Ercan Kirişçi işe gitti.

BAŞKAN – Öyle mi? Peki, tamam.

Fatoş Gürkan, buyurun.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Evet, arkadaşlar, öncelikle başımız sağ olsun, geçmiş olsun. Biz, tabii, Medisin bütün vekilleri hassas. Yani ben kendi adıma diyorum, kaza olduğunda ben beş gün evden çıkmadım. Yani mutlaka ateş düştüğü yeri akıyor. Onu biliyoruz ama yani hepimiz hassasız, sonuçta hepimizin belli değerleri var. Hepimiz üzüntülüüz. Düünden beri biz madene de girdik. “En zor saha.” dediler, “En zor ayak.” dediler, oraya kadar da gittik. Tabii, Allah yardım etsin. Biz dedik de -yani arkadaşlarımızın tamamı- burada ne kadar para vererseniz verin, burada kazanılan helaldir. Onda hiçbirimizin endişesi yok ama burada, tabii, kimse kimsenin şartlarını bilmediği için, yani vekilin aldığı maaşın falan gündeme gelmesi hiç hoş değil çünkü siz bizim şartlarımızı bilmiyorsunuz, biz sizin şartlarınızı bilmiyoruz. Bir gecede falan da maaş artıyor değil. Söylediğiniz rakam da doğru değil. Yani onun için birbirimize bu anlamda saygılı olalım. Biz, bu iş kazası neden oldu, bizim yapabileceğimiz ne tür size önlemler var, iş kazalarını önlemek için nasıl bir rapor hazırlarız ve haklarınızı sizin nasıl savunuruz diye buradayız. Yani biz buraya göstermelik gelmiş falan değiliz. Yani iki günden beri, hatta daha önceden de komisyon çalışma yaptı, çalışıyoruz. Onun için, bizim buradaki samimiyetimizi özellikle anlamanızı rica ediyoruz.

Ben hukukçuyum. Hukukçu olan arkadaşlarımız var. Başkanımız maden mühendisi. Biz özellikle bu Komisyonda geleceğe yönelik neler yapılması lazım, buradan önemli şeyler çıkartmak istiyoruz. Daha önce de bir maden komisyonu çalışma yaptı -Başkanımız söyledi- Mayıs 2010 yılında. Onlar da öneride bulunmuştur, Maden Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır ama burada biz kömür madeniyle ilgili farklı nasıl bir çalışma yapılabilir, onun üzerinde de mutlaka bilirkişilerden de görüş alacağız. İnşallah, önemli bir rapor olur. Ama biz burada kimseyi denetlemiyoruz, kimseyi zan altında bırakacak bir şeyi biz kendi adımıza söylemeyiz, işin zaten cezai sorumluluğu yargıya ait. Yani savcılık takibat yapıyor ama hepimizin buradaki düşüncesi, bir hata varsa, sorumlu varsa herkes cezasını çöksün. Bizim de evladımız var. Biz de zaman zaman, işte, şehit veriyoruz, yakınımız var. Onun için, inşallah doğru neyse ortaya çıkar, sorumlu varsa cezasını çeker; temennimiz o yönde.

Ben, verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyorum. Bu AFAD'la ilgili, bir arkadaşımız şimdi liste verdi. AFAD'a bu isimleri kim verdi? Yani, madem yanlışlıklar var, bu isimler nereden gitti, kimden gitti? Maden altında kalmış kazazede varken, maden üstünde kazazede olmayan ya da yer altında kalmadan isimleri yer alan kimler? Şimdi arkadaşımız verdi ama yani AFAD'a bu isimler kimden geldi, niye yanlış olmuş, onu öğrenmek istiyorum.

Bir de, bu tabii, Ahmet Bey, siz bir şey söylediniz.

BAŞKAN - Sen cevap ver Ahmet de, soru bitsin ondan sonra...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Şimdi diyorsunuz ki: "Yardımlar geliyor ama..." Yani, bunların birçoğu insanların kendi gönlünden kopan, hani AFAD veriyordur ama yani adamın gönlünden kopmuş, belki bir öğrenci, belki bir iş adamı, kıyafet veriyor, oyuncak veriyor. Beğenmeyebilirsiniz ama esasında bizim toplumumuz o kadar bu anlamda birlik beraberliğe sahip oluyor ki yani bu değerlere sahip ki takdire şayan. Ama tabii ki sizin maaşlarınızın, özlük haklarınızın düzelmesi lazım. Yani, vatandaşı da "Niye Çin malı göndermiş?" falan diye...

AHMET METAN – Hayır, kesinlikle... Kesinlikle, hayır, kesinlikle... Ben sadece...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Bence yani eleştirmek lazım. Tabii, herkes, çocuk cebinden... Mesela bize de söyledi: "Günlük harçlığımı ben versem götürür müsün?" diyor. Dün biz verdik. Çocuklar mektup yazmışlar tüm şehit ailelerine, kitap basılmış. Yani, insanlar gerçekten bu anlamda çok fedakâr. Onun için de bu -hediyelere değil de- yardımlar ve maaşınız konusunda düzenleme yapmak lazım, kesinlikle ben de katılıyorum.

Tekrar başımız sağ olsun.

Biz, kendi adımıza, Komisyon olarak iyi bir çalışma yapacağız inşallah. İyi bir sonuç olacak. Geçmiş olsun diyorum.

AHMET METAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Şimdi, bize "AFAD'a verilen listeler nereden geldi?" diyorsunuz. Bu listelere sahip olabilecek tek kişi var, o da şirketin muhasebe servisi. Muhasebe servisi bunları veriyor. Ben, gelen yardımlara, gönderilen insanlara kesinlikle bir şey söylemek istemiyorum, Allah razı olsun, Allah onlara kat kat versin ama ben yöntemi eleştirmek istiyorum sadece. Yani, gerçekten mağdurlar tespit edilmeli, mağdur olan insanlara bunlar verilmeli. Doğru bir şekilde ve hakkaniyetli bir şekilde ulaştırılmalı. Yani, insanlar bunları verirken ezik hissetmemeli kendini.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - İhtiyaç sahiplerine verilmeli.

AHMET METAN – İhtiyaç sahibine yani ben bunu demek istedim. Yani, orada ben size... Buraya geldiniz, sizin ne kadar maaş aldığınız önemli değil, beni ilgilendirmiyor. Sonuçta, sizin de yaptığınız burada çok büyük işler var.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Sizin için demiyorum.

EREN MALKOÇ - Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Bir saniye. Yöntemimiz bu değil. Lütfen, burası şimdi bir komisyon.

Bitti mi Ahmet seninki?

AHMET METAN – Aslında söylenmesi gereken o kadar çok şey var ki yani şimdi, kaza olan... Bir şey daha eklemek istiyorum. Kaza olmuş arkadaşım, geçmiş olsun. Ben de kazalandım. 2008'de Park Teknik beni işten kaybetmemek için -ben vasıflı elemanım, ben ehliyetli insanım- bana Tunçbilek'te geçici iş görevi verdi. Görev emri kâğıdıyla ben gittim. On ikinci günde kazalandım yer altında. 2011'e kadar ben bu kazayla ilgili iyileşme haricinde hiçbir şey yapmadım. 2009'un Kasım ayında bu olayın araştırılması için Kütahya Sosyal Güvenlik Kurumuna müfettiş görevlendirilmesini talep ettim ve bu kazadan dolayı sakatlık oranının belirlenmesi ve dava açılması için yolumu açmasını istedim. Bu da önemli değil, bu benim kendi meselem, ben bunu bir şekilde hallederim ama şu var, bana deniyor ki: "En son gideceğiniz yer Celal Bayar Üniversitesinde psikiyatri odası." Orada konuştuk. "Bana psikolojinin bozulduğunu

söyleyebilir misin?" dedi. Ben de "Evet, Türkiye'deki herkes kadar deliyim." dedim. Ve bana "Evet, bunun psikoloğa ihtiyacı yoktur..." Bana bunu nasıl söyletebiliyor yani bu kaniya nasıl varabiliyor? Benim şu anda Ankara Kocatepe Sağlık Kurulunda görüşülecek dosyam alt kurula götürüldü. Büyük ihtimalle "Bu adam iyi, bir şey olmamış buna..." Ben şey miyim yani kendi kendime mi yaptım bunu? Ve oradan hâlâ dosyam gelmedi ve 2011'de başladım. SGK'nın bu konuda altı aylık bir süresi var, ben bunu katbekat aşım. Hâlâ dava sürecindeyim, davalar uzuyor. Yani, bunu da Adalet Bakanlığındaki mahkemelerin durumuna bağlayabilirsiniz. O devletin sorunu, onu devlet çözecek.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

AHMET METAN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, ben sözü Özgür Bey'e vereceğim ama madenci arkadaşlarımızı dinledikten sonra, on beş dakikalık bir soru-cevap, aşağı yukarı yirmi-yirmi beş dakikalık bir soru-cevap olacak, on dakikası gitti. Beşe çeyrek kala bir sivil toplum kuruluşumuzu da alalım ki, bizim buradan Manisa, oradan İzmir Havaalanına yetişmemiz lazım, uçağımız var. Siz de takdir edersiniz, ancak bir sivil toplum kuruluşu dinleyebileceğiz. Bundan sonra da belki diğer arkadaşlarımızı -buraya kadar zahmet ettiler, onlara çok teşekkür ediyorum- onları da Ankara'ya çağıracağız yani Ankara'da dinleyeceğiz onları. Belki zaman içerisinde -sizlerin isim ve telefonları var- sizleri de çağırıp dinleyebiliriz. Daha önce de söyledim; sabah yine buraya geleceğiz, o dönemde de dinleme imkânımız olur.

Ben milletvekili arkadaşlarımızdan sorusu olanlar varsa hepsini alayım: Özgür Bey, Yılmaz Tunç.

Başka soru sormak isteyen var mı acaba efendim? Sakine Hanım. Ondan sonra beşe çeyrek kala kapatalım. Beşe çeyrek kala diğer sivil toplum kuruluşunu alalım istiyorum.

Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok teşekkür ederim.

Öncelikle Komisyonunda, tabii hukukçulardan, siz maden mühendisi Başkanımızdan katkı alıyoruz. Biz de birkaç tane sağlıkçı olarak, hocam başta olmak üzere bilir ki bir insan grip olduğunda bile "hasta psikolojisi" diye bir şey devreye girer ve normalin dışında bir hassasiyet bekleyebilirsiniz o kişilerden. O yüzden, bu kadar büyük bir travmadan sonra -kiminin kardeşi ölmüş, kiminin komşusu ölmüş, kimi 300 kişiyi madenden çıkarmış- normal dışına, milletvekillerinin alıştığı normal hitabetin dışındaki sınırlara çıkıldığında bizim aşırı bir hassasiyet göstermememiz lazım. Bu bir kazazede psikolojisidir. O konuda, Komisyon olarak bizim biraz daha hazmetme kapasitemizin daha yukarı bir yere taşınması gerekiyor. Onu bir kere hepimiz Komisyon olarak kendimize söyleyelim.

İkincisi, şimdi, burada çok net bir şey ortaya çıktı, bu hafta başka bir toplantı yapamayacağız ve yarından itibaren de Plan ve Bütçe Komisyonunda madencilikle ilgili iyileştirmeler görüşülecek. Geçen hafta Plan ve Bütçede söylemiştik ama bizim Komisyonumuzun geleceğe dönük sorunları çözmek açısından ve mevcut sorunların halledilmesiyle ilgili tavsiye niteliğinde kararları olacağını da.

Şimdi, burada bir Uyar Madencilik gerçeğiyle karşı karşıyayız. Uyar'dan herkesin son iki maaş alacağı var. Bunun yanında, çoğu kimsenin kıdem tazminatı alacağı var; 18 milyar, 10 milyar, 8 milyar. Kiminin elinde senedi var, senedini ödemiş alacaklarına karşılık. İş kazası geçiren Ali Kandemir örneğinde olduğu gibi, iş kazasından kaynaklı tazminatı var ve birikmiş alacakları var ödenmemiş. Bunun yanında, bir de özel durum var biraz önce şirket müdürü arkadaşın başına gelen gibi.

Bu konuda, geçen hafta ben Plan ve Bütçede "Nasıl bir çözüm olur?" diye konuştuğum, zorladıkça bürokratlar şöyle dediler: "Birçok ülkede, bu tip durumlarda, maden iş kolunda -örneğin tazminatı işverenin ödemesi gerektiği durum- mesela bizim Maden Kanunu'nda, şimdi Işıklar ve Atabacası'nda olduğu gibi faaliyeti durdurulduysa 'İşveren maaşları öder.' diyor, kalıyor. Uyar'da da öyle dedi, kaldı; ödemeyince, çocuklar, herkes mağdur oldu." "Arkasına bir fıkra eklememiz lazım." diyor bürokratlar. "Ödememe durumunda ödeme Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılır işçiye ve 'Ödemesi gereken işverenden kamu alacaklarının tahsil yöntemleri uygulanır.' dersek ve bunu Uyar Madencilik de kapsayacak şekilde bir tarifte bulursanız, örneğin 'Son iki yıldakiler de buna dâhildir, yapılacaktır.' diye, o zaman biz Uyar'ı da öderiz. Hatta, Uyar'ın TKİ'de içeride parası da varmış önemli miktarda ama bu arkadaşların durumunu kapsamıyor."

Ben, bir daha toplantı yapamayacağımızı da düşünerek ve bunun resmî bir komisyon toplantısı olduğunu da düşünerek Komisyonumuza öneriyorum: Biz, yarın Plan ve Bütçe Komisyonuna, Sayın Başkanımızın Başkanlığında birkaç kişilik bir heyet katılalım. Hem Uyar'ın durumunu anlatalım hem Atabacası'nda ve Işıklar'da "eğer maaş ödenmezse" şüphesinin bu arkadaşları yerin altına zorla gönderdiğini anlatalım. Yani, şirket ödeyecek ama ödemese devlet güvencesi var, devlet onlardan almasını bilir. Gerekirse içerideki teminat miktarlarıyla ilgili de ilave bir düzenleme yapılabilir, olursa eğer o zaman bu toplantı bir işe yaramış olur. Bu Uyar Madencilik

için, özellikle söylüyorum, bu son şans. Çünkü adamın birçok yerde yatırımı var, madenleri var ama malları kaçırmış eski tüzelkişilikten, farklı bir tüzelkişilik altında işlem yapıyor. O noktada Plan ve Bütçeden yarın yardım istememizin önemli olacağını ve bu konuda komisyonumuza bir teklifte bulunuyorum.

Soru olarak da Vahap Topel ve Eren Malkoç'a soruyorum: "Zaman olursa önerilerimi sunacağım, şimdilik bu kadar." demişti ama olmaması için ne yapmak lazım ve madencilikte ne geliştirilmeli ki bu sorunlar azalsın? Onu ben sormuş olayım.

Eren Malkoç'a da bu işlerde bunların tekrar etmemesi için çözüm önerilerini soruyoruz.

VAHAP TOPEL – Çok teşekkür ediyorum bu fırsatı tekrar bana verdiğiniz için.

Çok şeyler yapılabilir. Madenciler olarak o kadar çok sorunlarımız var ki yani bunları gerçekten çok daha uzun bir zamanda da anlatıp sizi ikna edeceğim kanısındayım ama mesela kısa kısa geçmek istersek: Mesela bu denetleme konusu çok önemli. Neden çok önemli? Denetleme konusu sadece 2 veya 3 müfettişin gelip gitmesi gerekmiyor, böyle bir kurumun kurulması gerekiyor ve bütün ocakların aynı anda denetlenmesi gerekiyor. Bütün ocakların denetlenmesi gerekiyor. Yani altı ayda bir denetleme yapılarak, bir haber verilerek bir yerlere varılamaz, bir şeyler kazanılamaz ya da bir şeyler önlenemez, önleneyeceğine de inanmıyorum.

Bakın, ben Genel Müdürle geçen gün konuştum. Bir eylem yaptık, beni karşısına çağırdı, şunu söyledi: "Ocağımıza gelen müfettişler -bizzat Genel Müdürümüz bunu bize söyledi- bazıları bizim ustalarımızın dahi madencilikte tecrübesine sahip değil. Ama şu andaki müfettişler son derece kurt, profesyonel. Çok önemli bir denetleme geçiriyoruz." Bunu bizzat Genel Müdür bana söyledi. Demek ki onlar da daha önce gelen müfettişlerin bu konuda yetersiz olduğunu... Tabii ki benim bu insanların iyi niyetinden şüphem yok ama şuna inanıyorum yani bizim ocağımızı yöneten, ocakları yöneten insanlar son derece profesyonel, uyanık olduğundan bu insanların tam anlamıyla denetlemelerine fırsat vermiyorlar. Denetleyen kişilerin son derece profesyonel ve bir kurum hâlinde çalışması gerektiğini düşünüyorum. Bu, madenciler için ve bizim için çok önemli ve madencilikle ilgili kazanılmış haklarımızın geri alınması... Birçok hakkımız 2008'den beri... Örneğin, madende çalışıyorduk, bir anda senelik izinlerimizin, bayramlarımızın yer üstünde yattığını gördük. Kazanılmış haklarımız, hiçbir şey söylenmeden direkt elimizden geri alındı. Verilecek mi, bilmiyoruz.

Bir de şöyle bir şey söyleniyor: Şimdi bu kaza yaşandıktan sonra emeklilik yaşı 43'e çekildi madencilikle ilgili. 43'e çekilmesi de bizim için bir çözüm değil biliyor musunuz. Yani neden 43'e çekilmesi bizim için bir çözüm değil? Bugün ben emekli olduğum zaman 4 bin veya 5 bin yevmiyeyle -çok daha açık hesaplanabilir yani detaylara girmeye gerek yok- alacağım maaş bin liradır bugünkü parayla. Bakın, ben bugünkü parayla emekli olduğum zaman, ne çocuğum üniversiteye gidecek ne çocuğumu üniversiteye gönderebilirim ne ev alabilirim ne de yaşamımı kurtarabilirim. Bu şu anlama geliyor: Ben 43 yaşında emekli olduğum zaman tekrar madende çalışacağım anlamına geliyor yani ya bu -emeklilik sisteminin altı ayda bir yüzde 5 düşüğünü söylüyorlar bize yetkililer- düzenleme olması gerekiyor ya da maaşlarımızı yükselip yaşam standartlarımız düzeldikten sonra... Ha, emekli olduğun zaman belki o zaman kendini kurtarmış olursun da tekrar madene gelmezsin. Böyle bir şey olabilir ama hem maaşın düşük hem de emekli olduğun zaman düşük maaş alacaksın, o zaman emeklilik diye bir şey yok yani. Bunun sadece bir kandırma politikası olduğunu düşünüyorum ben.

Ocakta çalışıyoruz, her ay bizden minimum 400 kişi yevmiye cezası yiyor. Ortalama 15 kişiye tekabül eder. Bakın, ben ocakta on yıl zarfında bir kere yevmiye cezası yedim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Neden ceza yiyor?

VAHAP TOPEL – Neden ceza yiyor? Yediğim yevmiye cezasının sebeplerini size anlatayım. Yevmiye cezası, Ramazan Bayramı'nda çalıştığım gün yedim. Ramazan Bayramı'nda, ihtiyacım vardı, 1'e 3 çalıştık, yevmiye cezası yedim. On dakika erken çıktım. Erken çıkmamın nedeni şu: Monoray'da arıza oldu, kaynakçı çağırdılar. Kaynakçı şunu dedi: "Yarım saati geçer bu, saat üçü yirmi geçiyor, siz gidebilirsiniz." Yani biz monorayda yardım eden kişileriz, monoraycı ayrı, ehliyetli kişi ve başında çavuş da var. Bizi salan kişi çavuş ve monoraycı. Ona rağmen tekniklerimize ceza yazılıyor ve bizim yevmiyemiz kaldırılıyor. Bizi savunabilecek hiç kimse yok. "Sendika" diye bir şey yok zaten. E, bunu ilettiğimiz ilgililer "Adam gibi çalışsaydınız." diyor. E, ben adam gibi işimi üç buçuğa kadar bitirmişim de on dakikada mı ben bu işime ihanet etmişim? Başındaki yetkili bana "Gidebilirsin." diyor.

Son derece önemli sorunlarımız var. Mesela, zamanın kısıtlı olması. Sekiz saat yer altında çalışıyoruz, yaklaşık üç-üç buçuk saat de gidiş gelişimiz, on bir buçuk saate tekabül ediyor. Bakın, bir günün yarısı demek. Bizim ne çarşı hayatımız var ne sosyal hayatımız var ne bir yere gidip çoluk çocuğumuzla gezme şansımız var. Bir hafta tatilimizde yorgunluğumuzu dahi atamıyoruz, buna inanın.

"Taşeron sistemi" diye bir sistem var. Birileri parayı cukka yapıyor -affedersiniz, biraz kaba oldu ama- birileri sürekli eziliyor. Bu insanlar metre hesabı çalışıyor. Çalışsın, Allah daha çok versin ama bana neden verilmiyor? Şirketin varsa parası, çalıştırıyor, kazanıyor da o kazandığı için ona veriyor. Versin, onun parasında gözüm yok ama birilerine ver, bizi onun sürekli baskısı altında tut... Metre hesabı

çalışıyor, ne kadar hızlı çalışırsak, ne kadar çok ilerlersek birileri bundan para kazanıyor, biz sadece eziliyoruz. Yani 1.200 liraya çalışan bir işçi den, bir arkadaşımızdan -1.900 liraya, 1.800 liraya kadar çalışıyor- bu insanların sırtından aylık 10 milyar maaş alan kişiler var. Bir taşeronun aylık 25 milyar prim aldığını biliyoruz. Burada bunu bilen arkadaşlarım vardır yani içimizde. Ben o taşeronda çalışmıyorum, ben şirkette çalışıyorum.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Burada dayıbaşı olan var mı?

VAHAP TOPEL – Dayıbaşı “taşeron” anlamına geliyor bizde.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Burada şu anda olan var mı?

VAHAP TOPEL – Şu anda olan yok herhâlde. Taşeronda çalışanlar var ama dayıbaşı yok. Sosyal haklarla...

BİR KATILIMCI – Ulaş Bey taşeronluk yapıyor. Bakın, Selahattin Bey’ le ortaklaşa çalışıyor Ulaş Bey.

VAHAP TOPEL – Sosyal haklarla ilgili, mesela devlette 6 ton kömür alıyor bir çalışan, biz 4 ton alıyoruz, Soma Kömürleri 3 ton alıyor yani herkes 4 ton alabilir, herkes 5 ton alabilir ama biri 6 ton, biri 4 ton, biri 3 ton, biri 2 ton. Bu, burada yapılan adaletsizliğin, haksızlığın hangi boyutta olduğunu gösteriyor bana göre.

BAŞKAN - Vahap, toparlayabilirsen...

VAHAP TOPEL – Evet, toparlamaya çalışıyorum.

Bir de en önemli sorununuz, bize psikolojik baskı yapılıyor. Bakın, bu çok önemli. Bu, madenciler için son derece önemli. Bunu dikkatli dinlemenizi istiyorum. Psikolojik baskı, bu şirketin güvenliğiyle alakalı olabilir, kazalardaki suçlama, rapor sorununuz yani raporlarımızın kabul edilmemesi. Örneğin, bize yevmiye cezası yazılıyor, bize 10 şilt yazılıyor, 10 kasa, geldiniz, ocakta gördünüz. 10 şilti yapamayan... Yani doğadaki şartlardan oluşan sorunlardan dolayı arkadaşımız 4 veya 5 yapıyordur. Buna yevmiye cezası yazılıyor. Yani “Sen bunu yapmadın, mücadeleni yaptın, yapmadın.” denilmiyor, buna yevmiye cezası yazılıyor.

Prim sistemi diye bir şey uygulanıyor. Çok yaparsan primini alırsın. O arkadaşımıza prim veriliyor, öbür taraftan teknikere şunu söylüyorlar: “Yaz cezayı, al primini.” Bakın, bizim ocağımızda 100 tane tekniker çalışıyorsa bizim 10 tanesiyle hukukumuz çok iyidir yani en az 10 tanesiyle. Bunu bizzat kendileri söylüyor bize: “Bakın, arkadaşlar, hata yapmayın. Bize bunu söylüyorlar, cezayı yaz, primini al.” Böyle bir yönetim sistemi olamaz. Beni müdür çağırdığında ona şunu söyledim: Bakın, biz disiplin olmasın demiyoruz bu ocaklarda, disiplin olsun. 5 bin kişinin çalıştığı bir ortamda disiplin olmadan zaten burayı çalıştıramazsın. Ama yani biz insanız, bizim bir anlık merhamete, hoşgörüye ihtiyacımız var. Bu bizden esirgeniyor biliyor musunuz? Yani böyle despot bir anlayışla, sürekli baskıcı bir anlayışla bizi çalıştırılmaya çalışıyorlar. Buna mecburuz. Birinin hastası var, birinin kredisi var, birinin borcu var, kredi taksiti var, bilmem nesi var. Örneğin, bir buçuk ay önce ben evladımı kaybettim. Otuz bir gün yoğun bakımda yattım Dokuz Eylülde. Geldim, on günlük cenaze iznimi kullandım, işe gittim -bakın, buraya çok dikkat edin- çavuş bana basit iş verdi, hayır, ben dikkatimi dağıtmalıyım, bana daha önemli iş ver dedim. 2 tane havalı caraskalla sökümler yapamıyoruz, iş yürümüyor diye çavuş bana baskı yapıyor. Çavuşa şunu dedim: Bakın bana baskı yapmayın, son derece gerginim. “İşine geliyorsa. Çık dışarıya, git.” dedi. Bunu müdüre söyledim.

Bir de madencinin en büyük sorunlarından “bel fıtığı” diye bir sorun var. 10 kişiden 8’inin beli ağrıyor. Neden? Ağır işlerde çalıştığımız için. Bu kaza raporlarına geçmiyor, kaza tutanaklarına geçmiyor. Bunu geçirtemiyoruz. Neden? “İşte, kazalanmadın, yaran yok, beren yok.” diyor. Ben 2 kere tedavi görmüş biri olarak hiçbir hak iddia edemedim, yapamadım, olmadı. Çalışamaz raporum olmama rağmen, şu anda hâlâ o raporun elimde olmasına rağmen işe gittim, çalıştım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Zamanımız kısıtlı, Eren’e ver mikrofonu.

VAHAP TOPEL – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

EREN MALKOÇ - Bana tekrardan söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Maden sektöründe eğer önemli adım atılması gerekiyorsa...

BAŞKAN – Çözüme yönelik, bizim önümüzü açacak şeyler söyle.

EREN MALKOÇ - Öncelikle bu taşeron yasası ortadan kalkacak bir kere. Taşeron yasası ortadan kalktıktan sonra, Devlet Denetleme Kurulu tarafından madenlerimiz en iyi şartlarda, her gün 3 vardiyaya indiğimiz şekilde, bizlerle beraber 5 gruptan oluşan yani 5 kişiden oluşan bir grup her gün bizimle beraber yer altına inse Devlet Denetleme Kurulu tarafındaki kişiler, sorunların nereden kaynaklandığını, yangınların, herhangi bir tehlikeli ortamın nereden odaklandığını kendi gözleriyle kendileri görür ve şirket yönetimlerine baskı kurarak oraların tamiri ve taramaları yapılır.

BAŞKAN – Yani daimî bir iç denetimden bahsediyorsun.

EREN MALKOÇ - Daimî bir iç denetim 3 vardiya yayılacak şekilde, 5 kişiden oluşsa -3 vardiyada 15 kişi- devlet tarafından kontrol edilecek bir grup olsa çok güzel olur.

İkincisi, en azından, özel sektör olsa dahi, kamulaştırma zor gözükmesine rağmen, Devlet Denetleme Kurulu tarafından özel sektör yönetilsin, özel sektör de bizi çalıştırsın. Ama, bizim maaşlarımızı, bizim haklarımızı Devlet Denetleme Kurulu getirsin, öncelikle onlar bizim maaşlarımızı yatırsın, arta kalan kazanç neyse patronun kasasına yatırılınsın.

BAŞKAN – “Haklarımız devlet güvencesinde olsun.” diyorsun.

EREN MALKOÇ - Devlet güvencesinde olsun ve en önemli şudur: Siyaset ve ticaret birbirine hiçbir zaman bağdaşmamalı ve karışmamalıdır. Siyasetçi insan gelir ticaretçiye karışırsa ticaretçi insanın da ondan isteyeceği tek şey “Müfettişlerin ne zaman gelecek, bana bildireceksin.” Bunlar her zaman olmuş ve olan şeylerdir. Siyasetçiyle ticaretçi hiçbir zaman ortak bir alanda buluşmamalıdır.

BAŞKAN – Genel tartıştığımız bir konu, sadece bu sektörde değil, genelde de...

EREN MALKOÇ - Ve iş sağlığı, iş güvenliği... Bugün iş sağlığımız ve iş güvenliğimiz gerçekten Avrupa standartlarında olsaydı şu an belki de 301 can yaşıyor olurdu. Almanya'ya bakıldığında, Amerika'ya bakıldığında, İngiltere'ye bakıldığında kaza oranları ne kadar az, biz onlardan daha da az istiyoruz. Bunlar bizim en tabii haklarımız.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, sabah yoktunuz herhâlde. Siz sabah var mıydınız benim açış konuşmamda? Yoktunuz, belki arkadaşlarımızın çoğu da yoktu. Ben edindiğimiz intibayı, sizin düşündüklerinizin de daha ötesinde bir şey söyleyeyim: Biz Maden Kanunu içerisinden kömürü ayıracağız. Söylediklerinizin hepsi dâhil olmak üzere, iş sağlığı, iş güvenliği, iş denetimi, eğitimi, kendi iç denetimini yapabilmek için dışarıdan gelmek değil, bütün Avrupa bunların hepsini yapmış, Avustralya bunu yapmış, Amerika bunu yapmış; biz de o sürece geçeceğiz inşallah. Seni desteklemek anlamında söyledim.

Bağlayabilirsen sevinirim. Diğer misafirlerimizi dinlememiz için vakit olsun, olmaz mı?

EREN MALKOÇ - Şu şekilde bağlayalım: Eğer gerçekten bir araştırma komisyonu olarak bu kişileri araştırırsak öncelikle... Balık nereden kokar? Baştan kokar. Baştakilerle beraber, o baştaki kişileri alacağız hep beraber, karşımıza getirip sorgulatacağız. Kim yalan söylüyor? İşçi mi yalan söylüyor, patron mu yalan söylüyor? Bunlar bu şekilde ortaya çıkacak şeylerdir, en doğal şekilde çıkacak şeylerdir.

BAŞKAN – İncelememizden bir şey söyleyeyim: Denetim olayı halkalardan oluşan bir zincir gibidir. Bu halkalardan biri çürük olursa -isterseniz baştaki, isterseniz ortadaki- bu zincir kopar. Dolayısıyla, biz bunu bu şekilde masaya yatırdık, ele alacağız.

Tekrar rica ediyorum: Vaktimiz dar, uzatırsak diğer sivil toplum kuruluşlarımızı dinleyememe riskimiz var. Rica edeyim senden, bağla lütfen.

EREN MALKOÇ - Yani iş sağlığı, iş güvenliği en üst düzeye gelsin.

BAŞKAN – Notunu aldım onun ben.

EREN MALKOÇ - Sendika sarı değil gerçek bir sendika olsun. Sarı bir sendika istemiyoruz.

BAŞKAN – Sendika sorunu var burada, evet.

EREN MALKOÇ - Sendika en baştaki sorunumuz. Eğer sendika gerçekten başımızda olsaydı yani sendika bizimle beraber yiyip içseydi, patronlarla beraber zeytinlik bölgelerinde, Somaşpor'un olduğu bölümden barbekü partileri yapmasaydı, işçi yanında olsaydı gene belki de bunlar önlenirdi.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sorular var, belki sizler cevap verirsiniz, oldu mu?

Yılmaz Tunç, Bartın Milletvekilimiz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çok teşekkür ederim.

Tekrar, başınız sağ olsun, geçmiş olsun değerli arkadaşlar.

Ben de tabii, Vahap Bey'e sormadan önce birkaç hususa değinmek istiyorum. Tabii, Vahap kardeşimiz şöyle dedi: “Keşke önceden gelseydiniz de bu kazalar başımıza gelmeseydi.” Tabii, bu çok kullanılan bir cümle. 2010'da Maden Araştırma Komisyonu, Sayın Başkanımızın ifade ettiği Komisyon bütün madenlerde bir araştırma yaptı, Soma'da da yaptı, Soma'ya da geldiler, inceltiler. Orada tespit ettikleri eksiklikleri de rapora yansıttılar. Bu Maden Araştırma Komisyonunun sonuç raporuna göre, 2012 yılında İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Yasası'nı çıkardık. Bu Yasa Avrupa standartlarında bir yasa. Maddelerine baktığımız zaman, herkesin görevleri belli; devletin görevleri belli, kamunun yapacakları belli, işverenin yapacakları belli, işçinin yapacağı belli, denetim elemanının yapacağı belli. Kanuna

bağlı olarak yönetmelikler çıkarıldı, bunlar da mükemmel ama bu mevzuatın asıl, arazi de uygulanması önemli olan. Tabii, bu uygulamanın denetlenmesi de kamunun görevi.

Şimdi, öncelikle şunu ifade edelim: Biz araştırma komisyonu olarak Mediste tüm partilerin önerleriyle kurulduk ve her partiden milletvekilimiz var. Hepimiz iyi niyetli olarak milletimizi büyük bir acıya boğan bu Soma'nın nedenlerini bulmak zorundayız. Sorumluluğumuz büyük, 301 madencimizin sorumluluğu var üzerimizde. Bu kaza neden meydana gelmiş, bunu araştırıyoruz. Gelmemesi için hangi tedbirler alınması gerekirdi, bunu araştırıyoruz. Hiçbir siyasi mülahazayla hareket etmiyoruz. Şirket bizim babamızın oğlu değil. Denetim elemanları da bizim babamızın oğlu değil. Kim görevini ihmal etmişse bu sorumluluğun cezası neyse, yaptırımı neyse adli süreçte, mahkemelerde verecek. İdari soruşturma neticesinde idari cezaya çarptırılacak olanlar varsa bunlar çarptırılacak. Medis araştırma komisyonu olarak denetim görevimiz sırasında tespit ettiğimiz idari, teknik, hukuki eksiklikler neyse biz bunları raporumuza yansıtacağız ve suç unsuru tespit edebilirsek bunu adliyeyle, hukukla elbette ki paylaşacağız. Sayın Başbakanımızın ve diğer siyasi parti liderlerimizin bütün Komisyon üyesi partilerimize talimatı şu: "Bu kazayı en ince ayrıntısına kadar araştırın." Biz bunu yapacağız inşallah. Onun için sizleri tam gün boyunca burada dinledik. Gerekirse yine, Komisyonumuza telefonla, faks yoluyla, mail yoluyla ulaşabilirsiniz. Burada belki basına açık bir ortamda söylemediğiniz, söylemek istemediğiniz sözler vardır, çekindiğiniz hususlar vardır, bunları bizlerle, Komisyon üyeleriyle birebir de paylaşabilirsiniz, Komisyon Başkanımıza mektup yoluyla da iletebilirsiniz. Gizli kapaklı hiçbir şey kalmasın. Kim sorumluysa biz bu sorumluları, evet, adliye hesabı soracak, o ayrı ama teknik olarak, idari olarak, hukuki olarak, mevzuat yönünden, uygulama yönünden yapılması gereken bir şey varsa biz bunu ilgililere tavsiye etmek zorundayız.

Biraz önce şunu söyledin: "Bu kaza çok basit bir ihmalden kaynaklandı." dedin. Nedir o diye sorduğumuzda, "İşte, yangın söndürülebilirdi, yangın söndürme ekipleri orada hazır olmadığı, gerekli teçhizat bulunmadığı ve anında müdahale edemediler, edemedikleri için bu basit, küçük bir yangın duman oldu ve 301 canımız gitti, bunu söyledin, evet. Çok basit bir nedenden dolayı bunun meydana geldiğini söyledin. Burada bu yangın neden meydana geldi, bu yangının olmaması için neler yapılması gerekiyordu? Bununla alakalı elbette ki araştırmalarımız olacak. Arkadaşlarımızın söyledikleri sözler var. Biz bunların hepsini not aldık. Biz burada ağzınızdan çıkan neyse hem kendimiz not alıyoruz hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinin kamerası alıyor ve bunlar tutanaklara geçiyor. Bu konuştuklarınız hep kamuoyuyla da paylaşılacak.

O nedenle müsterih olun. Medis Araştırma Komisyonu bu işi iş olsun diye buraya gelmedi. Ocağa indik İmbat'a, İmbat'ın şartlarını gördük. Elbette ki başka ocaklardaki şartlar farklılıklar arz edebilir, oralarda farklı durumlar olabilir. Komisyon çalışmalarına devam edecek daha ve Soma'ya da ineceğiz biz, kazanın olduğu yeri de göreceğiz ama şu anda teknik imkânlar nedeniyle inemedik ve indiğimizde belki orada da farklı tespitlerimiz olacak. Şu anda cumhuriyet savcılığı sizlerin ifadelerini aldı, kazadan kurtulanların, herhâlde almaya devam ediyor. Tüm açıklığıyla, vicdani sorumluluğunuzla ifadelerinizi veriniz. Çünkü o bilirkişiler kusurları tespit ederken mahkemede, tanık ifadelerine bakacaklardır. Olay yerinde yaptıkları incelemeler ile sizlerin ifadelerini birlikte değerlendireceklerdir ve bir sonuca varacaklardır. Kimse, burada bu kazanın sebebi, sorumlusu bunlar ortaya çıksın, bütün isteğimiz budur. Denetim noktasında da denetim görevini yapmayanlar kimse, bunlar da zaten önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak ve gerekli hesap sorulacaktır diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sakine Hanım...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, ben, burada kazanın oluşu ve sonraki dönemi diye ikiye ayırmak gerektiğini düşünüyorum birçok konuşmacı arkadaşlarımızdan çünkü geçmişteki yaşamış olduğu kazanın arkasından birtakım kazanamadıkları haklardan söz ettiler. Bunların nasıl ele alınacağını, bunlarla ilgili ne çözümler olacağıyla ilgili kaygıları var. Bu kazayla ilgili de aynı kaygıları olduğunu düşünüyorum ve bizim belki Komisyon olarak bunlarla ilgili de ileriki aşamalarda bilgi vermemiz gerektiğini düşünüyorum kişisel olarak.

Burada, Hasan Hüseyin Bey'e bir sorum var. Dediniz ki bize: "AFAD listesinde isimler bazı yaralananlarla ilgili isimler yok." Sizin bizlere verebileceğiniz bir liste var mı? Çünkü bunun cevabı "İsim listesini muhasebeden aldılar, alınmış olabilir." niteliğinde söylendi. Sizin bize verebileceğiniz, yaralı olarak gördüğünüz isim listeleri var mıydı? Verdiniz mi onu?

HASAN HÜSEYİN TABUR - Verdik efendim.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Tamam. Ya da daha ileriki aşamada da belki sizin de ulaşamadığınız ama var olan insanlar da vardır. Onları da bize iletirseniz biz de onları bilelim istiyorum.

Bir de Tahir Çetin... "Yer altında çalışmama rağmen yer üstünde gösteriliyorum." dediniz değil mi? Sizin gibi yer altında çalışıp da yer üstünde gösterilen çok sayıda işçimiz var mı? Bunlarla ilgili bir sayı, bir rakam verebilecek misiniz bizlere ya da verebilir

misiniz daha sonraki aşamada diyelim? Çünkü bunlar da önemli, bunlar da sizlerin gelecekteki sosyal güvenliğiniz açısından, sosyal güvenceniz açısından devletin yapmış olduğu yasaların ya da bizlerin yapmış olduğu yasaların arkasından dolanma yöntemiyle bir nitelikli kandırmacaya dönüşmüş oluyor. Belki de işte, bu maden kazasının en önemli nedenlerinden birisi yapılan yasaların arkasından dolaşarak denetimin düzgün yapılmayışıyla ilgili olduğu ortaya çıkıyor. Bunların da birbirine zincirleme bağlı olduğunu düşünüyorum. Bizleri bu konuda da bilgilendirirseniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Vural Bey ile Faysal Bey’e söz vereceğim. Listemizi de kapatıyoruz.

Tahir Çetin, siz cevap verebilirsiniz.

TAHİR ÇETİN – Evet, teşekkür ettim öncelikle.

Şimdi, bütün yer altında çalışan arkadaşlarımızın hepsi aynı Sosyal Sigortalar Kurumunda bu sigortayla ilgili hepsinin günleri var yani. 2008’den itibaren hepsinin az önceki söylediğim gibi 35 veya 37 gün hepsini yer üstü olarak gözükebiliyor.

Evet, resmî bayramlar ve hafta tatilleri, senelik izinler, bunlar hepsi yer üstü olarak ödeniyor yani.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ama yer altındasınız.

TAHİR ÇETİN – Evet, yer altındayız. Bu şekilde ama bunun ben bir an önce düzeltilmesini istiyorum çünkü Ege Linyitteki yer altında çalışan arkadaşlarımız ile bizim neden aynı görüşte olmadığımızı onun için bu zaten gündeme devamlı geliyor. Çünkü o da yer altı insanı, ben de yer altı insanıyım yani. Geriye dönük bütün haklarımızın da verilmesini istiyoruz. Aynı şekilde Ege Linyitteki arkadaşlarımız gibi biz de aynı bu hakları istiyoruz yani. Bunlar bizim hakkımız değil mi yani? Onlar Türk insanı da biz başka insanlar mıyız yani? Özellikle burada bir de üstüne basa basa söylediğim bir şey var: Burada TÜRK-İŞ’in artık bizden elini çekmesi lazım çünkü daha arkadaşlarımızın kefeni kurumadan direkt seçime gittiler. Bunu yapmaması lazımdı. Bu sendika, TÜRK-İŞ Sendikasının bizden elini çekmesi lazım artık, bu, bir kanlı sendika yani. Ben yer altı sendikasını istemiyorum artık TÜRK-İŞ olarak, bu Soma’dan elini çeksin yani çünkü bizim en çok güvendiğimiz sendika, ondan sonra devlet, ondan sonra iş yeri temsil eder. Bizim ilk sendika, bizi örgütleyecek, bize sahip çıkacak kişi sendikalar.

Ben bir de siyasi yönden söylüyorum; 30 Mayıs’ta, bırakın gezdirmeyi, hani işçiyi otobüslerle oradan buraya gezdirmeyi, iş yerindeki siyasetleri görecektiniz, o zaman derdiniz yani siyaset nasıl yapılıyor?

BAŞKAN - Tahir, sana bir şey söyleyeyim mi? Siyaset en düşük yoğunluklu Mediste yapılır, en yüksek yoğunluklu dışarıda yapılır.

TAHİR ÇETİN – Evet, iş yerinde bir görecektiniz yani. Çünkü hani isim de vereceğim artık AK PARTİ’nin bir milletvekili geldiği zaman hiçbir tane işçiyi yer altına sokmuyordu ama diğer partilerden geldiği zaman herkes “Hadi, yer altına...” Bu şekilde bir siyaset yapılıyordu yani.

VAHAP TOPEL – Yer altında biz de güzel siyaset yapıyoruz.

BAŞKAN – Tahir, teşekkür ederim. Zamanımız hakikaten dar, 3 konuşmacımız var.

Vural Bey, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Değerli arkadaşlar, tabii, arkadaşlarımız da sizlere aslında niyet beyanımızı yaptılar. Ümit ederim, biz sizleri anlamaya çalıştık, sizler de bu Komisyonun görevi ve bizleri, hislerimizi anlamaya çalışacağınızı ümit ediyoruz. Bizler de maden bölgelerinden geliyoruz ve Soma bağlamında olmak üzere aslında Türkiye’nin sistemini konuşmak ve tartışmak için bütün bu çalışmalar devam ediyor.

Ben uzatmayacağım, iki tane sorum var. Bir tanesi, bir arkadaşımız -Ahmet Bey olabilir- vefat sayısı ile ilişkili “Bir araştırın.” diye bir ifade de bulundu. Biz şimdiye kadar bununla ilgili bir tereddüt görmedik, belki başlangıçta karmaşa vardı ama sonrasında kurtarma ekiplerinin söyledikleri, dışarıda herhangi bir ailenin müracaatının olmaması, işverenden alınan bilgiler yani diğer kaymakamlıktan alınan bilgilerde... Sizi böyle bir endişeye ne sevk etti ve bununla ilişkili elinizde bir bilgi mi var? Birincisi bu.

İkincisi de, meslek hastalıkları yönüyle herhangi bir düzenli taramanız, değerlendirmeniz, ciddi bir çalışmanız oluyor mu? Bunun için de özellikle madendeki akciğer solunum hastalıkları başta olmak üzere -gene biraz evvel de bir arkadaşımız bahsetti- özellikle işte, kas, kemik sistemiyle alakalı ve buna benzer sorunlarla ilişkili herhangi bir düzenli meslek hastalıkları taramalarınız yapılıyor mu?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Vural Bey.

Onur Uzun, siz bir cevap verin.

ONUR UZUN – Benim soru niteliğinde...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - İki soru vardı: Birisi vefat sayısı, birisi de meslek hastalıkları...

VAHAP TOPEL – Şimdi, meslek hastalıklarıyla ilgili akciğer taraması yapılıyor, bu filmler çekiliyor. Yalnız bel fıtığıyla alakalı... Bel fıtığı bizim şöyle tarif edeyim en büyük baş belamız, ağır işte çalışıyoruz ve kolay da düzelmiyor. Yani bel fıtığı rahatsızlığı geçiren bir madenci kolay düzelmiyor.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Tabii, şöyle: Mesela bununla ilişkili koruyucu önlem alma anlamında sizlere bir eğitim verildi mi? Mesela bazı ağırlık taşıyanların özel korseler kullanması ve buna benzer çalışmalarla ilgili...

VAHAP TOPEL – Yok, yok, ya kendi çabamızla, mesela, doktordan rapor alıyoruz, dinleniyoruz. Ondan sonra kendimiz kullanıyorsa kullanıyoruz ama şirket tarafından bu konuda tolerans dahi tanınmıyor. Atıyorum, on gün, on beş gün şimdi bir şaltere gönderiyor. Ondan sonra...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Yani her ay bir korse veya buna benzer koruyucu önlemlerle ilgili çalışmalar veyahahut da ağırlığınız, nasıl kaldıracaksınız ağırlıkları, nasıl tutmanız gerekiyor, bununla ilgili bir eğitim verilmedi?

VAHAP TOPEL – Hayır, şirkette hiçbir çalışma yok bununla alakalı.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Peki.

AHMET METAN – Şimdi “Neden böyle bir kaniya vardınız?” diyorsunuz. Anlatayım: Ben 787 tane lamba almış adamlardan bir tanesiyim, yer altında çalışıyorum. Her lamba bir kişi. Bu yani yer altı sigortası yatan arkadaşlara söylemişler ve yer altında çalışan kişi sayısı 787 kişi demişler. Artı yer altından kurtulan arkadaşlar aynı vardiyada olup da aşağıda çalışan arkadaşların ismi kurtarılanlar içerisinde gözükmüyor. Bunun iki tanesi yeterli bence bu şüpheyi doğurmak için.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Bir daha söyler misiniz?

AHMET METAN – 787 yer altında, 486 kurtulan, 301 vefat. Doğru mu?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Doğru.

AHMET METAN – Şimdi, yer altında çalışan olarak gösteriliyor, “486 kişi yer altından çıkartıldı.” deniyor. “301 tanesini cansız aldık.” deniyor. Ben o gün yer altı sigortam ödeniyor ama yaptığım iş patlayıcı madde işiyle uğraştığım için tehlikeli bir iş sınıfında olduğum için yer altı ödeniyor. Ama ben yer altında değilim o gün.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Sizin söylediğiniz ayrı şey, bu konu ayrı şey canım kardeşim. Siz sayılarla ilgili bir problem varsa onu söyleyin ama siz yer altında kurtarıldı diyorsunuz ama yer üstünde kurtarılmış gibi...

AHMET METAN – Yer altında kurtarılan insanları da çıkartıp da yer üstünde kurtarılanlar olarak göstermediler.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Eğer bir kişi onun annesi yok mu, onun babası yok mu, onun hanımı yok mu, onun çocuğu yok mu, şurada çadır kurar, benim eşim yok der, benim çocuğum yok der, benim oğlum yok der. Demez mi?

AHMET METAN – Tek başına olan garibanlar da var, onların sesini kim duyacak? Hayır yani burada varsa bilen söylesin ama ben yaptığı ilk şeyden “787 yer altında” dediği zaman...

BAŞKAN - Şimdi, arkadaşlar, Ahmet kardeşim, bu tür şeyler devlette TC numarası vardır, SGK numarası vardır vesairesi vardır. Tabii, bu tür spekülatif şeylere girilmez, bunların hepsi basına, yargıya yansımış şeylerdir. Ben senden hemen konuyu bağla, rica edeyim, vaktimiz yok. Bak, polis de uyarıyor, geç kalacaksınız, trafiğe kalacaksınız.

AHMET METAN – Tamam, kendi gözümlle görmedim. Kırkağaç soğuk hava deposuna giden arkadaşlar görmüşler ki oraya gidenler, cenaze bekleyen arkadaşlar görürler. Arkadaşın dediği “Ben 497 tane isim saydım.” diyor. Ben de inanmıyorum bu kadar olduğuna. 20-30 olabilir ama bu kadar olamaz. Yeşilyurt Devlet Hastanesinde ölümlerin olduğu söyleniyor.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) - Kim diyor, ismini ver bana onun.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Ahmet.

Faysal Bey, buyur.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) - Şimdi, arkadaşlar, yaşadığımız şüphesiz halk olarak büyük bir felaket. Hâlâ yaşamaya da devam ediyoruz. Arkadaşlar belirtti, “Küçük bir ihmalden kaynaklandı.” dediler. Yalnız öyle görmemek gerekiyor. Belki kıvılcım ufak bir ihmal oldu ama ihmaller zinciri yaşandı. Böylesi durumlarda, böylesi kritik işlerde bir sürü emniyet tedbiri alınır. Mesela basit bir örnekle arkadaşlar anlatıyor, ben de makineciyim, işte bir yerde gerekirse 5-6 tane jeneratör sıralanır, biri çalışmayınca diğeri devreye girsin diye. Şimdi, biz, bu sabahdan beri bir sürü işçi emekçi arkadaşla konuştuk. Hepsinin doğru farklı bir boyutunu ifade ettiler. Sanırım tartışmamız gereken bunun sistemidir yani işletim yaklaşımıdır. Öyle bir şey ki işte teftişinden tut şüphesiz yani teftişçiler işi bilen insanlar ama bir

yerde birilerine bağı olunca bu sonuç alınıyor. Arkadaşlar siyasetle işin ilişkisini sorguladı bir arkadaş, bir arkadaş iş koşullarını sorguladı, bir arkadaş aldığı maaşı söyledi. Ailelere gittik. Yani tepeden tırnağa, baştan sona kadar bir sistem sorunuyla karşı karşıyayız. Şüphesiz burada çok vahşi bir emek sömürüsü söz konusu. Sayın Başkanımız da söyledi, şüphesiz yani bir ülke kaynaklarından en iyi şekilde yararlanmalıdır. Bunu işletirken hem emekçinin emeğini hem de bunu işletenin orada sağlayacağı şeyi de gözetmelidir. Dolayısıyla yaklaşımımız biraz o temelde olsa, sizin yaklaşımınız da o temelde olsa... Gerçi bunu söylemeye belki vaktimiz pek elvermiyor ama "sendika" filan diyorsunuz. Yalnız binlerce insansınız. Siz bu sorunu kendi aranızda aşabilirsiniz. Bu şu anki konumuz değil. Niye birileri, işte patrona dayanmış birileri niye sizi bu düzeyde sömürsün? Tabii, sömürünün çarkları ya da zincirleri sadece bir tane değil. Halkadır hepsi, birbirine geçiyor ve bu sonuçla, bu felaketle karşı karşıya gelebiliyoruz.

Bundan sonra araştırma komisyonumuzun aslında bunları da gözeterek sizin de bu anlatımlarınızı da ifade ederek olayı salt adli bir vaka olarak ele almaktansa sistem olarak biraz sorgulayarak ele almasını temenni edeceğiz. O konudaki inancımızın güçlü tutulmasını istiyoruz. Muhtemelen çalışmalarımız arasında dünyanın işte modern dünyadaki işletmeleri görmek, oralarla aramızdaki farkı tespit etmek de olacak ama tabii bunu işletmek mesele. Arkadaşlar belirtti, şu an mevcut mevzuatta çok ciddi bir sorun görünmüyor. Ben gerçi hukukçu değilim ama araştırdım, şu an mevcut yasa dahi uygulanırsa karşılaştığımız sorunların birçoğuyla karşılaşmayacağız. Ama o da uygulanmıyor, öyle bir sıkıntı da var. Dolayısıyla köklü sorunu bir ele alma olmalı.

Onun dışında tekrar Somalı halkımıza geçmiş olsun diyoruz, acıların paylaşıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Erkan Bey...

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, iki günlük çalışmamızın sonuna doğru yaklaşıyoruz. Söylenecek çok şey var fakat bugün itibarıyla zamanımız kısıtlı. Ben şu kısa cümlelerle sözlerimi tamamlamak istiyorum: Soma maden kazalarını araştırma komisyonunun çalışmaları bir süreçtir değerli arkadaşlar, bu komisyonumuzun süresi üç aydır, bir ay da uzatma imkânı olabilir, yani çalışma süresi üç veya dört ay sürecektir. Dolayısıyla bugün tamamlayıp bugünkü elde ettiğimiz verilerle komisyon raporu oluşacak değil. Bu süreç içerisinde biz sizlerle sürekli aktif bir şekilde temas hâlinde olmaya, irtibat hâlinde olmaya devam edeceğiz. Bu süre içerisinde "Söz uçar, yazı kalır." demiş atalarımız. Bugünkü bütün konuşmalarımız tutanaklara da zaten geçti fakat önemli olan sizlerin bizim Komisyonumuzu mümkün mertebe açık, net bilgilerle bilgilendirmesi, aydınlatması. Dolayısıyla sizlerin tutacağı projeksiyon çok önemli. Biz bu görüşmelerimize, incelemelerimize, araştırmalarımıza devam edeceğiz ve biz bir Türkiye Büyük Millet Meclisi araştırma komisyonuyuz. Biz hükümet değiliz, biz şirket değiliz, biz şu veya bu kesimi temsil ediyor da değiliz ancak yüce milletimizin bize verdiği yetkiye dayanarak ve bütün grubu bulunan siyasi partilerin temsilcileri olarak görev yapacağız fakat bu Komisyonun bugüne kadar kurulmuş komisyonlardan bir ayrıcalığı da var, bu da konunun hassasiyetinden, öneminden kaynaklanması. Sadece Türkiye'nin değil tüm dünya kamuoyunun da bu konu üzerinde odaklanmış olması sebebiyle de biz sadece bu çalışmaları yapıp bir rapor düzenleyip bu raporu Hükûmete, ilgili kurum kuruluşlara ve ilgili taraflara ve kamuoyuna duyurmakla yetinmeyeceğiz. Bu çalışma süresi içerisinde aktif bir şekilde yine bu Komisyonumuzun elde ettiği bilgi ve verileri de sıcak, sıcakına, günü gününe, saati saatine Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama sürecine dâhil edeceğiz. Şu anda sizler de biliyorsunuz, Plan Bütçe Komisyonu alt komisyonunda bir torba tasarısı görüşmeleri devam ediyor. Hatta bu torba tasarısının adına işte "İş kanunu ve diğer bazı kanunlarda vesaire" diye uzun olmaktansa Soma'da yaşanan hadisenin sembolize edilmesi maksadıyla "Soma kanun tasarısı" olsun diye de önerdik ama Türkiye'nin diğer yerlerinde de benzeri kazaların olduğu söylenerek dikkate alınmadı, çok fazla da üzerinde durmadık.

Yani şu an Mecliste görüşülen torba tasarıda Soma hadisesi üzerinden gidilerek... Yani bir pergel düşünelim. Sivri ucu bu Soma olaylarına sapanmış durumda ve yine Hükûmeti bu konuda uyarma, çeşitli, Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerinin yapması gereken faaliyetler olarak hem bireysel olarak hem parti grupları olarak, bütün milletvekili arkadaşlar olarak da üzerimize düşeni yapma kararlılığındayız.

Bu sözlerle ben konuşmamı, sözlerimi bugünkü burada tamamlıyorum. Bundan sonraki süreçte de yine Soma'ya gelmeye ve sürekli sizlerle temas hâlinde olmaya devam edeceğimizi ifade ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Erkan Bey.

Arkadaşlar, şimdi, biz, tabii, yola çıkacağız. Çıkacağımız yolda -tam iş çıkış saati- trafik var. Bizim uçağa yetişmemiz lazım. Polisten, görevli arkadaşlarımızdan da "Beş buçukta mutlaka çıkmanız lazım." diye bir uyarı geldi ama biz bir kişi daha, en azından Manisa Baro Başkanımız Zeynel Bey ve yanında...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, Ulaş Bey'e "Taşeron." dediler, o da parmağını kaldırdı ya...

BAŞKAN - Ulaş Bey, o zaman bir dakika içerisinde bir açıklama yapınız. Bu toplantıyı kapatalım, benim öbür toplantıya hızla geçmem lazım.

Buyurun.

ULAŞ KORKMAZ – Evet, şirketin işçiye ihtiyacı vardı. Biz de, kendi aracım ile ben, bütün köyleri geze geze, yani "Madende çalışır mısınız?" Çalışmanın standartlarını anlatarak, ki kendim de biliyorsunuzdur belki, duymuşsunuzdur, Bozarmut köyü var, benim çalışanlarımın hepsi Bozarmut köyünden. Gideriz onların yanına da. Bütün düğünlerinde, bayramlarında ben onların yanındayım. Bu şirkete başlayacağım süre zarfında da ben şirketin bütün yetkililerine de söyledim. Ben kesinlikle mühendislik yapmam. Bana çavuşluk verebilirler, ustalık verebilirler, maaşı düşük olsun yani çünkü daha geçmişte ben mühendislik yaptığımda bunun sıkıntılarını hep çektim. Bir geldi 20 milyar lira ceza. Yani değişik, enteresan enteresan cezalar geldi yani. Kesinlikle mühendislik yapmamaya da yemin ettim kendime. Onlar da bu şekilde bir imkân sağladı, dediler: "Eğer yanında çalıştıracak arkadaşların olursa onlarla beraber gelersen..."

BAŞKAN – Yani "Böyle bir sistemimiz var, bu sistemde sen de çalıştıracak adam bulabilirsen." diye, öyle mi?

ULAŞ KORKMAZ – Evet. Ekip şefliği olarak geçiyoruz. Yani bizim belli bir yerimiz var ekip şefi olarak. Benim yanımda da Selahattin Bilal diye benden daha üst pozisyonda bir arkadaş var, onunla beraber çalışmaya devam ediyoruz.

Şimdi şöyle bir şey de var: Kesinlikle ben her açıdan şeffağımdır, kendime de çok güveniyorum bu konuda çünkü ailemi de biliyorum, ailem de devlet memuru benim. Araştırabilirsiniz de bütün mal varlıklarını dâhil, her şeyini, sülalemi araştırabilirsiniz. Kendimin de 70 milyar lira bankaya borcu var. Bir ev aldım ben buradan, Soma'dan, hâlâ kredisini ödüyorum, ona da işte SGK haciz koydu. Kredisi bitince SGK alacak onu da benden.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kaç işçi var?

ULAŞ KORKMAZ – Benim 37 tane...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Selahattin Bilal'le birlikte mi?

ULAŞ KORKMAZ – Yok, Selahattin Bilal'in işçi sayısını bilmiyorum ben. Benim ekip şefliğini yaptığım kişi sayısı 37.

BAŞKAN – Anladım.

Şimdi, Ulaş Bey, bizim kafamızda buraya gelmeden önce de dayıbaşı sistemi, taşeron sistemi veya ekipbaşı, adına ne denirse densin, bu bizim kafamızda pek şekillenmiyordu işin aslı. Ben de maden mühendisiyim, mesleğin içerisinde geliyorum ama burada sizler, bu toplantılar en azından kafamızdaki düğüm olan bu soruyu çözdünüz. O netleşti kafamızda dayıbaşıyla ilgili.

Hemen bağla lütfen.

ULAŞ KORKMAZ – Şöyle bir şey de var: Yani dayıbaşlarını da araştırabilirsiniz, belli bir madencilik geçmişleri vardır, bu konuda tecrübeli insanlardır yani. Ben on yıldır yer altında bilfiil çalışan bir maden mühendisiyim.

BAŞKAN – Tecrübeden değil, sistemin zorluklarından veya tikanıklıklarından bahsediyoruz. Onun için...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - İlerlemeye göre prim alıyor musunuz?

ULAŞ KORKMAZ – Benim için öyle bir durum söz konusu değil, benim için kesinlikle öyle bir durum söz konusu değil. Çünkü her ay benim sabit bir maaşım var, o yatar.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, hepinize çok teşekkür ediyorum.

ULAŞ KORKMAZ – Çok kısa bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Ama bakın, zorluklarımızı söyledim, bize de anlayış gösterin. Sizin sorununuzu dinlemek için taa başka yerden arkadaşlar çağırdık buraya.

EREN MALKOÇ - Özgür Bey'in sorusuna cevap vereyim. Taşeronda çalışıyorum. Taşeron benim aylık 300 TL paramı gasbediyor ve her bulduğu işçi başına da para alıyor. İlerlemeye de para alıyor, gerilemeye de para alıyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ulaş Bey'i bir kere daha çağıralım, uzun uzun dinleyelim.

BAŞKAN – Ulaş Bey'i de dinleyelim.

ONUR UZUN – Müsaade ederseniz, çok kısa...

BAŞKAN – Hemen lütfen.

ONUR UZUN – Şimdi, Sayın Başkanım, buradaki faciayı önlemek adına, şimdi önümüze gelecek faciaları önlemek adına bir komisyon kurduk, buradaki ihmalleri araştırıyoruz, neler oldu, neler bitti.

Şimdi, bakın, burada bir üretim hâlâ devam ediyor. Eski işlenmiş sahalara, mevcut şu andaki işlenen sahaların yakın olması yine bir faciaya çağrı yapmıyor mu? Bu, yeterli bir unsur değil mi sizce?

BAŞKAN – Bunu sabah da konuştuk, bu bilgiler bizim notlarımızda var.

Çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, katılımınızdan dolayı size çok teşekkür ediyorum. Hepinizin başı sağ olsun, hepimizin başı sağ olsun, hepinize geçmiş olsun.

Bu aşamada da Zeynel Bey, çok kısa süremiz var, sizi de alalım lütfen.

Çok teşekkürler.

Buyurun Zeynel Bey. Zeynel Bey, sizi Ankara'ya da çağıracağız ama burada bir ön bilgi alalım sizden.

MANİSA BARO BAŞKANI ZEYNEL BALKIZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin çok değerli üyeleri, değerli Komisyon, değerli Somalılar; geçmiş 301 şehidimizi rahmetle anıyorum. Kısaca konuyla ilgili görüşlerimizi ve Manisa Barosunun bu konuda yaptıklarını, yapacaklarına, adli süreçle kısaca değinmek istiyorum.

Elim kaza 13 Mayıs'ta meydana geldiğinde elbette ülkenin yüreğini burkan bu hadise Manisa'da hukukun üstünlüğü için görev yapan 700 arkadaşımızdan oluşan Manisa Barosunu ve bağlı olduğumuz Türkiye Barolar Birliğini de harekete geçti ve sosyal bir sorumluluk projesi olarak "Ne yapabiliriz?" sorusunun cevabını Türkiye Barolar Birliğiyle beraber şöyle özetledik: Önce bir kriz masası kurduk. Manisa Barosu merkezde bir kriz masası ve Soma'da Somalı avukatlarımızdan oluşan bir kriz masası ve ayrıca 301 şehit ailemiz ve bu olaydan zarar gören Somalılarımız, işçilerimizle beraber onlarla irtibatlanacağımız, görüşeceğimiz, onları aydınlatacağımız, yine baromuzun bir irtibat bürosunu Soma'da harekete geçirdik ve ilk yaptığımız şey, 301 şehit ailemize ulaşarak, ulaşmaya çalışarak onların hakları, hukukları, maddi ve manevi tazminatları ve işçilik haklarının bitamam ödenmesi için ve bu adli sürecin yönetilmesi için adli yardım gönüllüleri hukuk hizmetini başlatmış olduk. Bugüne kadar 301 şehit ailemizin tamamına, gerek basın gerekse bastırdığımız el broşürlerimiz ve bilgilendirme formlarımız ve bizzat taziye ziyaretleriyle üyelerimizin ulaşması sonucu ulaştık, haklarını hatırlattık. Bu, Türkiye Barolar Birliğinin finanse ettiği "adli yardım" programı içerisinde, ücretsiz avukat tahsis etme ve dava sonuna kadar arkadaşlarımızın, şehit yakınlarımızın ceplerinden bir kuruş para harcamadan, onların haklarını elde edecek bir süreçti. Gönüllü avukat arkadaşlarımıza bu anlamda teşekkürü bir borç biliyorum çünkü onların sayesinde bu hizmet gelişiyor. Bugüne kadar irtibat büromuzla 130'un üzerindeki şehit ailemiz irtibatlanmış ve vekâletnamelerini vermek suretiyle gönüllü avukatlarımız hukuk sürecini başlatmışlardır. Bu, devam etmektedir, her gün sayımız artmaktadır.

Sayın Başkanım, bunun yanında, bu konuda bir iki hususu da ifade etmek istiyorum.

Şimdi elimde bir işe davet yazısı var. Bu yazı az önce bana verildi ve aynı firmanın bir başka ocağından, Işıklar ocağından "işe çağrı" yazısı bu yazı. Her ne kadar denetim anlamında bu ocakların kapatıldığı ve tamamen güvenlik tedbirleri alınıncaya kadar kapalı kalacağı ifade edilmişse de burada son derece önemli bir hukuki sıkıntıyı da birlikte yaşıyoruz. Somalılar ve Somalı işçiler daha 301 şehidin travmasını yaşıyorlar, madenin içerisine girmek istemiyorlar. Elbette birtakım güvenlik tedbirleri alındıktan sonra bu ocaklar açılmalıdır çünkü Soma ekonomisi ancak kömürle beslenen ve yaşayan bir şey. Biz, burada, hem sizin aracılığınızla hem -kaymakamımız gitti herhâlde- yetkililerimize şunu ifade etmek istiyoruz: Burada apar topar bu arkadaşların birtakım tamirat ve hazırlık işlemlerini yapmak amacıyla çağrıldıkları ifade edilse bile, bunun muhakkak bir rehabilitasyonunun olması lazım. Yani, iş güvenliği müfettişlerimiz, SGK başta olmak üzere, bu insanlar şöyle bir mektupla, işe davet yazısıyla, postayla evlerinden çağırılmamalıdır. Bunlar kaç kişinin çağrıldığını bilmedikleri gibi, ne için çağrıldıklarını da bilmemektedirler. Burada böyle bir anlam çıkmıyor. Dolayısıyla, bu onarım ve tamirat projesi dâhil yani iş güvenliği tedbirlerinin alınması amacını taşısa bile bunun ciddi anlamda bir proje dâhilinde yürütülmesi lazım. Denilmesi lazım ki: "İş müfettişlerimizi çağırdık, işveren şu kadar eleman veya ustayla bu işi yapabilecek, bu hazırlıkları, bu tedbirleri alabilecek." Onları evvela madene değil, başka bir yere, bir kriz masasına çağırmalı, görevleri hatırlatılmalı ve içselleştirilerek icabında psikologlar nezaretinde bu anlatım yapılarak insanlar rahatlatılmalı.

Şimdi, vatandaş, işçimiz soruyor: "Ben gitmek istemiyorum. Gitmediğim zaman, burada yazıyor, işçilik haklarım feshedilecek, durumum ne olur?" Niye böyle bir acı tecrübeden sonra, biz hâlâ, bu şekilde denetimsiz, bu şekilde hazırlanmamış, altyapısı hazırlanmamış ve insanlarda rahatsızlık uyandıran şeyler yapıyoruz? Onun için, ben Komisyonunuzun huzurunda bunu ifade ediyorum, burada SGK ve Çalışma Bakanlığı görevlilerimiz başta olmak üzere bu çağrı işine bir defa el atmalılar, bunlar hazırlanmalı ve ondan sonra bu çağrı işlemi yapılmalı.

Şimdi “Bu konudaki hukuki duruşunuz nedir?” dersiniz, bizim buradaki hukuki duruşumuz şu: Biz bu işi, herhangi bir siyasetin malzemesi yapılmadan, salt bir hukuk işlemi olarak ama A’sından Z’sine araştırılarak, incelenerek çıplak gerçeğin ortaya çıkarılmasını istiyoruz. Burada şunu demek istiyoruz: Yargı işliyor, yargıya nereden ve kimden gelirse gelsin asla bir müdahale edilmeden bu ceza soruşturması devam edilmelidir. Bugüne kadar aldığımız bilgiler hukukun işletildiği noktasındadır. Bunun devamını inşallah herkesten talep ediyoruz ve bekliyoruz.

Şimdi “Bu kaza önlenabilir miydi?” meselesine gelince, bunun detaylarını, hem sizler araştırıyorsunuz hem maden mühendislerimiz raporlarıyla araştırıyorlar, inceliyorlar. Biz de bir rapor sunduk, bunları açıkladık. Ancak, dikkatimizi çeken bazı başlıkları söylemek durumundayız.

Burada en büyük sorun ve sıkıntı, devlet ile yani devletin bir kurumuyla, TKİ ile işveren arasındaki irtibatın, bağların hangi derecede ve istikamette olduğu, aradaki denetim mekanizmasının zorluklarının veyahut da imkânlarının oluşu, bunların yeterli yapıp yapılmadığı ve en önemlisi burada işe alınırken gerekli olan eğitimlerin verilip verilmediği ve bu gibi olaylarda, bu gibi hadiselerde, büyük hadiselerle karşılaşıldığında bunların altından kalkılabilecek birtakım tatbikatların, deneyimlerin yapıp yapılmadığı konusundadır.

Şunu özellikle vurgulamak istiyorum: Evvela Maden Kanunu’nda 2010 yılında -bu kazayı kapsamasa bile- yapılan değişiklikten vazgeçilmelidir yani redevans sisteminden vazgeçilmelidir. Çoğu hukukçunun söylediği gibi bu madde, ek 7 maddesinin Anayasa’ya aykırı olmasına rağmen belki siyasi partilerce de gözden kaçtı ve bu konuda bir dava açılmadı ama hukuka aykırı bir işlem. Yani, eviniz, binanız, her şeyiniz sizin olacak ama buradaki bir tehlike sorumluluğundan siz mesul olmayacaksınız; böyle bir şey asla mümkün değil. Dolayısıyla, bunun değiştirilmesi için -buradaki raporumuzda değişiklik maddesi var- sizden bunu ele almanızı bekliyoruz.

İkinci husus, TKİ ile ELİ ve buradaki şirket arasındaki hukuki münasebette şöyle bir konu -arkadaşlar değiştiler, ona girmek istemiyorum- hizmet alım sözleşmesi, evet, redevans değil, hizmet alım sözleşmesi var. Ama “Bu, kamuyu bu işin yükünden, sorumluluğundan kurtarır mı?” sorusuna gelince ben raporumda beyan ettim. Burada sözleşmenin iki eki daha var; biri genel şartlar, biri ise teknik şartlar. Genel şartlarda açıkça bir kontrol mekanizmasından bahsediliyor. Yani, bu sözleşmeyi TKİ yaparken o şekilde kontrol mekanizması olarak ağır hükümler koymuş ki burada “Çalışanlardan, çalışanların hareketlerinden, onların işe yarar-yaramaz davranışlarından kontrol mekanizması sorumludur.” diyor. Kontrol mekanizması TKİ’nin. Hatta örneksene yapıyor, diyor ki: “Falanca memur veya işçi herhangi bir işletmenin veyahut da üretimin aleyhine bir şey yapmışsa onu işten çıkartır, hatta o aleti ve mekanizmayı işten çıkartır, bertaraf eder.” gibi görevler dahi vermiş. Bu, aynı sözleşmenin 21’inci maddesinde de var.

Dolayısıyla, bu irtibat bize şunu gösteriyor: TKİ madem ki bu şekilde bir kontrol mekanizmasını sözleşmesinde ve şartnamesinde koymuş, buradaki denetimin yapıp yapılmaması konusundaki her türlü ihmalden ve davranıştan da sorumludur, takibini yapması gerekir.

Şimdi, birtakım işçiler dinlediniz. Hatta hazırlık dosyasına yansıyan çok önemli bir ifade var, “Abdülhaki” diye bir elektrik ustası var, onun ya ifadesini -biz burada yazdık- veyahut da bizzat dinlenmesinde yarar görüyorum. Benim raporumda var. Bu, bizzat orada görevli olan, yangının olduğu yerde görevli olan bir personel. Şimdi, alınmamış tedbirlerin sonunda meydana gelmiş bir kaza olarak görüyoruz yani bugün burada bu olayı inceleyen herkes şu kaniya varacaktır maddi olay bakımından: Panonun üzerindeki terk edilen ocakta yanma, patlama oluyor, aşağıya, galeriye bu, lav hâlinde düşüyor, dolayısıyla kabloları yakıyor ve yangın çıkıyor. Savcılığın yaptığı keşif sırasında bilirkişi heyeti oraya kadar geliyor. Bütün gözlemlerini yazmış, “...ama bu panonun olduğu yerde göçük olduğu için bu kabloların yanmasından mı, yanmamasından mı; ne olduğunu anlayamadık.” diyor. Dolayısıyla, yukarıdaki, önceden alınmamış olan tedbirler sonucu yanan ve patlayan ateşin, lavın aşağıya düşmesiyle oluşmuş bir şey.

Şimdi, burada ister istemez kurtarma tedbirlerini yansıtacak bir şey var. Mesela, arkadaşlarımızı dinledim ben, o konuya fazla değinmediler. O, Abdülhaki’nin ifadesinde var. Bir, bu tür olaylarda haberleşme ağı, telefon...

Değerli üyeler, burada olması gereken telefon sistemi yok.

BAŞKAN - Söylediler. Sabahki şeyde söylendi.

MANİSA BAROSU BAŞKANI AVUKAT ZEYNEL BALKIZ – Doğru. Bunu denetimle beraber birleştirdiğimiz zaman şöyle bir şey çıkıyor sayın üyelerim: Antigrizulu telefonları normal sistemin ana hattından besleyecek şekilde her tarafa yerleştirememişler, yerleştirmemişler. Bunları seyyar olarak, teftişlerin olacağı bölümlere getirmişler, koymuşlar yani bir bariyerle içerideki bir trafoya bağlamışlar. Dolayısıyla o trafa da yanınca antigrizulu telefonlar kesiliyor. Hâlbuki hepimiz biliyoruz ki, elektrik gitse dahi haberleşme için telefonların çalışması lazım. Bu bakımdan, burada ciddi bir denetim mekanizmasının eksik olduğunu ve yapılmadığını görüyoruz. O

bakımdan, zaten cumhuriyet savcılığıının tahkikatında da bu konu üzerinde ağırlıklı duruluyor ve bu konuda ilgili bakanlıklarımızın derhâl soruşturma izni vermelerini de bekliyoruz.

Bunun yanında ifade etmem gereken bir şey var: Böyle bir elim olay bizi eğer hayırlı bir sonuca ulaştırırsa, burada da ifade edildiği gibi, yepyeni bir Maden Kanunu, yepyeni bir maden çalışma sistemi, lütfen, oluşturulmalıdır. Biz bunu bekliyoruz. Profesör Doktor Şebnem Hanım'ın bu olayla ilgili istediğimiz bir raporu var -bugünlerde açıklanabilir, açıklanır- ODTÜ'de. Onun okunmasını biz de istiyoruz. Bize gönderdi. 20-25 sayfalık bir rapor sırf bu olayla ilgili yazılmış. Yani bu olayın olması hâlinde bile 301 şehidimizin olmaması gereken bir kurtuluş imkânının olabileceğini, bu da ister istemez tahlisiye işlemlerindeki dağınıklığı gösteriyor. Yani üç gün sonra dahi, içeride kaç kişi var olduğunun söylenememesi bizi -özür diliyorum- itibarsızlaştırır çünkü yönetmeliğin kesin hükmüdür; bir işletme, madende, aşağıda kaç kişinin olduğunu her an için bilmek zorundadır. Avrupa Birliği ve Amerika'daki sistemde herkeste bir çip var ve on beş dakika içerisinde hareketsizlik gözlemlendiği zaman çip harekete geçiyor, uyarıda bulunuyor ve kişinin nerede olduğu biliniyor. Ben işin teknik detaylarına girmek istemiyorum.

Burada biz şunu demek istedik:

1) Yeni bir kanunlaşma, yeni bir mevzuat muhakkak gereklidir.

2) Burada -tekliflerimizde de aynen yer alıyor- saha sahibinin sorumluluğu asla yadsınmamalıdır ve yeni yapılacak olan...

BAŞKAN - "Saha" derken, ruhsat sahibini kastediyorsun.

MANİSA BAROSU BAŞKANI AVUKAT ZEYNEL BALKIZ – "Saha sahibi" diye anılıyor hukukta.

BAŞKAN - Ha, ruhsat sahibi, evet.

MANİSA BAROSU BAŞKANI AVUKAT ZEYNEL BALKIZ – Saha sahibi, ruhsat sahibi yani kamu...

Onun sorumluluğu asla yadsınmamalıdır. Dolayısıyla herhangi bir, bu anlamdaki bir devir sözleşmesinde bile kontrolün, güvenlik tedbirlerinin özellikle devlette kalması, kamuda kalması ve bu anlamda da devletin sorumluluğunun devam etmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Ve arkadaşlarım, acısını söylediler, ifade ettiler, gizli açık, her türlü taşeronluk... Burada bizim elimizdeki listede 19 taşeronun ismi sayılıyor.

BAŞKAN - Soma madeninde...

MANİSA BAROSU BAŞKANI AVUKAT ZEYNEL BALKIZ – Evet. 19 taşeronun ismi sayılıyor. Bunların her birisinin elliser adamı var ve bunlar birbirleriyle yarışıyorlar: "Senin adamın çalışacak, benim adamım çalışacak." Buna karşı prim alıyorlar. Mesela, bu kazanın belki küçük veya büyük sebeplerinden birisi, iki ay kala üretim düşmüş ve orada primler kesilmiş ve insanları tekrar yarışa sokmuşlar. Dolayısıyla, burada kamunun ciddi anlamda bir denetim eksikliğinin olduğu apaçık ortada. Yani bunları hazırlık soruşturmasında da bulabilirsiniz, ayrı ayrı insanlar da söyleyebilir. 19 taşeronun hesabının sorulması gerektiğinin altını çiziyoruz.

Dolayısıyla, bir şeyi daha özellikle ifade etmek durumundayım: Buradaki insanlar bugün ciddi bir maddi sıkıntı içerisinde yaşıyorlar. Hükümetin birtakım açıklamaları, güvenceleri var ama bunun yanında, insanların şu anlamda aydınlanmaları gerekiyor: Az önce, başta söylediğim gibi, bu işçilerimizle yakın markajda toplantılar yaparak, buradaki güvenlik tedbirlerinin takip edildiği ve yapılanların Avrupa standartlarında olduğu kesin olarak temin edilmeli, ifade edilmeli çünkü buradaki insanlar yine buradaki madenlerin çalışmasını istiyorlar ama burada herhâlde idarenin biraz daha hız vermesi gerekiyor.

Şimdilik ifade edeceğim bunlar. Biz, detaylı raporumuzu istifadenize sunmak için ciddi bir çaba gösterdik. Bunun değerlendirileceğini umuyoruz ve Manisa Barosu olarak bu Komisyonun ciddi bir Maden Kanunu çalışmasında etkili olacağı düşüncesiyle hepinize saygılar sunuyoruz. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Balkız, çok teşekkür ediyorum.

Soru-cevap açacaktım ama zamanımız...

MANİSA BAROSU BAŞKANI AVUKAT ZEYNEL BALKIZ – Umarım vaktinizi fazla işgal etmedik.

BAŞKAN – Estağfurullah, zamanımız olmadığı için ama biz sizi Komisyonumuza çağıracağız inşallah. Arkadaşlarımız notlar aldı.

MANİSA BAROSU BAŞKANI AVUKAT ZEYNEL BALKIZ – Birer tane verdik tahmin ediyorum dosyalardan.

BAŞKAN – Tamam, dosya geldi. Bahsettiğiniz isimleri de bir çağırıp dinlemeyi düşünüyoruz.

MANİSA BAROSU BAŞKANI AVUKAT ZEYNEL BALKIZ – Ben vereceğim onu.

BAŞKAN – Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Burada sabırla bizi dinleyen Somalı hemşehrilerimize, arkadaşlarımıza, Komisyon üyelerimize, basın mensuplarına da çok teşekkür ediyorum. İki günlük Soma ziyaretimiz de çok faydalı oldu.

Bir şeyi ifade etmeme müsaade edin: Biz, dün bir maden sahasına girdik, gezdik. Kesinlikle girişimiz orada denetim amaçlı değildi. Bazı arkadaşlar “Şunu görmediniz, bunu görmediniz.” dediler. Biz oraya, sahaya sadece sizin hangi şartlarla, nasıl bir ortamda çalıştığını görmek için girdik. Bunu da söylemek istiyorum.

Oturumu kapatıyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. Hayırlı akşamlar.

Kapanma Saati: 17.40